

**Försvarsmaktens
årsrapporter
2003
ÅRSREDOVISNING**

Bilaga 5

Särskilda redovisningar

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

GENOMFÖRD ÖVNINGSVERKSAMHET OCH UTVÄRDERING AV DENNA	2
LÄGET VID FÖRBAND ANMÄLDA TILL STYRKEREGISTER	53
FLYGVAPNETS ÖVNINGSVERKSAMHET	53
ÅTGÄRDER MED ANLEDNING AV FLYGINSPEKTÖRENS RAPPORT 2001.....	53
ÅTGÄRDER MED ANLEDNING AV STATENS HAVERIKOMMISSIONS RAPPORT RM 2002:01 ..	56
LIVGARDET MED SWEDINT.....	61
SAMVERKAN MED LUNDS UNIVERSITET AVSEENDE FLYGUTBILDNING.....	61
UTVECKLINGEN AV VIKTIGARE OMRÅDEN INOM FÖRSVARSMAKTENS LOGISTIK (FMLOG)	62
ERFARENHETER OCH RESULTAT FRÅN VÄRNPLIKTUTBILDNING OMFATTANDE CIRKA TRE MÅNADER FÖR REKRYTERING TILL HEMVÄRNET	73
ÅTGÄRDER FÖR ATT ÖKA ANTALET KVINNOR FÖR VÄRNPLIKTSTJÄNSTGÖRING	73
VÄRNPLIKTSNYTT	75
VÄRNPLIKTSRÅDET OCH FÖRSVAR MOT DROGER.....	75
DE FRIVILLIGA FÖRSVARSGRUPPENS VERKSAMHET	77
FÖRSVARSMAKTENS MILJÖARBETE.....	95
UTVECKLINGEN AV SKYDD MOT NBC-STRIDSMEDEL	100
AVVECKLING AV ÖVERTALIG MATERIEL.....	105
KURSER OCH UTBILDNINGAR FÖR INTERNATIONELL VERKSAMHET I SVERIGE OCH I UTLANDET	109
PFP TRAINING CENTER	114
FÖRBÄTTRAD EKONOMISK REDOVISNING	115
ÅTGÄRDER MED ANLEDNING AV DET S.K. ESV-PROJEKTET	117
GEMENSAMT RADIOKOMMUNIKATIONSSYSTEM FÖR SKYDD OCH SÄKERHET.....	120
DET NÄTVERKSBASERADE FÖRSVARET	121

Genomförd övningsverksamhet och utvärdering av denna

Allmänt

Försvarsmakten har i regleringsbrevet ålagt att redovisa resultatet av samt utgifterna för övningsverksamhet på två olika ställen i årets redovisning (p. 4 och p. 14), dels avseende övningsverksamhet i allmänhet, dels rörande övningsverksamhet inom ramen för EU:s krishanteringssamarbete och Partnerskap för fred (PFF). Eftersom den senare redovisningen innefattas i den första har Försvarsmakten valt att redovisa all övningsverksamhet på ett ställe för att kunna ge en samlad bild av övningsverksamheten under 2003.

Sammanfattning

Under 2003 har Försvarsmakten deltagit i en intensiv och givande övningsverksamhet trots ekonomiska besparingar. Verksamhet av större omfattning har kunnat genomföras. Planerade övningar som fick ställas in av ekonomiska skäl var ledningsövning MD G (301) och MD N samt två stabstjänstövningar för MD M.. Ambitionssänkning av samma skäl påverkade samverkansövning LINUS 03, "NORTHERN LIGHT" och "BARENTS TRUST". Flygsamverkansövningen i Holland "FRISIAN FLAG" genomfördes inte eftersom värdnationen ställde in övningen.

Under 2003 genomfördes tre större nationella så kallade LIVEX (Live Exercise). Dessa var marinens slutövning för sin huvudomgång SAMMARIN 03, arméns slutövning ASÖ 03 och flygvapnets slutövning FVÖ 03. Någon större internationell LIVEX genomfördes inte under 2003 men ett antal medelstora/små varav COOP KEY 03, NORDIC PEACE 03 samt flygsamövningen NORDIC AIR MEET är några som genomfördes med godkänt resultat.

Flera stabsövningar och datorstödda stabsövningar, så kallade CAX/CPX (Computer Assisted Exercise/Command Post Exercise) genomfördes av vilka COOP JAGUAR och VIKING 03 kan nämnas, där den sistnämnda genomfördes för tredje gången i Sverige med bra resultat.

Utvecklingen går mot fler datorassisterade stabstjänstövningar vilket är bra då de ger god effekt till en låg kostnad. Stora övningar med förband är dock fortfarande en nödvändighet för att nå eftersträvad effekt och kunna dra rimliga erfarenheter inför skarpa insatser. Erfarenhetsmässigt är det LIVEX övningarna som bäst utvecklar såväl förbandens som enskilda individers förmåga. Enskilda kurser och seminarier är viktiga byggstenar men det är först under en övning eller vid förberedelserna inför en övning som verklig interoperabilitet uppnås.

Erfarenheter samt ekonomiskt utfall vid enskilda övningar redovisas nedan i detaljredovisningen.

Redovisning

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)	ACE 3032	Ansvarigt förb	OPIL
Övningens namn	ALLIED ACTION 2003	Tid för genomförande	2003-11-4—18
Pos	Innehåll	Redovisning	
1	Bakgrund/typ av övning	CJTF Stabstjänstövning på HQ och CC nivå	
2 a)	Genomförd verksamhet i stort	NATO/PFF övning ALLIED ACTION 2003 var hittills den mest komplexa stabstjänstövningen och var av stor betydelse för utvecklingen av NATO's CJTF koncept samt valideringen av AFNORTH som "Parent HQ" för en landbaserad CJTF-stab. Under övningen provades även delar av ledning av NRF (Nato Response Force).	
3 a) b)	Det svenska deltagandets verksamhet i stort	Sverige deltog med 21 stabsofficerare i alla övade nivåer och i övningsledningen. Från AFNORTH deltog en svensk stabsofficer som till del belastar vårt övningskonto och därmed redovisas 22 deltagande svenskar i övningen.	
4	Deltagande förband med styrkor och funktioner i stort	21 stabsofficerare totalt i befattningar på HQ, JFLCC, JFMCC, JFACC samt DISTAFF (övningsledning).	
5 c)	Övriga staters deltagande	<p>Deltagarna kom från 34 nationer varav 15 PFF länder;</p> <ul style="list-style-type: none"> - från NATO deltog Belgien, Canada, Tjeckien, Danmark, Frankrike, Tyskland, Grekland, Ungern, Italien, Nederländerna, Norge, Polen, Portugal, Spanien, Turkiet, Storbritannien och USA. (17 nationer och 1616 deltagare) - från partnerskapsländer (PFF); Albanien, Österrike, Azerbajjan, Bulgarien, Estland, Irland, Lettland, Litauen, FYROM, Rumänien, Slovakien, Sverige, Schweiz, Ukraina, Uzbekistan samt ryska observatörer. (16 nationer och 217 deltagare) <p>Därtill kom övningsstöd i form av en "Real Life Support" bataljon och en Stabs- och sambandsbataljon. Totalt beräknas cirka 2 300 personer ha deltagit i övningen.</p>	
6	Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	För flygföreträdare har det under de senaste tre åren, vid NATO/PFF övningar på CJTF-nivå varit i stort samma problem att inte tillåtas delta i det egentliga arbetet p.g.a. NATOS ledningssystem (ICC) med hänsyn till klassningen av anläggningar och system. Problemet accentuerades under denna övning.	
7 c)	Erfarenhet av det svenska deltagan-	Erfarenhet efter övningen är att svenska deltagare har ökat sin förmåga att medverka i internationella övningar och sin kunskap till förberedel-	

	<i>de samt hur erfarenheterna avses tas tillvara</i>	ser inför eventuellt skarpa insatser syftande till att lösa uppgifter med stöd av FN kapitel VII. Vidare har våra deltagare bidragit till att AA 03 genomförts på ett säkert, kunnigt och professionellt sätt.		
8	Övningsresultat	Det svenska deltagandet i övningen har till övervägande del uppfyllt våra mål om ökad svensk interoperabilitet och bidragit till ett säkert, kunnigt och professionellt genomförande av övningen.		
9	Ekonomiskt utfall	Budget (tkr)	Utfall (tkr) d)	Diff (tkr)
		575	575	-61
	Orsaker till diff	I samband med budget neddragningar har inte alla kostnader beaktats vilket gör att "fasta" kostnader som t ex flygtransport inte minskar när antalet deltagare efterhand har minskats.		
10	Övrigt	Budgetförändringar har genomförts från planerade 1 200 tkr. med 30-35 deltagare till 990 tkr. med 20-25 deltagare. Sedan har en allmän förändring gjorts på annan nivå än J 7 till 575 tkr. Det gör att det torde ligga en eftersläpning på ca 200 tkr ytterligare. Dock så balanseras en del av detta ut inom hela uppgiften för ALLIED ACTION som totalt har budget på 831 tkr. Totalt blir då differensen ca 100 tkr.		

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)		Ansvarigt förb	HKV/OPIL
Övningens namn		Tid för genomförande	2003-02-06
ANNIKA 10			
Pos	Innehåll	Redovisning	
1	Bakgrund/typ av övning	Ledningsövning för mil staber	
2 a)	Genomförd verksamhet i stort	Ledningsövning genomförd enligt plan	
3 a) b)	Det svenska deltagandets verksamhet i stort	OPIL, mindre del av HKV i övrigt, alla MD-staber, Hkpfljstaben, del SkyddC.	
4	Deltagande förband med styrkor och funktioner i stort		
5 c)	Övriga staters deltagande		
6	Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	Övningen utgick från dagens verkliga omvärldsläge. Scenariot bestod i att USA-koalition agrep IRAK under natten. Erfarenheterna tillvaratogs vid det senare verkliga anfallet.	
7 c)	Erfarenhet av det svenska deltagande samt hur erfarenheterna avses tas tillvara		

8	Övningsresultat	Övningsändamålet uppfyllt. Erfarenheter som bör leda till snabbare rapporteringssystem, förbättringar avseende IS/UNDSÄK och kryfax, förtydligande av innebörden av MD territoriella ansvar samt hantering av olika slags begäran av stöd med hkp.		
9	Ekonomiskt utfall	Budget (tkr)	Utfall (tkr) d)	Diff (tkr)
		30	64,9	-34.9
	Orsaker till diff	Oförutsett behov att hyra lokaler, ökade resekostnader.		
10	Övrigt			

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)		Ansvarigt förb		OPIL
Övningens namn		ANNIKA 11		Tid för genomförande
		2003-10-01--02		
Pos	Innehåll	Redovisning		
1	Bakgrund/typ av övning	Ledningsövning för mil staber		
2 a)	Genomförd verksamhet i stort	Ledningsövning genomförd enligt plan		
3 a) b)	Det svenska deltagandets verksamhet i stort	OPIL, mindre del av HKV i övrigt, alla MD-staber, Hkpfljstaben, mindre del SkyddC och SWEDEC		
4	Deltagande förband med styrkor och funktioner i stort			
5 c)	Övriga staters deltagande	NIL		
6	Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	Övningen har givit erfarenheter för att förbättra arbetsmetodiken inom staberna samt avseende samordning mellan FM staber. Dessutom vissa tekniska erfarenheter. Erfarenheterna utnyttjas i första hand under övning LINUS -03 och under KOMPASS.		
7 c)	Erfarenhet av det svenska deltagande samt hur erfarenheterna avses tas tillvara			
8	Övningsresultat	Övningsändamålen i huvudsak uppfyllda. Dock ej önskvärt personellt deltagande, särskilt avseende HKV övriga delar. Tekniska begränsningar: Kry videokonferens, IS/UNDSÄK, kort övningstid,		
9	Ekonomiskt utfall	Budget (tkr)	Utfall (tkr) d)	Diff (tkr)
		100,0	100,0	0
	Orsaker till diff			
10	Övrigt			

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)		OP 302	Ansvarigt förb	ATK
Övningens namn		ASSÖ 03	Tid för genomförande	V(307) 308-309
Pos	Innehåll	Redovisning		
1	Bakgrund/typ av övning	Stabstjänstövning (CPX/CAX). För ytterligare information se ATK, 2002-03-18, 19 600:602 15, FHS, 2003-01-21, 19 610:600 87 och S 1, 2003-01-24, 19 610:600 89		
2 a)	Genomförd verksamhet i stort	<p>V 220 Utvärdering ASSÖ 02/PreIPC ASSÖ 03</p> <p>V 235 Planmöte 1/IPC m deltagande enheter</p> <p>V 245 Planmöte 2/ MPC m deltagande enheter</p> <p>V 250 LTÖ I Divstab</p> <p>V 303 LTÖ Bek vid A9 m ATK DUC</p> <p>Planmöte 3/FPC m deltagande enheter</p> <p>V 204 LTÖ II Divstab</p> <p>V 305 LTÖ P7, P18 Brigadledning m stöd av ATK</p> <p>V 308- 309 ASSÖ 03 genomförande</p> <p>V 319 Erfarenhetsmöte (PER) ASSÖ 03/ PreIPC TSÖ 04</p>		
3 a) b)	Det svenska deltagandets verksamhet i stort	NIL		
4	Deltagande förband med styrkor och funktioner i stort	<p>Totalt i övn deltog ca 2500 off och vpl. Marinen och Flygvapnet deltog med mindre delar.</p> <p>OPS, FTK, MTK, MD M, LG, I 5, I 19, K 3, K 4, P 4, P 7, P 10, P 18, A 9, Ing 2, S 1, T 2, Amf 1, Hkpfly, FMLOG, MSS, ATS, SkyddC, FMUndSäkC, FSC, FHS.</p> <p>Divlednbat ur S 1/I 19. Brigadlednförband ur P 7 och P 18. Batledn ur samtliga funktionsförband. Spelgrupper ur främst OPILförb samt I 5 och I 19 och A 9. Ur ATK och 1. Mekdivstaben ca 110 off, varav ca 40 RO. Följande GRO- enheter deltog: ATK med stöd av personal tjänstgörandes vid andra enheter Organiserade som; OPIL/ATK (ca 5 off.) samt 1. Mekdivstaben (ca 105 off)</p>		
5 c)	Övriga staters deltagande	"Baltic Defence College" genom inbjudan från FHS, ca 60 elever och lärare organiserade som en brigadstab. En finsk MP pluton efter inbjudan från LG följde genomförandet av verklig säkerhetstjänst.		
6	Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	<ul style="list-style-type: none"> • Utvecklingen mot en ökad "jointness" bör fortsätta. Multinationellt inslag i deltagande kan ökas. Övergång till distribuerad övningsform skall fortsätta. Övningens bredd i ledningsnivåer och funktioner (operativt-, taktisk- och förbandsnivå) bör bibehållas/fördjupas. • Utarbetande av styrdokument (feb-mars, okt- nov) samordnas med DUF samt VU. Nödvärdigt mht korta planeringscykel då övningen genomförs årligen. Nuvarande planeringsform är tillfylles. 		

		<ul style="list-style-type: none"> • Resurskonflikter och samordningsvinster inom FM och OPIL/ ATK kräver att det genomförs FM övningsamordningsmöten med ökad regelbundenhet och regelmässighet. • Projektledningen mandat grundar sig på delegering/uppdrag från GRO (A). Metoden är tillfylles • TSÖ är inte ett projekt utan flera samverkande bl. a; <ul style="list-style-type: none"> - ett teknikprojekt genom FUM IS MARK och distribuerad övning - ett metodprojekt mot framtiden genom OPIL/ ATK och förbanden/skolorna och centra deltagande med riktning mot Ledsyst M. - ett utbildningsprojekt för att få erforderlig kompetens på befäl och vpl. i att hantera metoder som nu tillämpas och materiel som är befintlig. - ett valideringsprojekt för att klargöra utgångsvärdena och samordning samt redovisa resultatet mot av GRO satta mål. - Ett övningsprojekt för att få ett koncept, ett spel och en organisation att verka över ytan inom ramen för markdoktrinutvecklingen. - Ett logistikprojekt för att bygga, understödja och riva den infrastruktur som övn krävs och utnyttja befintlig för flera övningar. <p>Huvuddelen av dessa projekt faller inom ramen för samordningen med GRO A och OPIL/ATK (C ATK övnledare). Vald metod är tillfylles.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Planering av utnyttjande av nyckelpersonal för hela övningsserien är en kritiskpunkt för förband och OPIL. Det finns ingen redundans.
7 c)	<i>Erfarenhet av det svenska deltagande samt hur erfarenheterna avses tas tillvara</i>	<i>Viktigt att klara ut vem som bjuder in vem samt vem som tecknar avtal om RWS (LOA, MOU, TA). Detta var inte helt entydigt under ASSÖ 03. Förbättringar har inarbetats mot TSÖ 04 genom FHS och FMLOG försorg.</i>
8	<i>Övningsresultat</i>	<p>Övningens syfte var att uppnå mål som förr nåddes med två olika övningar ASSÖ och LSÖ;</p> <ul style="list-style-type: none"> - övning för FHS- elever i grundläggande metodik i stabstjänst på främst div- och brigad-/AR nivå. Bedöms nått- godtagbart. - övning för FHS- eleverna, främst ChP ÄK, i att planera och leda en stabstjänstövning. Bedöms nått- mycket förtjänstfullt - övning för OPIL/ATK olika insatsstaber, av vilka huvuddelen är FG 1 förband, med höga krav på inte bara samövning utan också samträning och insatsberedskap. Bedöms nått- godtagbart. - övning för 1. Mekdivisionen i att leda ledning av marktaktiskledning. Bedöms nått- godtagbart. Brister i främst samträning. - övning för 1. Mekdiv. mfl att medverka i OPIL/ ATK metodutveckling av marktaktiskledning. Bedöms nått- godtagbart. - övning för ledningsförbanden att betjäna en stab i fältförhållanden

		under lång tid. Bedöms nått- godtagbart. OBS- målnivåerna är lågt satta främst vad gäller befästa förmågor.		
9	Ekonomiskt utfall	Budget (kk)	Utfall (kk) d)	Diff (kk)
		767,6	758, 1	9.5
	Orsaker till diff	Lägre nivå på genomförandet vad gäller mobilitet vid förband. Sänkt ambitionsnivå för övningens deltagande enheter. FMLOG ej debiterat 98 kkr. för deltagande i ASSÖ 03.		
10	Övrigt	Ökade kostnaderna 2003, bla övades två brigadstaber mot vanligen endast en. Under 2004 tillkommer ca 75 kkr. för kostnader för FMLOG deltagande.		

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)		OP 303	Ansvarigt förband	GRO A
Övningens namn		ASÖ-03, Våreld	Tid för genomförande	W 311-313
Pos	Innehåll	Redovisning		
1	Typ av övning	Arméns slutövning		
2	Förväntad effekt / förväntat mål	Samträning i bataljon inom brigads/divisions (DIV) ram		
3 a)	Genomförd verksamhet i stort	Anfallsstrid inom DIV ram med inslag av strid i urbaniserad terräng och totalförsvarsmoment. Övningen genomfördes på ömse sidor Vättern med intensiva övningsmoment på skjutfälten i Skövde och Prästtomta samt Skillingaryd. Strid i bebyggelse genomfördes i Tidaholm. Övningsledning var grupperad i Karlsborg.		
4 a) b)	Det svenska deltagandets verksamhet i stort	Se p 3.		
5	Deltagande förband med styrkor och funktioner i stort	Samtliga grundutbildningsförband inom armén (utom del av I 5) jämte Hkpflj, omfattande två mekaniserade bataljoner, sex understödjande bataljoner samt ett mindre antal fristående mindre förband/enheter. Inklusivt en övningsledning cirka 1 500 officerare, 6 000 värnpliktiga, 300 stridsfordon av olika typer, 40 tunga stridsvagnstransportsekipage samt ett 10-tal helikoptrar.		
6 c)	Övriga staters deltagande	-		
7	Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	Denna typ av övning i divisions/brigads ram är nödvändig för att förstå olika systems och funktioners interaktion och betydelse för att erhålla synergieffekter. Detta är nödvändigt för både chefers och stabsmedlemmars utveckling. Erfarenheterna ligger till grund för planering och genomförande av större övningar i närtid samt för ASÖ 05. Ett omfattande arbete utfördes för att inhämta soldaternas syn på värdet av större övningar. Detta kommer att ligga till grund för ytterligare förbättringar.		

		En tydlig erfarenhet är att denna typ av övning genomförs alltför sällan för att tillräckligt många officerare skall få tillräcklig träning i tillämpad truppföring.					
8 c)	Erfarenhet av det svenska deltagandet samt hur erfarenheterna avses tas tillvara						
9	Övningsresultat	Mindre bra (kryss)		Bra (kryss)	X	Mycket bra (kryss)	
	Övningsresultat (verbal redovisning)	ASÖ 03; Våreld har inneburit att deltagande bataljoner och fristående kompanier har samtränats i divisions och brigads ram med godtagbart resultat. Övningen har inneburit att funktionernas betydelse för striden har åskådliggjorts för deltagarna. Övningen har varit tillämpad för bataljonsstab och nedåt. I samarbete med FOI har metoder utvecklats att på ett mer objektivt sätt bedöma förbandens prestationer. Detta kommer att utvecklas ytterligare under 2004 för att kunna tillämpas fullt ut på ASÖ 05.					
	Resultat styrkor etc	Mindre gott (kryss)		Gott (kryss)	X	Mycket gott (kryss)	
	Resultat (mål /effekt) styrkor etc (verbal redovisning)	Under ASÖ har bataljoner och fristående kompanier nått PersQ 3.					
10	Ekonomiskt utfall	Budget (tkr)		Utfall (tkr) d)		Diff (tkr)	
		5 650		4 251		1 399	
	Orsaker till diff	Mark och miljökostnader blev avsevärt mycket mindre då övningen genomfördes, i ett för årstiden, gynnsamt väder.					
11	Övrigt	Budget avser central övningsledning. Operativa tp och förbandens kostnader budgeteras vid resp. förband.					

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)		Ansvarigt förband		F 17
Övningens namn		AMPLE TRAIN 03		Tid för genomförande
		2003-05-26--30		
Pos	Innehåll	Redovisning		
1	Typ av övning	NATO Aircraft Cross Servicing och flygövning som är öppen för PFF-länder		
2	Förväntad effekt / förväntat mål	<i>Vidareutveckla registerförbandet SWAFRAP JAS 39 internationella förmåga i luftförsvarsrollen. För teknisk personal erhålla begränsad utbildning i klargöring av andra länders flygplan.</i>		
3 a)	Genomförd verksamhet i stort			
4	Det svenska delta-	IPC/MPC 18-20/2 2003 (3 deltagare ur F 17)		

a) b)	gandets verksamhet i stort	<i>FPC 15-17/4 2003 (1 deltagare ur HKV och 3 deltagare ur F 17)</i> <i>LIVEX 24-30/5 2003 på flygbasen Kecskemét i Ungern</i>					
5	Deltagande förband med styrkor och funktioner i stort	<i>Sverige deltog i övningen med totalt 62 personer. FTK, samtliga Sveriges flygförband samt FMHS och FMV var representerade. F 17 deltog i flygövningen med delar ur SWAFRAP JAS 39-förbandet och 5 flygplan JAS 39 GRIPEN.</i>					
6 c)	Övriga staters deltagande	Totalt deltog 366 personer från 14 nationer med 24 stridsflygplan.					
7	Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara						
8 c)	Erfarenhet av det svenska deltagandet samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	<i>Nuvarande utvecklingen av flygsystemet JAS 39 GRIPEN uppfyller kraven för att kunna delta i denna typ av övning med ett bra övningsutbyte och marknadsföring av systemet som resultat.</i> <i>Fortsättning av det svenska deltagandet i framtida AMPLE TRAIN övningar föreslås förutsatt att beslut tas om utbildning till nivå C (certification).</i>					
9	Övningsresultat	Mindre bra (kryss)		Bra (kryss)		Mycket bra (kryss)	X
	Övningsresultat (verbal redovisning)	Ur ett svenskt perspektiv blev övningen en framgång eftersom vi kunde genomföra samtliga 29 planerade flygföretag.					
	Resultat styrkor etc	Mindre gott (kryss)		Gott (kryss)		Mycket gott (kryss)	X
	Resultat (mål/effekt) styrkor etc (verbal redovisning)	Registerförbandet SWAFRAP JAS 39 internationella förmåga i luftförvarsrollen har utvecklats. SWAFRAP JAS 39-piloter fick för första gången utomlands delta i avancerade flygövningar ("defensive and offensive combined air operations with a variety of aircrafts in mixed roles") Teknisk personal har erhållit begränsad utbildning i klargöring av andra länders flygplan. Svenska tekniker bidrog aktivt i övningens klargöringar som generade 365 Familiarization och 19 Certification.					
10	Ekonomiskt utfall	Budget (tkr)	Utfall (tkr) d)		Diff (tkr)		
		658,5	639,5		19		
	Orsaker till diff						
11	Övrigt	Deltagande med flygande enheter i AMPLE TRAIN 03 ersatte deltagande i övning FRISIAN FLAG vilken ställdes in i ett sent skede. Det svenska deltagandet väckte stort militärt och massmedialt intresse i Ungern då det var första gången som svenska GRIPEN flygplan baserade i Ungern efter det ungerska beslutet om att leasa fjorton JAS 39 GRIPEN.					

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)		Ansvarigt förband	GRO FV/FTK
Övningens namn		Tid för genomförande	
	ADEX		
Pos	Innehåll	Redovisning	
1	Typ av övning	Luftförsvarsövning	
2	Förväntad effekt / förväntat mål	<ul style="list-style-type: none"> Nå god förmåga inom partnerskapsmålet PG A 0001 (Air Operations and Training) inom såväl flyg- som stridsledarområdet Ökad interoperabilitetsförmåga som ett led att kunna delta i en Peace Support operation. Stridsledning enligt NATO-metoder 	
3 a)	Genomförd verksamhet i stort	En MPC kombinerat med FPC genomfördes på Pirkkala AB i Finland under mars månad. Flygövningarna lades upp för att i huvudsak öva "Dissimilar Air Combat Training" (DACT) mellan de deltagande flygplantyperna med varierande förbandsstorlekar (enskilt/rote), samt att öva ett större scenario (Combined Air Operations motsv.) en gång dagligen	
4 a) b)	Det svenska deltagandets verksamhet i stort	Flygning genomfördes med 4 x JA 37 D, tre pass dagligen mellan måndag och torsdag. Huvudövningen genomfördes som en "Main Wave" under pass 2 varje dag då i stort samtliga deltagande flygplan ingick antingen som A-,B- eller C-sida.	
5	Deltagande förband med styrkor och funktioner i stort	<ul style="list-style-type: none"> F 4 med ca 40 personer och 4 x JA 37D. Svensk klargöringspersonal, piloter och flygstridsledare deltog under övningen 	
6 c)	Övriga staters deltagande	<ul style="list-style-type: none"> 11, 21 och 31st Fightersqn ur finska flygvapnet med 18 F 18 Hornet och 4 st Hawk 801 Sqn från R.N /Storbritannien med ca 120 personer och 4 x AV 8 Sea Harrier FRA (Storbritannien)med ca 20 personer och 2 x DA 20 Falcon EW.	
7	Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	<ul style="list-style-type: none"> Goda erfarenheter vad avser uppfyllande av övningsmålsättningar och flygsäkerhet. Några förväxlingar vad avsåg storleken på förbanden inträffade, då endast förbandschefen anropssignal meddelades kontrollorgan vilket fick till följd att ATS vid några få tillfällen inte hade kontroll på antal ingående flygplan i förbandet. Besättningar grupperade tillsammans vilket gav möjligheter till såväl bra och noggranna genomgångar. 	
8 c)	Erfarenhet av det svenska deltagandet samt hur erfarenheterna avses	<ul style="list-style-type: none"> Transporter vad avser bevakning av hemlig mtrl. Övningsupplägg med antal pass och antal flygplan inblandade i förhållande till antal tillgängliga stridsledare. 	

	tas tillvara	• Tidsaspekter vad avser att få MOU mm i tillräcklig tid före avfärd.					
9	Övningsresultat	Mindre bra (kryss)		Bra (kryss)		Mycket bra (kryss)	x
	Övningsresultat (verbal redovisning)	FV anser att övningen visat att Sverige står på en relativt god nivå vad gäller deltagande och lösande av uppgifter med andra flygförband med uppträdande enligt "NATO metoder"					
	Resultat styrkor etc	Mindre bra (kryss)		Bra (kryss)		Mycket bra (kryss)	x
	Resultat (mål/effekt) styrkor etc (verbal redovisning)	FV anser att målet är uppnått. Antalet deltagare från svensk sida har varit på en lagom nivå och gett bra övningsmöjlighet för all inblandad personal					
10	Ekonomiskt utfall	Budget (tkr)		Utfall (tkr) d		Diff (tkr)	
		700		612		-88	
	Orsaker till diff						
11	Övrigt						

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)		Ansvarigt förband		GRO M
Övningens namn		BALTOPS 2003		Tid för genomförande
Pos	Innehåll	Redovisning		
1	Typ av övning	<p><i>Multinationell övning "In the Spirit of PfP". Ramen kring övningen var en Maritime Peace Support Operation. Scenariot hade vidareutvecklats jämfört med tidigare, för att bättre svara mot den typ av konflikter som förband i PARP/EU-krisberedskap kan ställas inför. Ramen kan liknas vid ett FN-mandat kapitel 6.</i></p> <p><i>Övningen är redovisad i " Slutlig rapport efter deltagande i övning BALTOPS 2003" HKV skrivelse 2003-09-17 bet 19 600:68244.</i></p>		
2	Förväntad effekt / förväntat mål	<p>– <i>Ytstridssystemet går in i internationell beredskap från och med 2003-01-01 med ett korvettförband. Rekryteringsbas för detta förband utgörs av de två ytstridsflottiljerna. Ytstridsenheterna får under BALTOPS goda möjligheter till övning i uppträdande inom en större Multinationell Task Group. Goda övningstillfällen bedöms erbjudas inom bl.a. havsövervakning, ytstrid, ubåtsjakt och luftförsvaret. Divisionschefen ges övning i ledning av utländska enheter som CTU.</i></p> <p>– <i>Helikopterförbandet ges ytterligare erfarenheter av basering ombord samt OPCON från annan nation. Detta är viktigt då omsättningen av nuvarande hkp-system innefattar även förmåga till basering ombord vilket bidrar till ökad interoperabilitet inom hkp-systemet. Även om nuvarande hkp-typer inte ingår i PARP / EU-kris kännetecknas verksamheten redan av omfattande internationellt samarbete (SAR mm).</i></p>		

		– Den internationella beredskapen för stridsflygplan upprätthålls idag av bland annat SWAFRAP (AJS 37). Denna beredskapen kommer från och med 2004 att tas över av förband med JAS 39. Utfallet från övningen 2002 blev för deltagande JAS-förband begränsat, då deltagande från bl.a. US Air Force drogs tillbaka, på grund av övningen Clean Hunter. Detta förhållande har med kraft framförts från svensk sida till övningsledningen. Inom FTK har förhållandena varit föremål för särskilt övervägande och med nu aviserat deltagande främst från Tyskland bedöms tillfredsställande övningsförutsättningar föreligga. För JAS-förbanden innebär övningen då goda möjligheter att samöva internationellt, öva luftförsvarsrollen, flygstridsledning från fartyg, TASMO ¹ samt att visa upp systemet.
3 a)	Genomförd verksamhet i stort	Övningen inleddes med en momentövningsdel under vecka 324 där TG ² med tillhörande TU ³ genomförde förmågeuppbyggande verksamhet ost Gotland inför scenariofasen. Minröjningsförbanden, landstigningsfartygen och landförbanden genomförde denna verksamhet vid polska kusten. Scenariofasen inleddes med att etablera kontroll i operationsområdet, utveckla en RMP ⁴ , inför en evakueringsoperation (NEO) ⁵ från Bornholm (Bluland). Därefter genomfördes förflyttning och eskort av transportfartyg och minröjningsresurser mot Bornholm, där en evakueringsoperation genomfördes. Fördelningen mellan BLUEFOR ⁶ och OPFOR ⁷ genomfördes i år likt med 2002, efter svensk begäran, så att båda sidor innehöll såväl stora fartyg, FPB, som ubåtar. Härigenom tvingades även de ”större” nationerna att fundera över utnyttjandet av mindre fartyg i Littoral Warfare ⁸ , vilket är väsentligt inför kommande internationella beredskapsförband. En successivt allt mer aggressiv angripare skapade underlag för ett antal frågeställningar kring Rules of Engagement och ett konstruktivt ROE-spel.
4 a) b)	Det svenska deltagandets verksamhet i stort	Se ovan
5	Deltagande förband med styrkor och funktioner i	En ubåt typ Västergötland (HMS Hälsingland), 34. rbbdiv med tre rbb typ Ystad (HMS Norrköping, HMS Piteå, HMS Ystad), ett Stödfartyg ur 3. ysflj (HMS Trossö), en hkp 10 ur Hkpflj (Baserad ombord FGS Lu-

¹ TASMO = Tactical Air Support of Maritime Operations

² TG = Task group

³ TU = Task unit

⁴ RMP = Recogniced Maritime Picture

⁵ NEO=Non Combatant Evacuation

⁶ BLUEFOR= ”Egna” förband

⁷ OPFOR= ”Angriparen”

⁸ Littoral Warfare=Maritim krigföring i randhav och grundare farvatten

	stort	<i>beck), en hkp 4 ur Hkpflj (Baserad ombord USS Ross), en hkp 4 ur Hkpflj (Baserad F17/Rönne), en SH891 ur Hkpflj (Baserad F17) samt fyra JAS Gripen ur F 17 (Baserad F17).</i>
6 c)	Övriga staters deltagande	<i>Utöver Sverige deltog elva nationer med enheter ur respektive flyg- och sjöstridskrafterna samt vissa nationer deltog även med markstridskrafter vilket var en ny komponent i BALTOPS. Följande länder deltog: Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Lettland, Litauen, Polen, Ryssland, Storbritannien, Tyskland och USA</i>
7	Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	<i>Se nedan</i>
8 c)	Erfarenhet av det svenska deltagandet samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	<i>Planeringen har skett i samverkan med FTK, Hkpflj samt representanter för deltagande förband. BALTOPS 2003 var den 31:a i ordningen och genomfördes i farvattnen N Östersjön till Bornholm 2003-06-06 – 21. Sverige deltog för elfte gången. Övningsområdet överensstämde med tidigare utnyttjat, vilket innebar att svenskt sjöterritorium berördes vid norra Gotland, för bl.a. artilleriskjutningar, tillfällig basering och underhåll samt att Blekinge och F 17 utnyttjades för basering. BALTOPS ger främst övningstillfällen för nivån enskild enhet, CTE⁹ och CTU¹⁰. För dessa nivåer utgör övningen ett lämpligt steg i den pågående internationaliseringsprocessen inom FM. Generellt kännetecknas planeringsprocessen kring BALTOPS av stor lyhördhet från US Navy att tillmötesgå partnerländernas önskemål. För svenskt vidkommande har detta inneburit att övningen idag ger ett värdefullt bidrag till ökad interoperabilitet. Rationella och väl etablerade planeringsrutiner har dessutom medfört att planeringscykeln för BALTOPS (från IPC till LIVEX) ligger på ca 9 månader, mot normala 18 – 24, för NATO-övningar. En starkt bidragande orsak till detta är ett utvecklat utnyttjande av Internet för att distribuera gemensam information, vilket reducerat behoven av stora och resurskrävande, gemensamma planeringsmöten till tre (IPC, MPC, FPC) samt någon begränsad Workshop, främst avseende ubåtssäkerhet. Detta medför en rimlig kostnadsnivå för planeringen. BALTOPS 2003 har i huvudsak kunnat genomföras enligt plan, även om vissa övningsmoment behövde utgå p.g.a. hårt väder. Den övergripande övningsmålsättningen kunde dock innehållas. Övningen bedöms kunna utvecklas ytterligare, för att bättre svara mot våra interoperabilitetsbehov. I år deltog för första gången en mindre landkomponent vilket bedöms kunna utvecklas mot en amfibisk dimen-</i>

⁹ CTE = Commander Task Element (Rotechef eller chef större fartyg)

¹⁰ CTU = Commander Task Unit (ung. divisionschefsnivån)

	<p><i>sion. Vad som dock måste bevakas bättre inför kommande övningar är att flygförbandens övningsutbyte förbättras, framför allt vad avser luftförsvarsrollen, med hänsyn till JAS39 operativa profil. Det är viktigt att bevaka att övningen utvecklas inom flygverksamheten i en för svenska förband positiv riktning, i likhet med vad som skett inom marin- och helikopterförband.</i></p> <p><i>BALTOPS är en övning som bör ligga kvar i övningsplaneringen för marinen, flygvapnet och helikopterflottiljen. Skälen till detta är följande:</i></p> <ul style="list-style-type: none"><i>– Övningen har utvecklats mycket positivt på senare år och bedöms ha ytterligare utvecklingspotential. Detta gäller särskilt marin- och helikopterförbanden.</i><i>– Övningen ger ett omfattande internationellt utbyte med ett stort antal nationer (presumtiva samarbetspartners vid en PSO).</i><i>– Övningsområdet ligger nära, eller i anslutning till våra ordinarie övningsområden, vilket innebär begränsade extrakostnader för ombasering mm. Det innebär vidare att vår egen logistikfunktion kan få värdefull övning och erfarenhet av internationell support, genom att i varierande grad stödja deltagande förband.</i> <p><i>Nu pågående internationalisering av FM förband är en långsiktig process som kräver att kunskapen om praktiskt samarbete med andra nationer, rutiner kring planering och genomförande av taktisk verksamhet samt kunskap om organisationer och vedertagna begrepp måste förankras på bredden inom insatsorganisationen. Härvid bör huvuddelen av de aktuella GU - förbanden ses som en tänkbar rekryteringsbas för kommande beredskapsförband.</i></p> <p><i>Den svenska ambitionen i planering inför kommande BALTOPS-övningar bör därför präglas av att:</i></p> <ul style="list-style-type: none"><i>– Utnyttja BALTOPS som plattform för att öka den internationella kompetensen inom de förband som utgör rekryteringsbas för utpekade och kommande beredskapsförband.</i><i>– ha ambitionen att erhålla befattning som CTU, för att öva ”stridsgruppchefsnivån”.</i><i>– Tidigt identifiera de delar av basorganisationen som erfordras för Logistikstöd, så att även dessa ges ökad internationell kompetens. Härvid kan exempelvis delar av FNSU ges underhållande övnings-tillfällen.</i><i>– Säkerställa ett utökat övningsutbyte i jaktroll för deltagande svenskt stridsflyg (JAS 39).</i>
--	---

		<ul style="list-style-type: none"> – Fortsatt ombordbasering av våra deltagande helikoptrar (erfarenheter inför kommande ytfartyg/hkp med marina uppgifter). – Tidigt informera territoriellt ansvariga (MD) i planeringen för att i dialog klarlägga förutsättningar, begränsningar och prioriteringar vid utnyttjande av svenskt territorium för övningsmoment och logistik. – Eftersträva att tillträde till svenskt territorium för deltagande enheter ges generellt i enlighet med principerna de senaste åren. – Verka för en mera omfattande översyn av nuvarande OPORDER för BALTOPS. Nuvarande är en uppdatering av ordern från 2000, där införda ändringar gjort att vissa ANNEX blivit motsägande. 					
9	Övningsresultat	Mindre bra (kryss)		Bra (kryss)		Mycket bra (kryss)	X

	<p>Övningsresultat (verbal redovisning)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Ubåtssystemet har gått in i internationell beredskap från och med 2003-01-01. BALTOPS har givit möjlighet att öva flera av de företagstyper som kan vara aktuella vid en internationell insats. Såväl i traditionella uppgifter som samverkan med ytförband övades. Omdömena om svenska ubåtens förmåga vid samverkan ubåt – ytfartyg inom Task Group i en Peace Support Operation , var mycket positiva. – Ytstridssystemet har gått in i internationell beredskap från och med 2003-01-01 med ett korvetförband. Deltagande enheter ur 3. ysflyg har under BALTOPS givits goda möjligheter till övning i uppträdande inom en större Multinationell Task Group. – Helikopterförbandet gavs ytterligare erfarenheter av OPCON (taktisk ledning) från annan nation. I år genomfördes ombordbaserad av två svenska helikoptrar under hela övningen på utländska enheter med mycket goda erfarenheter. Även om nuvarande hkp typer inte ingår i PARP/EU-kris kännetecknas verksamheten redan av internationellt samarbete (SAR mm), vilket motiverar deltagande i denna typ av övningar. – Under övningen var 60 övningspass JAS 39 inplanerade varav 52 genomfördes. Första veckan genomfördes momentövningar i luftförsvarsrollen tillsammans med tyska tornado och erfarenheterna från denna vecka är mycket goda. Under andra veckan (scenario fasen) var huvuddelen av flygpassen mycket enkla, varför utbytet blev begränsat. – Den internationella beredskapen för stridsflygplan kommer från och med årsskiftet att upprätthållas av SWAFRAP JAS. För JAS-förbanden innebär övningen goda möjligheter att samöva internationellt, öva CAP¹¹, TASMO¹² samt att visa upp systemet. Övningen ger också svenska chefsflygstridsledare möjlighet att öka den internationella kompetensen genom att tjänstgöra i rollen som LNO¹³ och Air Coordinator ombord och i flygstridsledning iland (MAOC vid CINCGERFLEET¹⁴). Ledning från fartyg (amerikansk kryssare) har varit av god kvalitet. 					
	<p>Resultat styrkor etc</p>	<p>Mindre gott (kryss)</p>		<p>Gott (kryss)</p>	<p>X</p>	<p>Mycket gott (kryss)</p>	
<p>¹¹ CAP = Combat Air Patrol ¹² TASMO = Tactical Air Support of Maritime Operations ¹³ LNO = Liaison Officer (Samverkansofficer) ¹⁴ MAOC = Maritime Air Operations Centre</p>							

	Resultat (mål /effekt) styrkor etc (verbal redovisning)	Det är viktigt att flygverksamheten inom BALTOPS ges en tydligare luftförsvarsutveckling, då detta bedöms vara en av de viktigaste uppgifterna för JAS-förbanden vid en framtida internationell operation. Idag läggs alltför mycket flygtid på grundläggande "målflygning" för fartygsförbanden. JAS-förbanden har emellertid här rönt stor uppmärksamhet bland deltagande nationer. Den exportbefrämjande effekten som professionella JAS-piloter förmedlar till flygarkollegor i övningen skall inte underskattas. Omdömet om NYGE AERO vid deltagande NATO-förband var genomgående mycket positivt.		
10	Ekonomiskt utfall	Budget (tkr) 2 951	Utfall (tkr) d 2 307	Diff (tkr) 644
	Orsaker till diff	Utfallet har blivit lägre än beräknat. Detta kan förklaras med att övningen avbröts tidigare för svenska enheter i området kring Bornholm samt att inga svenska enheter deltog i PXD (Post Exercise Discussion) i Kiel.		
11	Övrigt			

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)		Ansvarigt förb	3. ysflj
Övningens namn		BALTIC BRIDGE	Tid för genomförande
		W. 315 -316	
Pos	Innehåll	Redovisning	
1	Bakgrund/typ av övning	Bilateral övning med Danmark	
2 a)	Genomförd verksamhet i stort	Övningen syftar i första hand till att ge deltagande enheter på fartygsnivå en fördjupad kunskap i att genomföra verksamhet tillsammans med annan nation. Med anledning av detta genomförs övningen utan övergripande scenario som en momentövning. De moment som övas är i första hand av karaktären självförsvar samt stöd till annan enhet. Övningen har under 2003 genomförts i Hanöbukten och i farvattnen omgivande Öland.	
3 a) b)	Det svenska deltagandets verksamhet i stort	Under övningen har i första hand följande verksamhet övats: - Ubåtsjakt - Luftförsvar - SAR - Övervakning - Skyddstjänst Allt i samverkan med utländska enheter	
4	Deltagande förband med styrkor och funktioner i stort	34.Rbbdiv, 36.Ptrbdiv, HMS Trossö, del av fljstab, skyddsstyrka från Marinbas S, 1. ubflj med en ubåt, 2.Hkpbat med en Hkp och ett flygplan.	
5 c)	Övriga stater	Danmark: HDMS Skaden, HDMS Glenten (Flyvefisker klass), 1 MO-	

	deltagande	BA, 1 HKP Lynx Tyskland: Flyg = Tornado		
6	Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	Några moment fick inledningsvis ställas in p.g.a. dåligt väder. Några moment fick dessutom ställas in då 1. ubflj och F 17 drog sig ur. Detta var olyckligt då dessa moment var av väsentlig vikt, men den omplanering som gjordes av kvarvarande enheter blev ändå mycket lyckad varför övningen som helhet kan bedömas ha uppnått de ställda målen.		
7 c)	Erfarenhet av det svenska deltagande samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	En internationell övning som riktar sig i första hand mot det enskilda fartygets utbildningsbehov är mycket nyttig. Det bör strävas efter att övningen genomförs med samma upp- och sidsättning i framtiden. Härvid bör det tydligare framgå behov av att enheter ur 1. ubflj samt ur Hkpfly bör ingå i övningen. Det är dessutom önskvärt att flygvapnet deltar i övningen för att kunna erbjuda hög klass på luftförsvarsövningarna.		
8	Övningsresultat	Övningen kan som helhet bedömas ha uppnått de ställda målen		
9	Ekonomiskt utfall	Budget (tkr)	Utfall (tkr) d)	Diff (tkr)
		2 600	2 600	-
	Orsaker till diff	Särredovisas ej på egen aktivitet. Ingår i 3. ysflj PersQ mål i förbandsutbildningen.		
10	Övrigt			

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)		Ansvarigt förband		MD N
Övningens namn		BARENTS TRUST 2003		Tid för genomförande
		W. 339		
Pos	Innehåll	Redovisning		
1	Typ av övning	CPX under en vecka med gemensam staber från Norge och Finland. Övningen bedrevs under 18 månader med gemensam planering och genomförande med alla tre deltagande länder.		
2	Förväntad effekt / förväntat mål	Ökad interregional samverkan, utbyggnad av nätverk mellan de tre deltagande staberna. Övergripande målsättning var stöd mellan länderna i händelse av en civil katastrof inom Barents området.		
3 a)	Genomförd verksamhet i stort	Ömsesidigt deltagande och ansvarstagande under planeringsprocess och genomförande. Under förberedelserna genomfördes ett antal workshops i de olika länderna, exempelvis hur skall vi kommunicera, vilket kartmaterial skall vi använda, vad finns det för juridisk bakgrund till ett eventuellt samarbete osv.		
4 a) b)	Det svenska deltagandets verksamhet i stort	Genomföra planering samt deltaga i de olika workshops och seminarier som genomfördes samt deltaga i slutveckan v 339. Under slutveckan deltog 60 stabsmedlemmar från Sverige.		
5	Deltagande för-	MD N stab förstärkt med special kompetens från HKV JUR och läkare		

	band med styrkor och funktioner i stort	MD M.					
6 c)	Övriga staters deltagande	LDKN (Landsdels Kommando Nord Norge från Bodö) Norge, Norra Kommandot, Uleåborg, Finland. 29 stabsmedlemmar från Norge och 22 från Finland.					
7	Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	Erfarenheterna har varit mycket goda. Ett mycket bra nätverk inom olika funktioner mellan de olika staberna har upprättats under förberedelseskedet och under själva genomförandet av slutveckan. Under "lessons learned" mötet i november i Uleåborg framkom önskemål från alla tre deltagande staber att fullfölja det påbörjade samarbetet. Man beslutade om att ta fram en planering för Barents Trust 06. Detta förslag skall sedan föreläggas alla tre chefer vid ordinarie "Commanders meeting" i Kajani i början på maj 2004.					
8 c)	Erfarenhet av det svenska deltagandet samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	Erfarenheterna har varit mycket goda från svensk synvinkel. I övrigt se ovan.					
9	Övningsresultat	Mindre bra (kryss)		Bra (kryss)		Mycket bra (kryss)	X
	Övningsresultat (verbal redovisning)	Ökad förmåga för svenska stabsmedlemmar att uttrycka sig verbalt och i skrift på engelska samt nyttja NATO planeringsmetod. Ökad avspänning inom Barents området. Erfarenheter från andra länder om hur olika problem kan lösas.					
	Resultat styrkor etc	Mindre gott (kryss)		Gott (kryss)		Mycket gott (kryss)	X
	Resultat (mål /effekt) styrkor etc (verbal redovisning)	Se ovan					
10	Ekonomiskt utfall	Budget (tkr)		Utfall (tkr) d)		Diff (tkr)	
		1 216,8		642,2		574,6	
	Orsaker till diff	I MD N:s prognos låg ett underutnyttjande på ~500 tkr. för att täcka den totala reduceringen som infördes efter sommaren. Observera att utfallet är för hela övningsserien under 2003. För "slutveckan" (v 339) underskreds den ram som åsatts i HKV VU. Utländska deltagare bestred egna kostnader.					
11	Övrigt	Den bärande tanken för denna typ av övning är att utveckla det interregionala samarbetet inom Barents området så att även Ryssland deltar i framtiden.					

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)		Ansvarigt förband	MTK
---	--	-------------------	-----

Övningens namn		BLUE SHARK		Tid för genomförande		2003-10-20--24	
Pos	Innehåll	Redovisning					
1	Typ av övning	Övning för marinens internationella registerförband					
2	Förväntad effekt / förväntat mål	Ökad interoperabilitet och förmåga att delta i internationella operationer					
3 a)	Genomförd verksamhet i stort	Med marin insatsstyrka ta kontroll över havsområde.					
4 a) b)	Det svenska deltagandets verksamhet i stort	Ingående som en del i en spelad större internationell insatsstyrka genomföra en PSO operation under kapitel VII fredsframtvängande mandat.					
5	Deltagande förband med styrkor och funktioner i stort	IUB (internationella ubåts styrkan), IKS (internationella korvett styrkan), IMM (internationella minröjningsstyrkan) och FNSU (internationella logistik förbandet).					
6 c)	Övriga staters deltagande	Stabsofficerare ur FOST UK (Flag Officers Sea Training) för att validera IM styrkan och som mentor i MCC/CTG stab					
7	Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	Samtliga deltagare upplevde att det var en mycket bra övning som på ett bra sätt speglade förhållanden under en riktig mission.					
8 c)	Erfarenhet av det svenska deltagandet samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	Se ovan. Förbanden övade mot ställda interoperabilitetsmål. Erfarenheterna kommer att användas om förbandet skickas ut på mission					
9	Övningsresultat	Mindre bra (kryss)		Bra (kryss)	X	Mycket bra X	
	Övningsresultat (verbal redovisning)	En bra övning där förbanden ingick i en internationell sjöstyrka som tog kontroll över havsområde och upprättade en maritime separationszon. Förbanden löste övervakningsuppgifter, eskort, sjötrafikkontroll med bordning, hanterade ett påtagligt asymmetriskt hot där scenariot stegrades så att förbanden till slut hamnade i väpnad strid situationer. Allt genomfördes på engelska med internationella rutiner och metoder.					
	Resultat styrkor etc	Mindre gott (kryss)		Gott (kryss)	X	Mycket gott (kryss)	
	Resultat (mål /effekt) styrkor etc (verbal redovisning)	Se ovan					
10	Ekonomiskt utfall	Budget (tkr)		Utfall (tkr) d)		Diff (tkr)	
		1. ubjlfj: 2 220		2 570		-370	
	4. minkriflj: 8 609		5 717		2 892		
	Orsaker till diff	2. ysflj saknas.					
11	Övrigt	Övningen kommer att genomföras för dessa förband varje år.					

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)		Ansvarigt förb	HKV KRI
Övningens namn		Tid för genomförande	v.319-321
Pos	Innehåll	Redovisning	
1	Bakgrund/typ av övning	Test av teknisk interoperabilitet mellan landbaserade ledningssystem inom områdena växel, WAN, transmission, enkanals radio, informationssystem, videokonferens och IP-telefoni. IPX	
2 a)	Genomförd verksamhet i stort	Se p 3.	
3 a) b)	Det svenska deltagandets verksamhet i stort	Deltagande i fyra planeringskonferenser med FPC i Italien (v.236), IPC i Lettland (v.246), MPC i Albanien (v.304), FPC i Belgien (v.312), förberedelsevecka vid S 1 (v.317), genomförande i Tyskland (v.319-321) och efterarbete i Sverige (v.322). Deltagandet har bestått i att delta som nation samt att bidra med personal till den multinationella övningsledningen.	
4	Deltagande förband med styrkor och funktioner i stort	<p>S 1: Ledde på uppdrag av HKV KRI LED System planering och genomförande av svenskt deltagande i övningen. Delegationschefen har avdelats från S 1. Deltog i svenska delegationen med personal och materiel för tester inom ramen för ledningssystemkonceptet i nordisk brigad. Bidrog med personal (2) till den multinationella övningsledningen. I 19/signbat: Lämnade stöd till S 1 med personal till svenska delegationen.</p> <p>ATS: Lämnade stöd till S 1 med personal till den multinationella övningsledningen.</p> <p>K 4 : Lämnade stöd till S 1 med personal till svenska delegationen.</p> <p>Amf 1: Deltog i svenska delegationen med personal och materiel ur amfibiebrigadsystemet.</p> <p>Amf 4: Lämnade stöd till Amf 1 med personal till svenska delegationen.</p> <p>F 17: Deltog i svenska delegationen med personal och materiel ur SWAFRAP.</p> <p>FMHS: Lämnade stöd till F 17 med personal till svenska delegationen.</p> <p>RAB: Lämnade stöd till S 1 med personal till den multinationella övningsledningen.</p> <p>Dessutom har FMV och ÖS lämnat stöd till verksamheten genom deltagande i förberedelser och del av genomförandet. FMV stöd har finansierats genom FMV.</p>	
5 c)	Övriga staters deltagande	Albanien, Armenien, Azerbadjan, Belgien, Bulgarien, Canada, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Georgien, Grekland, Holland, Italien, Kazakstan, Kirgistan, Kroatien, Lettland, Litauen, Makedonien, Moldavien, Norge, Polen, Rumänien, Ryssland, Slovakien, Schweiz, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Tyskland, Ukraina, Ungern, USA, Uzbekistan och Österrike. Dessutom deltog NATO och SEEBRIG (South	

		<p><i>Eastern European Brigade).</i> <i>Parallellt med övningen bedrevs också kortvågstester med Sydafrika. I dessa tester deltog följande: Belgien, Grekland, Lettland, Litauen, Rumänien, Spanien, USA samt NATO.</i></p>		
6	<i>Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara</i>	<p><i>Se p 7.</i></p>		
7 c)	<i>Erfarenhet av det svenska deltagande samt hur erfarenheterna avses tas tillvara</i>	<p><i>Tester dokumenterades fortlöpande under övningen. Övningen har gett deltagande personal erfarenheter i att planera, genomföra och dokumentera tekniska interoperabilitetstester. Denna kunskap kommer att nyttjas i den nationella interoperabilitetsövningen som kommer att genomföras av S 1 under 2004. Kunskaperna bör också vara av stort värde i demonstratorverksamheten inom ramen för FMLS utveckling.</i></p>		
8	<i>Övningsresultat</i>	<p><i>Ledningssystemmaterielen ingående i nordisk brigad är verifierad med följande undantag; informationssystemet, TETRA-systemet samt informationssäkerheten. SWAFRAP har verifierat interoperabiliteten mot ytterligare ett antal länder med fokus på växeltester.</i> <i>Amfibiebrigadens ledningssystem har testats ytterligare med gott resultat och denna gång även med AmfBrig IS.</i> <i>Testerna med FM SATKOM och TBII har öppnat dörren till relevanta IP-telefonitester inom ramen för Combined Endeavor. Detta har i sin tur bidragit till att Holland uppvaktat Sverige med önskemål om ett MOU rörande ledningssystemsamarbete. Denna fråga är handläggs av HKV KRI.</i> <i>Inom kortvågsområdet har vi vidmakthållit och utvecklat vår förmåga att utväxla trafik över STANAG 5066 i en multinationell miljö. Denna typ av tester är relevanta dels ur perspektivet att HF 2000 kommer att innehålla denna funktionalitet, dels eftersom huvuddelen av NATO-/Pfp-kretsen anammat denna standard.</i> <i>Testerna med Mark IS har sedan ett antal år bidragit till goda kontakter med Norge som utvecklat ett motsvarande system. Norge arbetar därför aktivt för att få med Sverige i NATO-övningen JWID som bl.a. omfattar interoperabilitet mellan informationssystem. Denna fråga handläggs av HKV KRI.</i> <i>Deltagandet i Combined Endeavor har också gett deltagande personal en mycket god kompetensutveckling inom CIS-området samtidigt som man har utvecklat förståelsen för andra nationers och organisationers möjligheter och begränsningar.</i></p>		
9	<i>Ekonomiskt utfall</i>	<i>Budget (tkr)</i>	<i>Utfall (tkr) d)</i>	<i>Diff (tkr)</i>
		1 500	1 400	100

	Orsaker till diff	Nationernas deltagande i konferenserna har begränsats pga utrymmesskäl. Värdsnationerna har svårt att arrangera konferenser med över 200-250 deltagare. KRI LED besöksresa till övningen har ej belastat verksamheten i den omfattning som var planerad.
10	Övrigt	<p>Ingående delar i Nordiska brigadsystemet bör medföras även kommande år men med fokus på tester med TETRA, FM Satkom och inom informationssäkerhet.</p> <p>Till nästa år bör SWAFRAPs TBII/TC-container medföras för att kunna verifiera den ledningssystemmateriel som normalt skall ingå i förbandet. Testerna bör också skifta fokus till tester över FM SATKOM och inom informationssäkerhetsområdet.</p> <p>Det bedömda utfallet avser verksamhet under 2003 vilket inbegriper ovan nämnda verksamhet under 2003 samt 2 planeringskonferenser inför 2004 års genomförande.</p>

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)		ACE767	Ansvarigt förb	Hkpflj /2.hkpbat
Övningens namn		COOPERATIVE BALTIC EYE 03	Tid för genomförande	V 320
Pos	Innehåll	Redovisning		
1	Bakgrund/typ av övning	NATO/PfP-övning, SAR-övning, LIVEX		
2	Förväntad effekt / förväntat mål	Utveckla egen SAR-förmåga i internationellt samarbete. Öva under ledning av ACO-funktion och att agera ACO med SH89. Erhålla kunskaper om andra nationers lösande av SAR-uppgifter.		
3 a)	Genomförd verksamhet i stort	Räddningstjänstsamverkan i Östersjöområdet		
4 a) b)	Det svenska deltagandets verksamhet i stort	Räddningsövningar		
5	Deltagande förband med styrkor och funktioner i stort	Hkpflj/2.hkpbataljon deltog med en HKP 10 för sjö- och flygräddningsinsatser samt ett fpl SH 89 i funktion som ACO (Air CoOrdinator).		
6 c)	Övriga stater deltagande	<ul style="list-style-type: none"> - Danmark - Finland - Estland - Lettland - Litauen - England 	<ul style="list-style-type: none"> - Frankrike - Tyskland - Polen - Irland* - Ryssland* - Portugal* 	*/ Observatörer
7	Erfarenheter från övningen samt hur	Erfarenheterna från övningen ger vid handen att: - baltstaterna har en lägre kunskapsnivå för sin uppgift		

	<i>erfarenheterna avses tas tillvara</i>	<ul style="list-style-type: none"> - är i avsaknad av viss kommunikationsutrustning i de flygande enheterna (Estland) - har bristande förmåga avseende språkkunskaper i engelska - har bristande förmåga att delge information till deltagande enheter avseende sökområden, sökmönster, andra flygande enheter i området, bristande väderinformation (Estland) - har bristande förståelse för ACO-konceptet (Estland). <p><i>Information avseende ovanstående erfarenheter delges ARCC/MRCC samt flygande enheter som kan komma att delta vid räddningsaktioner i avsikt att dessa skall bli medvetna om rådande situation och därför kunna vidtaga lämpliga förberedelser i händelse av en insats.</i></p>					
8 c)	<i>Erfarenhet av det svenska deltagande samt hur erfarenheterna avses tas tillvara</i>	- Det svenska deltagandet fokuserade på insatser med SH 89 i ACO-funktionen i scenario två och tre under övningen. Insats med HKP 10 skulle ske i scenario 1 och 2.					
9	Övningsresultat	Mindre bra (kryss)		Bra (kryss)	X	Mycket bra (kryss)	
	Övningsresultat (verbal redovisning)	<ul style="list-style-type: none"> - Dag 1; genomfördes enligt övningsplan. Hkp10 övades under ledning av tysk ACO (Atlantic). Det fanns inget övningsobjekt i Hkp10 sökområde pga felutläggning av föremålen och rådande vindförhållanden. SH89 fanns strax utanför övningsområdet på medhörning för att dra erfarenheter inför resten av CBE-03. - Dag 2; genomfördes inte helt enligt övningsplan. Hkp10 utgick pga tekniskt fel (bränsletankläckage), samt att vädret i övningsområdet var dåligt och man valde att skjuta fram tidpunkten för STARTEX. SH89 genomförde övningen i ACO-funktion. Vissa brister i JRCC/Tallinn's fördelning av SRU mellan ACO och OSC. - Dag 3; genomfördes enligt övningsplan. SH89 agerade ACO med ett mindre antal SRU's. Mycket bra resultat. 					
	Resultat styrkor etc	Mindre gott (kryss)		Gott (kryss)	X	Mycket gott (kryss)	
	Resultat (mål/effekt) styrkor etc (verbal redovisning)	<p><i>Dag 1; Hkp10 genomförde sök enligt ACO-ledning. Erfarenheter i att jobba med IAMSAR-manual. SH89 erhöll nyttiga kunskaper om vilka kommunikationsproblem som kan uppstå.</i></p> <p><i>Dag 2; SH89 erhöll inte uppgiften att agera ACO fullt ut. Övningen gav erfarenheter i att samarbeta med baltländerna vad avser kommunikation på engelska.</i></p> <p><i>Dag 3; SH89 erhöll uppgiften att agera ACO och det fungerade mycket bra. Tydligare kommunikation på engelska medförde bättre resultat.</i></p>					
10	Ekonomiskt utfall	Budget (tkr)		Utfall (tkr) d)		Diff (tkr)	
		245		252		7	
	Orsaker till diff	(Grundbudget 185 tkr) Överdrag främst med anledning av sen personalplanering på lokal nivå.					

11	Övrigt	Vid erfarenhetsmötet i Köpenhamn efter genomförd övning informerade ordföranden Wcdr Tony Dear om en framtida sammanslagning av övningarna BRIGHT EYE och BALTIC EYE av ekonomiska skäl samt att de baltiska staterna blir medlemmar i NATO. Vidare kommer uppdelningen av Pfp-övningarna i "CO-OPERATIVE" och "In the Spirit of" att upphöra och ersättas av uttrycket "open for partners".
----	--------	--

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)		Ansvarigt förb	OPIL
Övningens namn		Tid för genomförande	2003-03-24--04-04
COOPERATIVE JAGUAR 03 (CO-JA 03)			
Pos	Innehåll	Redovisning	
1	Bakgrund/typ av övning	COJA 03 var en Command Post Exercise, CPX (stabsövning) för NATO och PFF-länder. Övningen genomfördes av JHQ NE i KARUP Danmark och ägde rum på KARUP flygbas. Övningen var en "training exercise" med syfte att öva integration av NATO och PFF-officerare i en CJTF-stab och en underställd CJLCC. Totalt omfattade övningen ca 530 personer.	
2 a)	Genomförd verksamhet i stort		
3 a) b)	Det svenska deltagandets verksamhet i stort	Övning i stabstjänst i en Peace Support Operation.	
4	Deltagande förband med styrkor och funktioner i stort	Från Sverige deltog 25 officerare ur FM och en forskare (OA) ur FOI. Av dessa övade 16 i CJTF, 6 i CJLCC och 4 i övningsledningen.	
5 c)	Övriga staters deltagande	Förutom deltagande från ett flertal NATO-staber, deltog officerare från Azerbajdjan, Kanada, Tjeckien, Danmark, Estland, Finland, Tyskland, Italien, Lettland, Litauen, Moldavien, Nederländerna, Norge, Polen, Rumänien och USA.	
6	Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara		
7 c)	Erfarenhet av det svenska deltagande samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	<p>Planeringen av övningen fick börja om från början i mars 02 då beslut togs att ändra den från en LIVEX till en CPX p.g.a. brist på övningstrupp, både från NATO och PFF-länder. Därmed hade JHQ NE förloprat sex månader. Med bistånd av övriga NATO-staber har man trots denna tidspress lyckats planera en stor och komplicerad stabsövning.</p> <p>Det svenska deltagandet i övningen har varit mycket lyckat. Samtlig svensk personal har haft ett mycket stort utbyte av övningen men också</p>	

		<i>bidragit till den. De generellt mycket goda kunskaperna i engelska, mycket god datorvana och en stor professionalism hos de deltagande svenska officerarna har starkt bidragit till det goda utbildningsresultatet. Övningen har givit. En brist är dock att flera saknar utbildning att arbeta efter NATO:s Guideline for Operational Planning (GOP). De kurser som ger detta – PfPSOC/UNSOC och CJTF-kurs – är också föga kända på förbandsnivån. Personalplaneringen för övningen har till stor del genomförts av J 7. Detta bör i fortsättningen skötas av personalfunktionen (J 1 eller GRO).</i>		
8	Övningsresultat			
9	Ekonomiskt utfall	Budget (tkr)	Utfall (tkr) d)	Diff (tkr)
		1 029,4	1 127,4	-98,0
	Orsaker till diff	<i>Ändrade förmåner för övningar utomlands i och med nya utlandsavtalet 2003-03-01. Större andel deltagare från förband har genererat större resekostnader i Sverige. Mycket sena personalbeslut (ända fram till veckan före övningen) har också bidragit till kostnadsökningen.</i>		
10	Övrigt			

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)		Ansvarigt förb	OPIL
Övningens namn	COOPERATIVE KEY 03	Tid för genomförande	2003-09-01--13
Pos	Innehåll	Redovisning	
1	Bakgrund/typ av övning	Pfp PSO/Crisis Response Operation (CRO), LIVEX	
2 a)	Genomförd verksamhet i stort	Se ovan samt pkt 3 och 4 nedan	
3 a) b)	Det svenska deltagandets verksamhet i stort	Kontroll och utveckling av blivande SwAFRAP JAS. Utbildning och träning av stabs-/ledningspersonal i NATO-taktisk ledningsmetodik. AD, CSAR, FAC samt HELO Ops inom övningens scenario.	
4	Deltagande förband med styrkor och funktioner i stort	Delar ur SwAFRAP AJS och blivande SwAFRAP JAS med åtta JAS 39 ur F 17. Fem SERE-specialister ur K 3, tre FAC ur A 9/K 4 samt en Hkp 11 med personal (9) ur Hkpflj. Stabspersonal (åtta) ur FTK.	
5 c)	Övriga staters deltagande	Azerbajdjan, Bulgarien, Danmark, Frankrike, FYROM, Grekland, Italien, Kanada, Kroatien, Lettland, Litauen, Moldavien, Nederländerna, Polen, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Schweiz, Storbritannien, Turkiet, Ungern och USA. Dessa 22 nationer deltog med 37 flygplan och 26 helikoptrar. Totalt deltog mer än 1300 personer (inklusive UNHCR).	
6	Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheter	Separat sammanställning av resp. enhets gjorda erfarenheter samt "Lessons learned" rapporteras i slutrapport senast 03-12-04.	

	<i>renheterna avses tas tillvara</i>							
7 c)	<i>Erfarenhet av det svenska deltagande samt hur erfarenheterna avses tas tillvara</i>	<i>Erfarenheter som gjorts under övningen ligger till grund för utformning av SwAFRAP JAS vilket också genomfördes parallellt med genomförandet under övningen. I övrigt, se pkt 6.</i>						
8	<i>Övningsresultat</i>	<i>God till mycket god utdelning av ökad kunskap och ökade erfarenheter. Flygverksamheten fick inte de förutsättningar som förväntades efter den relativt undermåliga planering som gjordes i förväg. Dock reddes den ut på plats och gav förarna stort ansvar vilket gav en mängd erfarenheter.</i>						
9	<i>Ekonomiskt utfall</i>	<table border="1"> <tr> <td><i>Budget (tkr)</i></td> <td><i>Utfall (tkr) d)</i></td> <td><i>Diff (tkr)</i></td> </tr> <tr> <td>9 432</td> <td>7 404</td> <td>2 028</td> </tr> </table>	<i>Budget (tkr)</i>	<i>Utfall (tkr) d)</i>	<i>Diff (tkr)</i>	9 432	7 404	2 028
	<i>Budget (tkr)</i>	<i>Utfall (tkr) d)</i>	<i>Diff (tkr)</i>					
9 432	7 404	2 028						
	<i>Orsaker till diff</i>	-Färre Ö-dygn än planerat. -Byte från deltagande med Hkp 9 till Hkp 11 för att nå övningsmålsättning. -Förändrade förmånsvillkor (till U-dygn). -Budget avsåg deltagande med hela SwAFRAP AJS-förbandet från början. -Vissa deltagare bodde "i fält" delar av tiden						
10	<i>Övrigt</i>	Redovisade siffror har anmälts från respektive organisationsenhet och avser läget i slutet av november 2003. Endast få/små förändringar kan förväntas rapporteras efter november. Den största felbedömda kostnadsposten var den av Green Cargo offererade tågtransportkostnaden (2,1 milj). Denna transport bedömdes som den enda realistiska för att få nödvändig materiel till övningsområdet. 2001 års transport till samma plats kostade endast drygt en fjärdedel av årets men detta berodde på en av Green Cargo felaktig offert/faktura den gången.						

<i>Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)</i>		<i>Ansvarigt förb</i>	OPIL
<i>Övningens namn</i>		COOPERATIVE KNOWLEDGE 03	<i>Tid för genomförande</i>
			2003-09-09--19
<i>Pos</i>	<i>Innehåll</i>	<i>Redovisning</i>	
1	<i>Bakgrund/typ av övning</i>	<i>Planerad som en CPX, men efter MPC omplanerad till en Workshop (WS). Huvudsyftet med övningen var att validera en planeringsmodell för ledningssystemplanering (J6). Sverige har varit s.k. "custodian" (ung. vårdnadshavare) för modellen fram till övningen.</i>	
2 a)	<i>Genomförd verksamhet i stort</i>	<i>Planeringsmöten och arbetsgruppsmöten samt deltagande i övningen. Ursprungligen var 10 stabsofficerare planerade att delta i övningen.</i>	

3 a) b)	Det svenska deltagandets verksamhet i stort	Sverige deltog med 7 stabsofficerare i olika befattningar.		
4	Deltagande förband med styrkor och funktioner i stort	De svenska deltagarna kom från HKV, LG, I 5 och S 1.		
5 c)	Övriga staters deltagande	17 NATO/PfP-nationer deltog i övningen.		
6	Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	Eftersom den här övningen syftade till att validera en planeringsmodell, kommer den inte att få några efterföljare. NATO planerar däremot att föra in modellen i en ny kurs vid sin skola i LATINA i Italien.		
7 c)	Erfarenhet av det svenska deltagande samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	Övningen har bedrivits med planering av ledningssystem i centrum och kraven från den operativa planeringen har funnits som stöd, för att kunna koncentrera sig på den planeringsmodell som föreslås. Värdet av svenskt deltagande i denna typ av internationell "funktionsövning" inom ledningssystemområdet är synnerligen stort, såväl för Försvarmakten som för individen. Det ger även stora möjligheter till erfarenhetsöverföring, vilket är en förutsättning för att inte tappa kompetens, som en följd av Försvarmaktens stora personalomsättning.		
8	Övningsresultat	Övningsmålen uppnåddes på ett bra sätt. Planeringsmodellen validerades, se även reserapporten (HKV 2003-10-10, 01 800:75167).		
9	Ekonomiskt utfall	Budget (tkr)	Utfall (tkr) d)	Diff (tkr)
		217,2 tkr	T.o.m. 2003-10-20: 89,0 kkr. Bedömt utfall 153,8 kkr.	63,4
	Orsaker till diff	Eftersläpning i redovisningen, färre deltagare än planerat, ej genomförda PXD.		
10	Övrigt			

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)		ACLANT 11	Ansvarigt förb	OPIL/FKSC
Övningens namn		COOPERATIVE NUGGET 04, Fas 1	Tid för genomförande	Jan/Feb 04 Mars 04
Pos	Innehåll	Redovisning		
1	Bakgrund/typ av övning	NATO/PfP-övning. Övning av multinationell brigadstab jämte underställd bataljonsstab.		
2 a)	Genomförd verksamhet i stort	Övningen består av en utbildningsfas och stabsövningsfas. Utbildningsfasen var från början planerad att genomföras i november 03 men flyttades tidigt till januari/februari 2004. Stabsövningen genomförs i mars 2004. Under 2003 har MPC och FPC genomförts.		
3	Det svenska deltagande	Deltagande i MPC bestod av två representanter från FKSC. MPC ge-		

a) b)	gandets verksamhet i stort	nomfördes i Norfolk USA. FPC genomfördes i Lettland. Här fanns inget svenskt deltagande. Informationen från FPC lämnades till FKSC representant vid flera tillfällen i samband med förberedelser för VIKING 03 då representanter från USJFCOM/JWFC fanns i Sverige.		
4	Deltagande förband med styrkor och funktioner i stort	Inga förband har deltagit.		
5 c)	Övriga staters deltagande	I MPC deltog representanter från Albanien, Armenien, Azerbadjan, Bulgarien, Canada, Danmark, Estland, Finland, FYROM, Georgien, Lettland, Litauen, Rumänien, Slovakien, Sverige, USA, Ukraina och Uzbekistan.		
6	Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	Planeringskonferenserna är en förutsättning för att övningen skall bli lyckad. MPC behandlade de olika områden som krävs inför övningen och var väl genomförd. Överlämningen av info från FPC var fullt tillräcklig mht det nära samarbete med JWFC reps. som ändå skett mht förberedelserna för VK03. Hade inte detta skett hade ett deltagande i FPC tveklöst krävts.		
7 c)	Erfarenhet av det svenska deltagande samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	Redovisas efter genomförande.		
8	Övningsresultat	Redovisas efter genomförande.		
9	Ekonomiskt utfall	Budget (tkr)	Utfall (tkr) d)	Diff (tkr)
		332,7	107,8	224,9
	Orsaker till diff	Se punkt 2.		
10	Övrigt			

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)		Ansvarigt förb		OPII/OPL
Övningens namn	COOPERATIVE SUPPORT (CO-SUP) 03	Tid för genomförande		W 340-341
Pos	Innehåll	Redovisning		
1	Bakgrund/typ av övning	Årlig multinationell logistikövning (CAX) inom ramen för CJTF- och MJLC-koncepten.		
2 a)	Genomförd verksamhet i stort			
3 a) b)	Det svenska deltagandets verksamhet i stort	En facilitator (lärare) och fyra stabsofficerare (A, M, FV och MED) som elever.		
4	Deltagande förband med styrkor			

	<i>och funktioner i stort</i>							
5 c)	<i>Övriga staters deltagande</i>	Stabsofficerare från: Tyskland, Holland, Storbritannien, Ukraina, Kanada, Österrike, Finland, Polen, Makedonien, Estland, USA, Ungern, Tjeckien, Belgien, Slovakien, Georgien Bulgarien, Rumänien, Kroatien, Litauen, Lettland, Turkiet, Portugal, Frankrike, Danmark, Jordanien, Spanien.						
6	<i>Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara</i>							
7 c)	<i>Erfarenhet av det svenska deltagande samt hur erfarenheterna avses tas tillvara</i>	Erfarenheterna från övningen är goda. Övningen är mer av karaktären seminarium med grupparbeten. FM har framfört att COSUP borde utvecklas mot minst CAX-övning som bär direkt mot Partnerskaps-målen 4000, 4001 och 4002. Elever som genomfört utbildning är presumtiva deltagare i internationella övningar upp till CJTF-nivå samt för internationella logistikbefattningar. FM bör även fortsättningsvis delta med upp till fyra och stödja med en facilitator och/eller instruktör (briefings). FM har anmält sig som tänkbar Host Nation för COSUP 2005.						
8	<i>Övningsresultat</i>	<i>Gott</i>						
9	<i>Ekonomiskt utfall</i>	<table border="1"> <tr> <td><i>Budget (tkr)</i></td> <td><i>Utfall (tkr) d)</i></td> <td><i>Diff (tkr)</i></td> </tr> <tr> <td>154</td> <td>10,3</td> <td>143,7</td> </tr> </table>	<i>Budget (tkr)</i>	<i>Utfall (tkr) d)</i>	<i>Diff (tkr)</i>	154	10,3	143,7
	<i>Budget (tkr)</i>	<i>Utfall (tkr) d)</i>	<i>Diff (tkr)</i>					
154	10,3	143,7						
	<i>Orsaker till diff</i>	Släpande samt ev. felaktig fakturering.						
10	<i>Övrigt</i>							

<i>Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)</i>		<i>Ansvarigt förb</i>	<i>Lv 6</i>
<i>Övningens namn</i>		<i>Tid för genomförande</i>	2003-05-07--23
ELITE 2003 (Lv deltagande)			
<i>Pos</i>	<i>Innehåll</i>	<i>Redovisning</i>	
1	<i>Bakgrund/typ av övning</i>	<i>ELITE är en formell övning i strid mot luftmål. Övningen genomförs i internationell miljö med avancerat flyg och avancerade telekrigsförmågor. Främsta syfte att kompetensutveckla yrkesofficerare (YO).</i>	
2 a)	<i>Genomförd verksamhet i stort</i>	<i>Deltagande i preIPC, IPC, FPC och övningens genomförande.</i>	
3 a) b)	<i>Det svenska deltagandets verksamhet i stort</i>	<i>Befälsutbildning i STA-Lv, befälsutbildning på plats i Tyskland. Samverkan och samordning med andra nationers luftvärnsförband, strid mot luftmål.</i>	
4	<i>Deltagande förband med styrkor och funktioner i stort</i>	<i>C:a 10 YO i Lv 6 övningsledning över tiden + 2 x 20 YO övade i en vecka vardera. Två eldenheter Rb-system. 90, två underrättelseenheter PS 90, stabshytt med utrustning för kompstridsledning (ILLv), samt viss mtrl för övningsledningen.</i>	
5 c)	<i>Övriga staters</i>	<i>Övningen är en nationell tysk övning som pågått under ett par år. Till</i>	

	deltagande	övningen bjuds andra nationer in (NATO- och PfP-länder) för att öva flyg, luftvärn och telekrig inom ramen för ett internationellt koncept. Tyskland, Belgien, Frankrike, Grekland, Holland, Italien, Norge, Portugal, Schweiz, Spanien, Storbritannien, Sverige, Slovenien, Tjeckien, Turkiet, Ungern, USA, Österrike. (Flyg- och/eller Lv-förb.)		
6	Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara			
7 c)	Erfarenhet av det svenska deltagande samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	Svensk mtrl och personal står sig bra i ett internationellt perspektiv. ELITE är en bra övning, geogr. nära, för att nå uppsatta mål med att kompetensutveckla luftvärnsofficerare i samverkan/samordning med andra Lv-förband. Erfarenheter har tagits tillvara genom utvärdering och utvecklingsdiskussioner efter övningen. Erfarenheter och slutsatser kommer att inarbetas i reglementen och metoanvisningar.		
8	Övningsresultat	Mycket gott, detaljmålsättningarna är i allt väsentligt uppnådda. Dessutom har ett antal viktiga utvecklingsfrågor besvarats.		
9	Ekonomiskt utfall	Budget (tkr)	Utfall (tkr) d)	Diff (tkr)
		1 750	1 670	80
	Orsaker till diff	Transport-, resekostnader svår budgeterat, inga erfarenhetsvärden fanns.		
10	Övrigt			

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)	593	Ansvarigt förband	F 21
Övningens namn	ELITE 2003 (Flygvapnets deltagande)	Tid för genomförande	8-23 maj 2003
Pos	Innehåll	Redovisning	
1	Typ av övning	ELITE (Electronic warfare Live Training Exercise) är en årligt återkommande tysk nationell övning med tyngdpunkt på telekrig-föring. I övningen deltar både flyg- och luftvärnsförband från flera nationer. Övningen utvecklar koncept för en europeisk SEAD-förmåga (Suppression of Enemy Air Defence) samt utvecklar deltagande förbands förmåga att verka i telekrigmiljö och förmåga att samarbeta i multinationella förband.	
2	Förväntad effekt / förväntat mål	Inom ramen för ett strukturerat europeiskt försvarssamarbete utveckla SOP (Standard Operations Procedures) för europeisk SEAD-förmåga mot mobila och integrerade kvalificerade luftvärnssystem. Sverige/Flygvapnet: Utveckling av förmåga att planera, genomföra och	

		utvärdera luftburen offensiv telekrigföring i direkt samverkan med andra nationers flygförband enligt NATO ledningsstruktur och metodik. (COMAO, COMBined Air Operations)
3 a)	Genomförd verksamhet i stort	Pre-IPC, 30 okt 2002, GAF COM/Köln IPC, 30 jan 2003, GAF COM/Köln Rekresa, 25-27 feb, Lechfeld AB FPC, 8-9 apr, Heuberg ("Målområdet", Lv-grupperingsplatser) ELITE 2003 8-23 maj, Lechfeld AB, Heuberg PXD, 14 aug, GAF COM/Köln
4 a) b)	Det svenska deltagandets verksamhet i stort	F 21 deltog med 37E . Dess offensiva telekrigförmåga (AEA, Airborne Electronic Attack) nyttjades samordnat med andra nationers SEAD-förmågor primärt mot "fientliga" luftvärnsförband, men även mot "fientligt" jaktflyg.
5	Deltagande förband med styrkor och funktioner i stort	Omfattande antal flyg- (strids-, transport-, tanker-, AWACS-fpl samt helikoptrar) och luftvärnsförband deltog i ELITE 2003. Förbandsmassans kvantitet gjorde övningen till en av de största flygövningarna under 2003 [Irak-konflikten]. Kvalitén på deltagande flyg- och lvförband var anmärkningsvärt hög. I flera fall deltog nationer med förband av "spjutspetskaraktär" och PE (Peace Enforcement) erfarenhet. F 21 genomförde två rotepass per övningsdag (10 övningsdagar) med 37E. Baseringskedde med tre fpl (1 reserv). Totalt 41 officerare deltog i övningen. (6 ff, 6 op, 2 LO CAOC, 1 Tk-analys, 1 met, 1 Fl, 1 adj, 14 fte, 7 bevakning)
6 c)	Övriga staters deltagande	Belgien, Frankrike, Grekland, Holland, Italien, (NATO), Norge, Polen, Portugal, Schweiz, Spanien, Storbritannien, Slovenien, Tyskland, Ungern, USA samt Österrike.
7	Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	Att samtidigt genomföra både SEAD ("lyssna" och lokalisera sensorers positioner, preparera och skjuta signalsökande robotar mot dessa) och AEA ("störa"/påverka samma sensorer under samma tidsrymd (någon/några kritiska minuter)) medför betydande synergier. Verkan mot "fientliga" luftvärnssystem ökar samtidigt som flygförbandens överlevnad (skydd) också väsentligt ökar. För att nå dessa synergier krävs i planeringskeddet bl a: Noggrann EMKON (emissionskontroll). Optimalt genomförande (taktiskt/geometriskt) av COMAO (15-30 flygplan) under höga flygsäkerhetskrav. Maximerat stridstekniskt nyttjande av de offensiva telekrigstrustningarna.
8 c)	Erfarenhet av det svenska deltagan-	Övergripande erfarenheter:

	det samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	<p>Vi kan operera i NATO struktur (komplexa COMAO). AEA i kombination med SEAD visade sig vara hanterbart m a p EMKON.</p> <p>AEA i kombination med SEAD medför synergier. (1+1=3) Goda flygprestanda (fart, manövrering 37E). Räckviddsbegränsningen, mindre bränsle än flera andra deltagande flygplanstyper, kan hanteras med god planering.</p> <p>Svensk telekrigförmåga står sig bra i internationell jämförelse</p> <p>Flera rapporter är upprättade efter övningen. Övningserfarenheter har tillvaratagits i bl a:</p> <ul style="list-style-type: none"> SEAD-studien (HKV KRI LUFT) Tvåsitsmetodik i 39D (TU JAS) Telekrigdatahantering (FM TK SE) 37E flygning mot flyg, armé och marina förband (F 21) SEAD och COMAO metodik (FLSC) <p>Erfarenheter från ELITE 2003 ligger till grund vid planering av ELITE 2004 där övningsledningen vill öka kvalitén på utvärderingsfunktionen.</p>					
9	Övningsresultat	Mindre bra (kryss)		Bra (kryss)		Mycket bra (kryss)	X
	Övningsresultat (verbal redovisning)	<p>Övningsresultatet anses av såväl Tyskland som övriga deltagande nationer vara utomordentligt gott. Flera av länderna är som Sverige i en process där respektive försvarsmakts resurser reduceras. Inte minst gäller det Tyskland. Trots det så höjer både värdnationen och flera av de deltagande länderna sina ambitioner inför ELITE 2004. Utöver tidigare nämnda länder avser även Danmark, Kanada och Tjeckien delta 2004. Viljan att bidra i utvecklingen av en europeisk SEAD-förmåga förefaller vara stark i många länder.</p>					
	Resultat styrkor etc	Mindre gott (kryss)		Gott (kryss)		Mycket gott (kryss)	X
	Resultat (mål /effekt) styrkor etc (verbal redovisning)	<p>Det förväntade resultatet i luftstridsduellerna baserades på över 30 års erfarenhet av att störa jaktflygsradar. Trots egna relativt höga förväntningar kom utfallet att överstiga dessa och förvåna såväl oss själva som inge respekt hos andra deltagande nationer.</p> <p>I övningens kärnverksamhet, markmålsbekämpningen (av luftvärnsförband) var förväntningarna lägre då de baserades på erfarenheter från egna luftvärnssystem (armé och marina) vars konstruktionsprinciper i vissa fall väsentligt skiljer sig från i övningen deltagande Lv-system. Utfallet översteg vida förväntningarna.</p>					
10	Ekonomiskt utfall	Budget (tkr)		Utfall (tkr) d)		Diff (tkr)	

		OPIL FTK: 90 F 21: 1 057	230 1 188	-140 -131
	Orsaker till diff	<p>Budgeteringsunderlaget (sept. 2002) inför VU-03 var bristfälligt. OPIL FTK planerade övningen (F 21 genomförde). Graden av komplexitet var inte känd vid budgeteringen.</p> <p><u>Planering (OPIL FTK):</u> Tre istället för två officerare krävdes vid både IPC och FPC för att säkerställa flygsäkerhet och telekonflikthantering (+25). Dessutom behövdes en rekognoseringsresa genomföras inför 37E-baseringen på Lechfeld AB (+70), samt deltagande i PXD (Post Ex Discussion) efter övningen (+45). Dessa kostnadsökningar har varit och en godkänts av GRO FV inför respektive aktivitet.</p> <p><u>Genomförande (F 21):</u> Hyra transportmedel; RÖS-container levererades till FM från FMV en vecka före frambasering. Utrustning för ilastning i Tp84 kunde inte genomföras på F 21. Ytterligare en flygning Kallax-Lechfeld fick därför genomföras efter att lastningsutrustning hämtats på Såtenäs. (+70) Inhyrd personal; kostnad (lönekostnad, LKP) som ej budgeterats uppstod för inkallad SwAFRAP AJS personal. [4 st bevakning] (+70)</p>		
11	Övrigt			

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)		Ansvarigt förb	GRO FV
Övningens namn	FVÖ 03	Tid för genomförande	2003-05-05- - 16
Pos	Innehåll	Redovisning	
1	Bakgrund/typ av övning	En av FV Insp ledd utbildnings- och verifieringsövning som genomfördes i två geografiskt skilda områden samordnad med slutövning för värnpliktiga.	
2 a)	Genomförd verksamhet i stort	Övningen genomfördes med en uppdelning i två skeden där deltagande förband under skede 1 (2003-05-05- -11) övade åtgärder som flyg-, bas-, lv- samt ledningsförband skall vidta i ett tänkt återtagandescenario. Förbanden fortsatte därefter i skede 2 (2003-05-12- -16) med fortsatt återtagande i söder samt med ett väpnat stridsscenario i norr.	
3 a) b)	Det svenska deltagandets verksamhet i stort	Flygtaktiska kommandot (FTK) genomförde ledning av luftstridskrafter från Luleå i norr till Ronneby i söder med två huvudinriktningar, mellersta Norrland och sydöstra Götaland. Inom övn.omr norr genomfördes först återtagning och därefter väpnad	

		<p>strid med A-sida grupperad på FÄRILA där F4 flygbasbataljon med JAS 39, JA 37, FSR 890 och HKP baserade. Vid FÄRILA deltog även luftvärns- och hemvärns-förband för samverkan med flygbasbataljonen. B-sidan, med JAS 39, Fpl 37 och SK 60 baserade på KALLAX. I söder genomfördes återtagning av F7 flygbasbataljon grupperad på HAGSHULT med JAS 39 i syfte att nå ett högre stridsvärde för att sedan avlösa/förstärka förband inom det norra övn.omr. På Ronneby baserade SK 60 för att nyttjas som målflygplan i JAS 39 utbildningen samt för samverkan med marinstridskrafter i farvatten öster Öland. Under övningen genomfördes även verifiering av förbandsledning vid Strilbataljon N samt prov och försök inom flygbasbataljonerna.</p>		
4	Deltagande förband med styrkor och funktioner i stort	<p>Hänvisning sker till slutlig order för FVÖ 03, HKV beteckning 19 650:66002. Datum 2003-04-04.</p>		
5 c)	Övriga staters deltagande	<p>-----</p>		
6	Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	<p>Erfarenheter är sammanställda i RAPPORT efter FVÖ 03, HKV beteckning H19 650:81619. Datum 2003-11-07. Rapporten avslutas med en lång rad slutsatser som drogs under/efter övningen samt med förslag till åtgärder inför FVÖ 04. En "Lessons Learned bank" (ett hundratal punkter) med de viktigaste synpunkterna och förslag till förbättringar/ förändringar är överlämnad till C FTK för fortsatt handläggning.</p>		
7 c)	Erfarenhet av det svenska deltagande samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	<p>-----</p>		
8	Övningsresultat	<p>Ca 3000 deltagare har genom medverkan i FVÖ 03 fått ett bra övningsutbyte och många värdefulla erfarenheter har erhållits.</p>		
9	Ekonomiskt utfall	<i>Budget (tkr)</i>	<i>Utfall (tkr) d)</i>	<i>Diff (tkr)</i>
		23 620	23 843	223
	Orsaker till diff	<p>Nedan redovisas (exempel) vad de enskilda förbanden har inrapporterat för orsak till diff. inom egen budget. Överuttag: Ingen budget alls (kostnaden belastade annat konto eller annat förband), underbudgetering, fördyrade fordonskostnader, fordonskadorna, ökade kostnader för förplägnad och förläggning, överbelastad tpflygverksamhet, ändrad grupperingsplats för FTK stab samt FMLOGs svårighet att särredovisa kostnader för genomförd tjänst. Underuttag: Färre deltagare, billigare boende, färre ÖD, kortare resor samt medel för markskador ej utnyttjade.</p>		

10	Övrigt	-----
----	--------	-------

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)		Ansvarigt förband	GRO FV / FTK
Övningens namn	FOCUS 03	Tid för genomförande	2003-03-17--20
Pos	Innehåll	Redovisning	
1	Typ av övning	<i>FOCUS 03 var en systemövning Flyg – Lv i scenariot väpnad strid. Övningen genomfördes i huvudsak med fredsorganisationens resurser.</i>	
2	Förväntad effekt / förväntat mål	<p><i><u>Flygförband:</u> ökad förmåga att undvika bekämpning under uppdrag inom luftvärns-/jaktförsvarat område samt ökad förmåga att uppträda i sammansatta förband</i></p> <p><i><u>Strilförband:</u> ökad systemkunskap</i></p> <p><i><u>Luftvärnsförband:</u> öva ledning och ökad förmåga till bekämpning av flygstridskrafter vid skyddsobjekt</i></p> <p><i><u>Helikopterförband:</u> skapa ökad systemförståelse inom resp utanför egen organisation samt öka förmågan att undvika bekämpning under uppdrag inom luftvärnsförsvarat område</i></p>	
3 a)	Genomförd verksamhet i stort	<p><i>Under övningen förekom omfattande elektronisk störning mot luftvärnsförbanden med resurser ur TK (37E) och Saab NYGE Aero (Mu 2 och Learjet 35) i direkt samverkan med anfallsförbanden. Lv-förbanden var i huvudsak grupperade utmed Vänerns östra strand.</i></p> <p><i>Parallellt med övning FOCUS 03 genomförde armén sin slutövning 2003 (ASÖ 03). Lv-förbanden samordnade deltagandet i ASÖ 03 dels genom att öva strid mot luftmål i FOCUS 03 under w 312 för att sedan under w 313 understödja markstridskrafterna i arméns slutövning.</i></p> <p><i>Helikopterbataljonen med markoperativ inriktning (4.hkpbat) deltog i såväl ASÖ 03 (A-sida) som i FOCUS 03 (B-sida).</i></p> <p><i>Övningen genomföres under utökad dagtid med sista företaget delvis under mörker.</i></p>	
4 a) b)	Det svenska deltagandets verksamhet i stort	-----	
5	Deltagande förband med styrkor och funktioner i stort	<p>Lednings- och strilförband A-sida</p> <p>FTK stab (- -) Uppsala</p> <p>LE F 7 Såtenäs</p> <p>Flygförband A-sida</p> <p>F 7 JASfdiv4 x JAS 39 SÅT</p> <p>F 17 Rrfdiv 2 x S100 B (ARGUS) MAL</p> <p>Luftvärnsförband A-sida</p> <p>Lv 6 1 x Lvkomp 90/70</p> <p>1 x Lvkomp 97 (-)</p>	

		<p>1 x Mekplut 70/401 1 x Stabskomp 1 x Lvkv 90 I 19/Lvbat 1 x Lvkomp 90/70 Amf 1 1 x PS 90 Lednings- och strilförband B-sida Anfallsledning Uppsala StriC M Bålsta FM TK SE (-) (EWSG 39) Uppsala Flygförband B-sida F 4 2-4 x 37E UPP F 7 1 x Tp 84 UPP (endast ett pass onsdag) F 17 4 x JAS 39 UPP F 17 4 x SK 60 MAL F 21 4 x AJS 37 UPP 4. Hkpbat 3 x HKP 4 KBG 4. Hkpbat 4 x HKP 6 KBG 4. Hkpbat 7 x HKP 9 KBG 4. Hkpbat 1 x HKP 10 KBG 4. Hkpbat 3 x HKP 11 KBG Saab Nyge 4 x Mu 2 SÅT Saab Nyge 1 x Learjet 35 UPP</p>
6 c)	Övriga staters deltagande	-----
7	Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	<p><i>Flygövningsområdet var ett gammalt arv från tidigare övningar (styrt av Lv grupperingsplatser och samordning med ASÖ 03). Området är dock inte rätt anpassat till övningens målsättning vilket både flyg och Lv insåg. Kommande FOCUS-övningar bör genomföras i norr (JOK 04 och SUM 05). Konceptet väpnad strid är rätt. Kan utvecklas med inslag av internationellt inslag (bjud in flyg från Norge, Finland alt Tyskland till FOCUS 05). För-FOCUS skall ligga i direkt anslutning till FOCUS. Under För-FOCUS genomförs momentövningar (där flyg styr övningssändamålen) med lägre tempo och utvärderingskedjan byggs upp. Ett stort antal "Lessons Learned"-rapporter är sammanställda i en LL-bank (OPIL/J7)</i></p> <p><i>Ett erfarenhetsmöte genomfördes ett par veckor efter övningen på F 16 där representanter från deltagarna bl a deltog i grupparbeten och där efter delgav sina förslag och idéer för kommande FOCUS-övningar (FTK/Lv).</i></p>
8 c)	Erfarenhet av det svenska deltagandet samt hur erfa-	-----

	renheterna avses tas tillvara					
9	Övningsresultat	Mindre bra (kryss)		Bra (kryss)		Mycket bra (kryss) X
	Övningsresultat (verbal redovisning)	<p><i>Denna FOCUS-övning är den hitintills enda i FV historia där deltagande flygplan (utom SK 60 och HKP) under samtliga flygpass varit telekriginriktade. Den offensiva telekriginsatsen var effektiv, särskilt då samordning mellan störförband och verkansförband genomfördes. SE-AD-företag planeras och genomförs på likartat sätt som störföretag vilket ökar möjligheten till en bra erfarenhetsöverföring till JAS 39D. Samordnat fg med företagsledare ur F7/GS var övningens stora enskilda behållning, gav flera deltagare en nyttig aha upplevelse. Eget övningsutbyte är inte oviktigt men är underordnat helheten. Ett mycket bra väder och fokusering på kärnverksamheten bidrog till hög flygsäkerhet. DA Bas = 0 = SUCCÉ !, DA Stril = 7, DA ANS = 2. Buller = 15.</i></p> <p><i>Av 254 planerade företag genomfördes 247 (endast 7 ställdes). Det viktigaste med FOCUS-övningen är den kompetensuppbyggnad/utveckling inom telekrigområdet som övningen ger. Övningen gav deltagarna ett mycket bra övningsutbyte med många nya erfarenheter och var allmänt uppskattad (motivationshöjande).</i></p>				
	Resultat styrkor etc	Mindre gott (kryss)		Gott (kryss)		Mycket gott (kryss) X
	Resultat (mål/effekt) styrkor etc (verbal redovisning)	<p>F 4 TK: Förberedelser och samordning under fg med verkansförband, NYGE och STRIL har fungerat bra. Telekrig/motmedelsinsatser genomfördes i tre nivåer med varierande taktik.</p> <ul style="list-style-type: none"> - N1-Bakgrundstörning. - N2-Eskortstörning och lockfågeluppträdande - N3-Egenskydd hos verkansförbandet. <p>Samtliga nivåer fungerade mycket bra. För få operatörer och Lv svårighet att snabbt leverera erfarenheter och utvärdering från passen bidrog tyvärr till att endast särskilt utpekade fg kunde utvärderas fullt ut.</p> <p>HKP: Planeringsarbetet med Hkpflj gick inledningsvis trögt. Utfallet av Hkp-fg mot Lv grupperingsplatser blev färre än ursprungsplanen. HKP nyttjades främst för ASÖ.</p> <p>F 17: SK 60 nyttjades som "utfyllnad" då störföretagen stod på marken. Gav trots detta ett mycket gott övningsutbyte för förare och för Lv.</p>				
10	Ekonomiskt utfall	Budget (tkr)		Utfall (tkr) d)		Diff (tkr)
		14 705		15 608		-903

	Orsaker till diff	Någon särskild redovisning från deltagande förband har ej genomförts. Förbanden har endast redovisat i FM PUB. Huvuddelen av kostnaderna för övningen ligger på Lv. FV-förbanden har tagit kostnaden (till större del) inom förbandsproduktionen enligt förutsättningarna. Kostnader utöver förbandsproduktion är ex: kostnader för ÖT, extra personal, målflyg och främst transporter.
11	Övrigt	

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)		Ansvarigt förb	I.ubflj
Övningens namn		Tid för genomförande	V 325-326
<i>Pos</i>	<i>Innehåll</i>	<i>Redovisning</i>	
1	Bakgrund/typ av övning	Multinationell övning med syfte att öka interoperabiliteten inom multinationella styrkor	
2 a)	Genomförd verksamhet i stort	Övningen JMC 032 är en övn som genomförs i högt tempo. Med stegrande svårighetsgrad inom samtliga sjöstridsfunktioner. Övningen indelas i 2 faser (uppbyggnadsfas som genomförs momentvis samt tillämpad fas som styrs av JMOTS för att säkerställa interaktion mellan deltagande förband)	
3 a) b)	Det svenska deltagandets verksamhet i stort	HMS Halland deltagande genomfördes i två faser: Fas 1 innehöll en bilaterala UB-UB övning mellan SE och USA. Fas 2 var en tillämpad fas där samtliga funktioner övades, främst med inriktning att öka vår interoperabilitet och förmågan att kunna lösa gemensamma samt enskilda uppgifter i ett eskalerande scenario i farvattnen utanför Skottlands västkust.	
4	Deltagande förband med styrkor och funktioner i stort	HMS HALLAND	
5 c)	Övriga staters deltagande	Marina enheter samt flygstridskrafter från främst UK, USA, Dk och NL	
6	Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara		
7 c)	Erfarenhet av det svenska deltagande samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	Rubricerad övning var en mycket bra och givande övning. Mångfalden vad avser deltagande förband och nationallitet gav oss ett mycket bra forum att öva vår förmåga att verka inom multinationella styrkor - öka vår interoperabilitet. Företagsledningen för vår del genomfördes från JMOTS med UK sambandssystem. Detta innebar att FM deltog i övningen under samma förutsättning som övriga länders ubåtar. Vår närvaro i denna årligen återkommande övning bör säkerställas. Tyvärr så	

		<i>lider vi av att inte disponera erforderlig sambandsmtrl vilken måste lånas från UK. Genomförandet av en bilateral övning inom ramen för JMC innebar att den aktiva tiden inom JMC förkortades med ca 85H, erfarenhetsmässigt är detta något som måste undvikas.</i>		
8	Övningsresultat	<i>Mycket gott</i>		
9	Ekonomiskt utfall	Budget (tkr)	Utfall (tkr) d)	Diff (tkr)
		1 689	2 695	1 006
	Orsaker till diff	<i>Felkontering, löner har redovisats som utfall m.m.</i>		
10	Övrigt			

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)			Ansvarigt förb	HKV/OPIL
Övningens namn		LINUS-03 skede 1		Tid för genomförande
		03-10-15--16		
Pos	Innehåll	Redovisning		
1	Bakgrund/typ av övning	<i>Ledningsövning för civila regionala myndigheter i norra Sverige samt för KBM och alla militära regionala och centrala staber. Gemensamt ledd övning KBM/OPIL</i>		
2 a)	Genomförd verksamhet i stort	<i>Ledningsövning genomförd enligt plan</i>		
3 a) b)	Det svenska deltagandets verksamhet i stort	<i>OPIL, mindre del av HKV i övrigt, alla MD-staber, Hkpfljstaben, del SkyddC samt lsty, landsting och polismyndigheter m fl i AC,BD,Y och Z län. Delar av Migrationsverket mm.</i>		
4	Deltagande förband med styrkor och funktioner i stort			
5 c)	Övriga staters deltagande			
6	Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	<i>Övningsändamålet var bl a att öka förmågan till samordning av utnyttjandet av samhällets resurser vid extraordinära händelser typ omfattande smittspridning och sabotage. Erfarenheterna kan nyttiggöras i en verklig extraordinär situation och öka effektiviteten vid egenomförandet.</i>		
7 c)	Erfarenhet av det svenska deltagande samt hur erfarenheterna avses tas tillvara			
8	Övningsresultat	<i>Övningsändamålet att öka förmågan uppfyllt. Många erfarenheter är under bearbetning, t.ex. bör tiden från beslut på central nivå till genomförande på lokal nivå kunna förkortas. Slutrapport gemensamt med KBM i feb 2004.</i>		
9	Ekonomiskt utfall	Budget (tkr)	Utfall (tkr) d)	Diff (tkr)

		1 253.0 skede 1 och 2	782.0 skede 1	-471.0
	Orsaker till diff	Skede 1 inställdes i nov 2003. Genomförs ev 2004.		
10	Övrigt			

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)		Saknas	Ansvarigt förband	2.ysflj
Övningens namn		LOVISA 2003	Tid för genomförande	2003-09-01— 09-12
Pos	Innehåll	Redovisning		
1	Typ av övning	Bilateral samövning Sverige -Finland		
2	Förväntad effekt / förväntat mål	Fördjupa interoperabiliteten mellan svenska och finska marinen för att utveckla förmågan att samarbeta i internationella fredsfrämjande operationer. Delmål: - utveckla förmåga att hantera en gemensam lägesbild i de tre dimensionerna - utveckla förmågan att utnyttja handlingsregler (ROE) - utveckla samarbetet med enheter inom ramen för räddningsoperationer (SAR) - Förbättra erfarenhetsprocessen "lessons learned".		
3 a)	Genomförd verksamhet i stort	Inom ramen för en fredsfrämjande operation i ett kustnära område där ett sammanbrott av samhällsstrukturerna skett och det internationella samfundet beslutat om insats för att stabilisera situationen avses har olika moment övas. Bland evakuering av civila (fingerat) har övas, liksom andra för fredsfrämjande operationer relevanta moment (AAW, ASW, SAR, Minlotsning, Bordning mm)		
4 a) b)	Det svenska deltagandets verksamhet i stort	Se ovan		
5	Deltagande förband med styrkor och funktioner i stort	2. ysflj deltog med hela förbandet 1. ubflj med en ubåt Amf 1 med del av 17 BevBkomp samt bordningsstyrka		
6 c)	Övriga staters deltagande	Finland deltog med fartyg ur 6: e och 7: e robotbotsflottiljerna. Fyra stycken robotbåtar, ett minfartyg samt del av tid med en svävare, två stödftg, ett Mröjftg samt två ledningsbåtar.		
7	Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	Lovisa 2003 har genomförts i enlighet med planerat övningsupplägg. Genomförda moment har haft en tydlig återkoppling gentemot de för övningen uppsatta utbildningsmål. Vunna erfarenheter från Lovisa 2003 avses utnyttjas för framtida planering inför Lovisa 2004. - Att övningsansvaret för övningen bör bibehållas på flottiljnivå. - Att en utökning av antalet deltagande förband bör övervägas. Detta		

		<p>främst ett önskemål från finsk sida som Sverige måste ta ställning till.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Att övningarnas svårighetsgrad ökas för att anpassas till respektive deltagande förbands utbildningsnivå. - Att övningsupplägget innebärande PSO skall bibehållas och utvecklas (den bärande idén under Lovisa 2003 har varit att utnyttja TOEM IKS) - Att utveckla förbandens förmåga att hantera det tredimensionella hotet. - Att vidare utveckla vår förmåga att hantera ROE - Att "lessons learned" processen skall vidareutvecklas. <p>Under planeringsfasen inför Lovisa 2004 kommer ett arbete avseende granskning av dragna erfarenheter att påbörjas. Målet är att utveckla övningsupplägg och genomförande av Lovisa 2004 för att ytterligare förbättra möjligheterna till måluppfyllnad för deltagande förband.</p>					
8 c)	Erfarenhet av det svenska deltagandet samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	Se ovan					
9	Övningsresultat	Mindre bra (kryss)		Bra (kryss)		Mycket bra (kryss)	X
	Övningsresultat (verbal redovisning)	Övningen genomfördes i sin helhet och alla moment genomfördes. Alla relevanta moment som kan tänkas ingå i en PSO övades med ett bra resultat.					
	Resultat styrkor etc	Mindre gott (kryss)		Gott (kryss)		Mycket gott (kryss)	X
	Resultat (mål /effekt) styrkor etc (verbal redovisning)	Se ovan					
10	Ekonomiskt utfall	Budget (tkr)		Utfall (tkr) d)		Diff (tkr)	
		2 582		2 299		283	
	Orsaker till diff	Amf 1 överbudgeterade/felredovisade kostnader för drivmedel. Underbudgetering av styckkostnad för ÖD					
11	Övrigt						

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)		Ansvarigt förb		F 7	
Övningens namn		MAPLE FLAG	Tid för genomförande		Vecka 322/323
Pos	Innehåll	Redovisning			
1	Bakgrund/typ av övning	Multinationell Airex (COMAO)			
2 a)	Genomförd verk-				

	Samhet i stort			
3 a) b)	Det svenska deltagandets verksamhet i stort	Air crew training, NATO-metodik, SWAFRAP C-130		
4	Deltagande förband med styrkor och funktioner i stort	F 7 C-130 SWAFRAP. 1 st Tp84 med 2 stycken förstärkta besättningar		
5 c)	Övriga staters deltagande	USA, Canada, Danmark, Nya Zeeland, Frankrike, Belgien, Nederländerna och England.		
6	Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	En samordnad övning med NATO standard. Övningen syftar till och är en övning hur SWAFRAP C-130 skall fungera. Den övning som är mest realistisk för SWAFRAP C-130.		
7 c)	Erfarenhet av det svenska deltagande samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	Erfarenheter i hur SWAFRAP C-130 kan samverka med NATO i olika situationer som kan bli verklighet. Erfarenheten i att samverka med NATO och övning för besättningen i hur en insats med SWAFRAP C-130 kan se ut.		
8	Övningsresultat	Enligt F 7 den mest kompletta övningen för SWAFRAP C-130.		
9	Ekonomiskt utfall	Budget (tkr)	Utfall (tkr) d)	Diff (tkr)
		1 824	1 837	- 13
	Orsaker till diff			
10	Övrigt			

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)		Ansvarigt förb	FTK / F 21
Övningens namn	NORDIC AIR MEET	Tid för genomförande	
Pos	Innehåll	Redovisning	
1	Bakgrund/typ av övning	In the Spirit of PFP (Flygövning)	
2 a)	Genomförd verksamhet i stort	Flygning tre pass med fyra flygplan i fyra dagar. Sista dagen genomfördes ett övningspass.	
3 a) b)	Det svenska deltagandets verksamhet i stort	Flygövning och flygstridsledning i en internationell miljö enligt NATO-metoder.	
4	Deltagande förband med styrkor och funktioner i stort	F 21, två divisioner, två Fu komp, FlygE två undbefäl och en meteorolog. StrilE två Fsl.	
5 c)	Övriga staters deltagande	Norge, Schweiz och Finland	
6	Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	Mycket goda erfarenheter. EXREP, Reserapport, Teknik och taktikrapport. Erfarenheter inför Nordic Air Meet (NoAM -04) som skall genomföras vid F 21.	

7 c)	Erfarenhet av det svenska deltagande samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	Se ovan		
8	Övningsresultat	Mycket gott		
9	Ekonomiskt utfall	Budget (tkr)	Utfall (tkr) d)	Diff (tkr)
		1 102	850	252
	Orsaker till diff	Billigare logi än budgeterat.		
10	Övrigt			

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)	Saknas	Ansvarigt förb	AmfK
Övningens namn	NORTHERN LIGHT 03	Tid för genomförande	September
Pos	Innehåll	Redovisning	
1	Bakgrund/typ av övning	NATO-övning öppen för PFP. Amfibieövning med landstigning på Skottlands västkust.	
2 a)	Genomförd verksamhet i stort	Planering, momentövningar, strategisk transport, landstigning, NEO, PSO-moment	
3 a) b)	Det svenska deltagandets verksamhet i stort	Svenska officerare utgjorde Chef och stf samt kärnan i Commander Landing Forces stab. Planerade och ledde landstigning samt verksamhet på land efter landstigningen.	
4	Deltagande förband med styrkor och funktioner i stort	Chef samt sju stabsofficerare planerade i CLF stab. tre vpl. signalister vid den franska bataljonen.	
5 c)	Övriga stater deltagande	I CLF deltog även officerare från Norge, Storbritannien, Frankrike och Ukraina. Förband deltog från Belgien, Canada, Danmark, Frankrike, Italien, Nederländerna, Norge, Polen, Spanien, Storbritannien, Turkiet, Tyskland, Ukraina, Ungern och USA	
6	Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	Väl lämpad övning för svenska marin- och framför allt amfibiestridskrafter i framtiden. Rekommenderas att delta med fartyg och trupp vid nästa övning 2006. Värdefull kunskapsuppbyggnad och utveckling av kompetens. Viktiga erfarenheter för interoperabilitetsutvecklingen.	
7 c)	Erfarenhet av det svenska deltagande samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	Vi har med vårt deltagande visat att vi kan med kort tid till förberedelser och med stöd av andra nationers stabsmedlemmar kunnat lösa uppgiften att leda de landstigande förbanden vid en fredsbevarande operation inom ramen för NATO ledningsstruktur och principer. I och med att vi deltog i stabs och ledningsfunktionen har vi visat att vi kan i framtiden delta med förband och samtidigt ingå i kommandostrukturen även på chefsnivå såväl som i stabsbefattningar. Från övriga nationers sida fanns en uttalad vilja att vi skulle delta med förband under nästa	

		<i>Northern Light 2006.</i>		
8	Övningsresultat	Övningsmålen uppnåddes i mycket stor omfattning. Mycket positiva omdömen från övriga deltagare.		
9	Ekonomiskt utfall	Budget (tkr)	Utfall (tkr) d)	Diff (tkr)
		499	509	10
	Orsaker till diff			
10	Övrigt	Föreslår att deltagande i övning NL 2006 sker med den svenska internationella Amfibiestyrkan (IAS) som en valideringsövning. Ev tillsammans med den finska motsvarigheten		

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)			Ansvarigt förb	OPIL J7
Övningens namn		NORDIC PEACE 03		Tid för genomförande
		2003-09-07--19		
Pos	Innehåll	Redovisning		
1	Bakgrund/typ av övning	Nordic Peace är en samnordisk övningsserie som i år genomfördes i Finland under benämningen Nordic Peace 03 (NP 03). NP 03 syftade till att öva en Peace Support Operation (PSO) med militärt och civilt deltagande inom ramen för ett FN mandat Kapitel VII. Detta innebar, under övningens genomförande, en nära samverkan mellan militära förband och civila organisationer.		
2 a)	Genomförd verksamhet i stort	Se p 3.		
3 a) b)	Det svenska deltagandets verksamhet i stort	<p>”Förberedelseskedet” 2003-09-05—06 Skedet påbörjas då delar ur Nordisk Brigadstab (nucleus-staff) och SWECCE (Swedish Contingent Commander Element) påbörjar transport från Sverige. Skedet avslutas då huvudstyrkan påbörjar sin transport till övningsområdet.</p> <p>”Tilltransportskedet” 2003-09-07—08 Skedet påbörjas då förband och stabsmedlemmar påbörjar förflyttning från respektive hemort. Skedet avslutas då samtlig personal nått slutpunkt i Finland.</p> <p>”Övningsskedet” 2003-09-08--19 Skedet startar då samtlig personal nått slutpunkt i Finland. Skedet avslutas då övningsledningen kommenderar ”ENDEX”.</p> <p>”Hemtp skedet” 2003-09-19--20 Skedet påbörjas då övningsledningen kommenderar ENDEX. Skedet avslutas då respektive förband samt stabsmedlemmar nått respektive</p>		

		hemkommun.
4	Deltagande förband med styrkor och funktioner i stort	<p>Sverige deltog med följande enheter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • SWE CCE (Swedish Contingent Commander Element) • SWE Heliunit med 3 hkp samt tillhörande teknisk personal ur Hkpflj • Stabsoff ingående i Force Commander HQ, Multinational Battalion HQ, Nordisk Brigadstab (Nordic BDE HQ), Nordisk Logistikbataljonsstab (Nordic LOGBn HQ, svenska delen benämns NL 03) samt i DISTAFF (övningsledning) • Understödsförband till Nordic LOGBn HQ ur T2 (ca 40 KB vpl och 40 personer med beredskapskontrakt = NL 03) • Instruktörsgrupp för genomförande av momentövningar <p>Totalt 144 svenskar ur Försvarsmakten. Dessutom deltog Svenska Kraftnät med "Electric Power Repair Unit", ca 40 personer.</p>
5 c)	Övriga staters deltagande	<p><u>Finland:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Stabsofficerare på olika nivåer och verksamheter enl p 4 • Fincoy (mekkomp) • HQ Coy (Stabskomp till Nordic BDE HQ) • Sig Coy (lednings- och sambandsstöd till NORDIC BRIG HQ, Multinational Battalion HQ, spelgrupper och DISTAFF) • "Host Nation Support facilities" • "Roleplayers" • Finska Röda Korset • "The Finnish Rescue Force" • Finska Polisenheter <p><u>Norge:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • "The Mechanized Infantry Company of the Telemark battalion" • "The Cimic Suport Unit" • "RnoAF High Readiness Force/Helicopter" <p><u>Estland, Lettland och Litauen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • 5-10 officerare från respektive land ingående i olika staber och DISTAFF. <p><u>Storbritannien</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • En stabsofficer <p><u>Civila internationella organisationer</u></p>

		<ul style="list-style-type: none"> • "The UN Refugee Agency" (UNHCR) • "The International Committee of the Red Cross" (ICRC)
6	Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	<p>Övningen NP 03 genomfördes med ett bra resultat. Finland har som världnation förberett och genomfört övningen på ett mycket bra sätt. Deras stöd avseende HNS (Host Nation Support) har varit "outstanding". Förutom en väl genomförd övning så måste Finland även honoreras för på vilket sätt man också arrangerade olika "Social Events".</p>
7 c)	Erfarenhet av det svenska deltagande samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	<p>Nedanstående återfinns även i kontingentchefens rapport HKV skrivelse 2003-10-10 01 800:75 377. I skrivelsen finns även bilagor med erfarenheter från deltagande förband och från olika stabsnivåer.</p> <p>Övergripande om övningen NP 03</p> <ul style="list-style-type: none"> • Första veckans momentövningar uppfattades av svenska officerare och vpl. som ändamålsenliga, realistiska och en god grund för den efterkommande "LIVEX". • Den andra veckans "LIVEX" genomfördes också med ett gott resultat. Ambitionen att öva flera ledningsnivåer (Force Commander stab – brigadstab – bataljonsstab- kompanistab) samt civila enheter och att soldater i slutändan skall genomföra verksamhet på fältet är mycket komplicerad. För framtiden bör nog övervägas att separera stabsövning och övning med soldater samt civila räddningsenheter som agerar på fältet. • Från det svenska helikopterförbandet efterlystes bättre möjligheter att öva flygning i multinationella förband samt ökat utbyte mellan nationerna avseende olika erfarenheter och lärdomar. Dessutom pekar förbandet på att Försvarsmaktens rutiner för att ta fram kartunderlag måste ses över. • Den Nordiska Logistikbataljonsstabens deltagande i övningen gjorde att logistikspelet kom i fokus på ett tydligt sätt. Det är i det sammanhanget viktigt att specifika logistikmoment och deras inspel fasas ihop med det taktiska spelet. <p>Personalrekrytering Det system som vi f.n. har i Försvarsmakten för att ställa officerare till förfogande för en övning som NP 03 har ej fungerat tillfredsställande.</p> <p>"Diplomatic Clearance" Frågan om "Diplomatic Clearance" måste ses i belysningen av att HKV PROT uppfattning och de anvisningar som kontingentchefen erhöll från finska myndigheter ej var samstämmiga. Principerna för</p>

		<p><i>”Diplomatic Clearance” bör överses av HKV PROT då det gäller förbandsenheter.</i></p> <p>Ålandskonventionen <i>Under övningen kom Ålandskonventionen från 1921 i fokus genom att Åländska Fredsinstitutet genom en skrivelse till bl.a. ledningen för NP 03 kraftfullt påpekade att Sverige ej följt konventionen i och med att svensk trupp och materiel transporterats genom den i konventionen markerade demilitariserade zonen. Resultatet blev att den svenska kontingenten ej kunde genomföra återtransport med Silja Line´s ordinarie färjetur mellan Åbo och Kapellskär. Alternativet blev att T 2 förbandsdel åkte med Finn Link´s RoRo- fartyg Finn Sailor till en kostnad av 262 000 SKr samt att stabsofficerarna transporterades med en av Flygvapnet rekvirerad C –130 till en kostnad av 47 000 SKr. Den minskade kostnaden för ej utnyttjad återtransport med Silja Line blev 149 000 SKr. Merkostnaden för genomförd återtransport belöpte sig till 161 000 Skr. ”Incidenten” fick också ett ganska stort mediaintresse i Finland. Avseende förhållningssättet till media erhöll kontingentchefen ett bra stöd från svensk PIC personal (Press and Information Centre). HKV/OPIL/Info, HKV JUR samt den svenske försvarsattachén i Finland biträdde också med nyttig information inför dessa mediakontakter. Vad gäller omplaneringen av själva återtransporten hade kontingentledningen ett bra samarbete med OPIL. Den av OPIL/J 4 upphandlade transporten genomfördes mer eller mindre på timmen när i jämförelse med ursprungligt planerad återtransport. Ett resultatet av hela händelsen avseende Ålandskonventionen är att OPIL / J 4 , i skrivelse ”Militära transporter till och från Finland” (2003-10-07, 15 200: 75186), reglerat hur denna typ av transporter tills vidare skall genomföras.</i></p> <p>Övrigt <i>Erfarenheter från NP 03 visar hur viktigt det var att det i kontingenten fanns kvalificerad personal inom personalvård och då framförallt själavård. Utrikesminister Anna Lindhs tragiska död samt sprängolyckan i Kosovo, varvid en svensk reservofficer förolyckades, påverkade kontingenten märkbart. Dessutom så finns det alltid bland nästan 150 själar ett behov av att få kontakt med någon som kan lyssna och förstå. Kontingentens stöd från den svenska fältprästen var i dessa sammanhang ovärderlig.</i></p>						
8	Övningsresultat	Övningsändamålet uppnåddes med god marginal.						
9	Ekonomiskt utfall	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="496 1957 815 1995">Budget (tkr)</th> <th data-bbox="815 1957 1118 1995">Utfall (tkr) d)</th> <th data-bbox="1118 1957 1442 1995">Diff (tkr)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="496 1995 815 2094">1 754</td> <td data-bbox="815 1995 1118 2094">2 237</td> <td data-bbox="1118 1995 1442 2094">483</td> </tr> </tbody> </table>	Budget (tkr)	Utfall (tkr) d)	Diff (tkr)	1 754	2 237	483
Budget (tkr)	Utfall (tkr) d)	Diff (tkr)						
1 754	2 237	483						

	Orsaker till diff	Merkostnad för återtransport.
10	Övrigt	

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)		Ansvarigt förb	OPIL
Övningens namn	Operativ fältövning		Tid för genomförande
Pos	Innehåll	Redovisning	
1	Bakgrund/typ av övning	C OPIL Chefsfältövning (v.324) och Operativa fältövning (v.338) i Övre Norrland. Fältövningarna är ett led i utvecklingen och implementeringen av försvarsplaneringen, operativa planläggningen, ledningsmetodik och doktrin för gemensamma operationer. C OPIL fältövningar är därmed viktiga delar för att samordna den operativa planeringen med pågående doktrinutveckling och verksamhet på operativ och taktisk nivå. Den operativa fältövningen skall ses som en vidareutveckling och implementering av Chefsfältövningens resultat.	
2 a)	Genomförd verksamhet i stort	Föredragningar, diskussioner och spel i syfte att utveckla Försvarens kompetens (på framförallt operativ och taktisk nivå) för att bl.a. lösa uppgifter inom hela konfliktskalan fred, kris och krig, där alternativa angreppsmetoder, enskilt eller i samverkan, med konventionella metoder riktas mot Sverige. För ytterligare detaljer se separat skrivelse, HKV beteckn 19 600:789 21 Resultatredovisning C OPIL Chefsfältövning och Operativa fältövning 2003	
3 a) b)	Det svenska deltagandets verksamhet i stort		
4	Deltagande förband med styrkor och funktioner i stort	Chefer, stabsofficerare och representanter från opstaben, samtliga TK och MD, FMLOG, Hkpflj, HKV JUR, FHS, FMV, FOI, SSI, KBV, KBM, länsstyrelsen, länspolismästaren, SvK, Vattenfall, Ryndbolaget och Esrange.	
5 c)	Övriga stater deltagande		
6	Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	Se separat skrivelse: HKV beteckning 19 600:789 21 Resultatredovisning C OPIL Chefsfältövning och Operativa fältövning 2003	
7 c)	Erfarenhet av det svenska deltagande samt hur erfarenheterna avses tas tillvara		
8	Övningsresultat	Övningen har genomförts med ett mycket bra resultat	

9	Ekonomiskt utfall	Budget (tkr)	Utfall (tkr) d)	Diff (tkr)
		1 090,2	1 063,8 (ej slutligt)	
	Orsaker till diff	Ev. överskridande med hänsyn till större deltagarantal än budgeterat vid den operativa fältövning v.338 (Stf C OPIL beslut). Dock så innehålls budgeten för den uppgift (30239) där fältövningarna ingår.		
10	Övrigt			

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)	ISO/USA	Ansvarigt förb	OPIL/FKSC	
Övningens namn	PEACE SHIELD 03	Tid för genomförande	12-22 Juli 03	
Pos	Innehåll	Redovisning		
1	Bakgrund/typ av övning	ISO PFP, CPX/CAX och FTX (PSO-scenario med kapitel 6 och 7).		
2 a)	Genomförd verksamhet i stort	Bataljonsstaber övades inom brigadram. Moment under övning genomfördes som LIVEX men huvuddel var CPX/CAX.		
3 a) b)	Det svenska deltagandets verksamhet i stort	Övningen genomfördes i Yavoriv, Ukraina. Två stabsofficerare och en operationsanalytiker (ur FOI) tjänstgjorde i övningsledningen för CPX/CAX. Personal ur FM deltog även i förberedelserna för CPX/CAX övningen.		
4	Deltagande förband med styrkor och funktioner i stort	-		
5 c)	Övriga staters deltagande	Personal från 20 PFP och NATO-länder deltog CPX/CAX och FTX.		
6	Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	Övningen gav deltagarna en god inblick i hur en CPX/CAX bedrivs då USA (bl. a med California National Guard) och Ukraina är planeringsansvariga. Majoriteten av den deltagande personal kommer att planera och genomföra CPX/CAX-övningar i Sverige och utrikes.		
7 c)	Erfarenhet av det svenska deltagande samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	De svenska deltagarna hade goda kunskaper om CPX/CAX och PSO redan före övningen och gav därigenom de planeringsansvariga ett uppskattat stöd både före och under övningen. F ö se punkt 6.		
8	Övningsresultat	Gott		
9	Ekonomiskt utfall	Budget (tkr)	Utfall (tkr) d)	Diff (tkr)
		285,7	322,1	-36,4
	Orsaker till diff	Högre kostnad än beräknat för deltagandet med operationsanalytiker.		
10	Övrigt			

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)		Ansvarigt förband	
Övningens namn	SAMMARIN 03	Tid för genomförande	2003-08-04--13

Pos	Innehåll	Redovisning			
1	Typ av övning	Marinens slutövning 2003			
2	Förväntad effekt / förväntat mål	Ökad förmåga till samordnad väpnad strid.			
3 a)	Genomförd verksamhet i stort	Med marin insatsstyrka ta kontroll över havsområde.			
4 a) b)	Det svenska deltagandets verksamhet i stort	Samordnat ta kontroll över havsområde enligt konceptet "Maritime Security in Extreme Littoral Areas" (Kontroll över på och under ytan).			
5	Deltagande förband med styrkor och funktioner i stort	Samtliga marina insatsförband, hkp, artilleridemonstrator, flyg och inhyrda civila fartyg			
6 c)	Övriga staters deltagande	Stabsofficerare från Finland deltog i amfibiestridsgruppens stab.			
7	Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	Samtliga deltagare upplevde att det var en mycket bra övning. Konceptet skall gälla för kommande års övningar. Dock måste ett längre förberedelseskede planeras in innehållande bl a sambands och ledningskontroller samt LTÖ (ledningsträning)			
8 c)	Erfarenhet av det svenska deltagandet samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	Se ovan.			
9	Övningsresultat	Mindre bra (kryss)		Bra (kryss)	Mycket bra X
	Övningsresultat (verbal redovisning)	En bra övning där förbanden tog kontroll över havsområde. Förbanden löste övervakningsuppgifter, eskort, sjötrafikkontroll med bordning, hanterade ett påtagligt asymmetriskt hot där scenariot stegrades så att förbanden till slut hamnade i väpnad strid situationer. Allt genomfördes på svenska men med internationella rutiner och metoder.			
	Resultat styrkor etc	Mindre gott (kryss)		Gott (kryss)	Mycket gott (kryss)
	Resultat (mål /effekt) styrkor etc (verbal redovisning)	Se ovan			
10	Ekonomiskt utfall	Budget (tkr)	Utfall (tkr) d)		Diff (tkr)
		34 500	31 554		2 956
	Orsaker till diff	Eftersläpning av fakturor från bl a FMLOG. Lägre kostnad för bl a drivmedel och ammunition än budgeterat.			
11	Övrigt	Övningen kommer att genomföras för dessa förband varje år.			

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)	Saknas	Ansvarigt förb	AmfK
Övningens namn	SE-SF FMÖ Amf	Tid för genomförande	324

Pos	Innehåll	Redovisning						
1	Bakgrund/typ av övning	Samövning (LIVEX) med Finland. PSO-övning. Slutövning för finska kustjägarbataljonen.						
2 a)	Genomförd verksamhet i stort	Maritime patrolling, RIOT controll, mobile patrolling LIVEX avslutad med motanfall.						
3 a) b)	Det svenska deltagandets verksamhet i stort							
4	Deltagande förband med styrkor och funktioner i stort	Svensk kustjägarpluton.						
5 c)	Övriga staters deltagande	Från Finland deltog Jägerstab, kj-komp, båtplut, undplut och signalto						
6	Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara	Övningen utgör ett led i utvecklandet av en SWE-FIN amfibisk insatsstyrka för internationella insatser. Över tiden dras viktiga erfarenheter som resulterar i organisatoriska, taktiska och stridstekniska åtgärder.						
7 c)	Erfarenhet av det svenska deltagande samt hur erfarenheterna avses tas tillvara							
8	Övningsresultat	Övningsmål uppnådda enligt plan						
9	Ekonomiskt utfall	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Budget (tkr)</th> <th>Utfall (tkr) d)</th> <th>Diff (tkr)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>577</td> <td>669</td> <td>92</td> </tr> </tbody> </table>	Budget (tkr)	Utfall (tkr) d)	Diff (tkr)	577	669	92
	Budget (tkr)	Utfall (tkr) d)	Diff (tkr)					
577	669	92						
Orsaker till diff	Budget för övning inom ramen för BatÖ. Utfall ovan omfattar såväl BatÖ såväl som denna övning. Överutnyttjandet hänförs till utökade kostnader för ÖD och traktamente							
10	Övrigt	Övningsresultatet bedöms till MYCKET BRA Resultat styrkor bedöms till MYCKET BRA						

Övningsnr enligt övningsplan i VU (uppslag 4.1)	OP313	Ansvarigt förb	OPIL/FKSC
Övningens namn	VIKING 03	Tid för genomförande	V 49-50
Pos	Innehåll	Redovisning	
1	Bakgrund/typ av övning	ISO PFP, CPX/CAX övning med PSO-scenario (kapitel 7). Övningen genomfördes distribuerat med sju övningsplatser i sju länder.	
2 a)	Genomförd verksamhet i stort	Inom divisions ram övades 3 brigadstaber, 10 bataljonstaber, samt "component" nivåer för land, sjö och luft (LCC, MCC, ACC).	
3 a) b)	Det svenska deltagandets verksamhet	Ca 230 stabsoff/civ ur FM. KBM m fl deltagare ur civila organisationer.	

	<i>het i stort</i>							
4	<i>Deltagande förband med styrkor och funktioner i stort</i>	<i>EXCON: ur HKV, OPIL, SWEDINT, FHS. ETSG: ur OPIL, S 1, SWEDINT. RWS: ur HKV, OPIL, MDM, S 1, LG, FöMUSC, SWEDINT. Multinationell brigad (MNB delar av): ur HKV, OPIL, SWEDINT, FSC, SkyddC. ENG-Btn Staff: ur Ing 2. 90 I-Btn Staff: ur P 4. CSS-Btn Staff: ur T 2. White Cell: ur OPIL, ATK/divstab, FHS. Air: ur FTK. Maritime: ur MTK</i>						
5 c)	<i>Övriga staters deltagande</i>	<i>Personal från 27 PFP och NATO-länder (inkl Sverige) deltog i övningen. Totalt deltog ca 790 personer.</i>						
6	<i>Erfarenheter från övningen samt hur erfarenheterna avses tas tillvara</i>	<i>Se p 7.</i>						
7 c)	<i>Erfarenhet av det svenska deltagande samt hur erfarenheterna avses tas tillvara</i>	<i>Övningen visade att det är möjligt att genomföra en datorstödd distribuerad övning och öva tre brigadstaber samtidigt. Erfarenheterna kommer att användas för planering och genomförande av kommande övningar.</i>						
8	<i>Övningsresultat</i>	<i>Mycket gott</i>						
9	<i>Ekonomiskt utfall</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th><i>Budget (tkr)</i></th> <th><i>Utfall (tkr) d)</i></th> <th><i>Diff (tkr)</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>17 296,4</td> <td>15 226,8</td> <td>2 069,6</td> </tr> </tbody> </table>	<i>Budget (tkr)</i>	<i>Utfall (tkr) d)</i>	<i>Diff (tkr)</i>	17 296,4	15 226,8	2 069,6
	<i>Budget (tkr)</i>	<i>Utfall (tkr) d)</i>	<i>Diff (tkr)</i>					
17 296,4	15 226,8	2 069,6						
<i>Orsaker till diff</i>	<i>Utfallet är ännu ej klart då övningen genomfördes i December. Eftersläpning FMLOG samt att efterarbeten sker 2004.</i>							
10	<i>Övrigt</i>							

Läget vid förband anmälda till styrkeregister

Läget framgår av underbilaga 5.1.

Flygvapnets övningsverksamhet

Utbildnings- och övningsverksamheten inom flygstridskrafterna är helt beroende av flygtidsproduktionen. Åtgärd för att öka verksamheten var att öka en planerad flygtidsproduktionen inom stridsflygsystemen från 14.975t under 2002 (11.900t under 2001) till 16.700t för år 2003. Det egentliga flygtidsbehovet uppgick till 17 200 timmar, men med hänsyn till flygtidsproduktionsresurserna så sänktes ambitionsnivån till 16 700 timmar.

Under årets första sex månader genomfördes verksamheten så att den planerade flygtiden skulle kunna produceras. Härvid kom utbildningsverksamheten att genomföras i något högre

takt än under 2002. Dessutom kunde inom ramen för övningsverksamheten genomföras ”Flygvapenövning –03” med högre ambitionsnivå än motsvarande övning 2002.

I samband med de ekonomiska neddragningar som gjordes inom FM från och med juni 2003 tvingades dock flygtidsproduktionen att omplaneras till att omfatta 15.100t (en minskning med 1.600t eller cirka 10% räknat på årsbasis; cirka 20% räknat på resterande del av året). Detta medförde i sin tur att utbildningsverksamheten inom stridsflygsystemen (Typinflygning, Grundläggande FlygSlagsUtbildning samt omskolning till JAS39) genomfördes i lägre tempo med fördröjningar som följde. Flygtidstilldelning till SwAFRAP JAS 39 har dock prioriterats och förbandets flygförare har erhållit utbildnings- och övningsverksamhet till en sådan nivå så att beredskap har kunnat intas f o m 2004-01-01.

Resultatet av vidtagna åtgärder är alltså att övnings- och utbildningsverksamheten under 2003 totalt sett har varit på bibehållen nivå.

Åtgärder med anledning av Flyginspektörens rapport 2001

I det följande anges med kursiv stil de områden inom vilka flyginspektionen yttrade sig.

Helikopter 4 systemet anskaffades under tidigt 1960-tal (helikopter 4 A och B) och under mitten av 1970-talet (helikopter 4 C). Modernisering har genomförts i olika omgångar vilket innebär, att systemet har god kapacitet och fungerar väl i sina olika roller inom den sjö- och markoperativa verksamheten, inklusive stöd till förbanden för särskilda uppgifter och Flygräddning/Search and Rescue. Flygsystemet dras dock fortfarande med störningar i flygtidsproduktionen. Störningarna har flera orsaker.

- Dels råder allmän brist på tekniker för främre underhåll såsom exempelvis klargöring.
- Dels skall avveckling av systemet påbörjas fr.o.m. 2005 enligt fastställd avvecklingsplan, vilket innebär att brist på vissa viktigare utbytesenheter uppstår.
- Dels har tre helikopterindivider varit ur produktion under en längre tid på grund av överbelastningar i drivsystemet.
- Dels har ytterligare någon helikopterindivid varit ur produktion under längre tid på grund av korrosionsskador.

Bristen på teknisk personal har bl.a. försökt mötas genom upphandling av tillsyner och service vid industrin, i viss mån har detta förbättrat situationen. Produktionskapaciteten har ändå inte varit tillräcklig p.g.a. den kompetensutveckling som erfordras för att den tekniska personalen skall kunna hantera helikoptertyperna 14 och 15. Utredningar pågår inom såväl Forsvarsmakten (Helikopterflottiljen) som FMV om det framtida helikopterunderhållet.

Åtgärder

Nyttjandet av flygsimulatorer...träning i nödevakuering av besättning...

Periodisk flygträning inklusive nödåtgärder i simulator bedrivs regelbundet med operativa förare enligt fastställd flygsäkerhetsplan. Verksamheten bedrivs för helikopter 4-förare i USA, för helikopter 10-förare i Norge och Schweiz och för helikopter 11-förare i USA och vid SAS Flight Academy, Arlanda. Simulatorflygning utomlands sker som regel till en lägre kostnad än i Sverige. Träningen av nödåtgärder i simulator bedöms ha bidragit till att vissa driftstörningar/tillbud inte fått några eller endast begränsade konsekvenser.

Utbildning och träning i UWE, UnderWater Escape, genomförs främst med besättningar ur helikopter 4-, helikopter 10- och helikopter 11-systemen, som regelbundet opererar över hav och större sjöar. Verksamheten genomförs i Norge och Danmark. Periodiciteten är f.n. något låg av ekonomiska skäl och kompletteras därför med enklare övningar vid hemmabas. På sikt skall samtliga helikopterbesättningar regelbundet tränas i UWE, då alla helikoptertyper i olika omfattning opererar över större vattenytor.

Flygsäkerhetsfrämjande utbildningar för besättningar....(crew risk management, CRM) och befälhavarkurser...

F 20/FBS genomför besättningschefs- och besättningskurser. Besättningschefskursen avses slås samman med befälhavarkurs för Transportflyg. Efter H 94 haveri har 15 besättningschefer (hkp) utbildats. Under 2004 planeras ytterligare 20 besättningschefer utbildas. Besättningskurs (hkp) har genomförts med 27 elever och ytterligare utbildning planeras. Utbildningsplaner är framtagna och arbete med framtagande av utbildningsreglementen pågår.

Åtgärder för utökade möjligheter till kompletterings flygning med.....CASA...

Planerad förhyrning av ytterligare ett till två flygplan av typen SH 89 (CASA 212) för kompletteringsflygning har av olika skäl ej kunnat genomföras. Bland annat har de pågående projekten med helikopter 14 och helikopter 15 gjort att personella resurser för detta saknats.

Tillgängligheten på befintligt flygplan (Y 891) medger ej, av operativa skäl, att flygtid avsätts till fler än de ordinarie besättningarna. Inflygning genomfördes under 2002 av tre flygförare ur den markoperativa helikopter bataljonen med syfte att dessa skulle flyga SH 89 nr 2. Eftersom ingen förhyrning gjorts har dessa återgått till tidigare helikoptersystem.

Åtgärder med anledning av Statens haverikommissions rapport RM 2002:01

Av nedanstående tabell framgår åtgärderna.

RM 2002:01R1	<i>FM bör se till att utbildningar i såväl besättningssamarbete som för besättningschefer genomförs regelbundet.</i>
	<p>F 20/FBS genomför besättningschefs- och besättningskurser. Besättningschefs kursen avses slås samman med befälhavarkurs för Transportflyg.</p> <p>Efter H 94 haveri har 15 besättningschefer (hkp) utbildats. Under 2004 planeras ytterligare 20 besättningschefer utbildas.</p> <p>Besättningskurs (hkp) har genomförts med 27 elever och ytterligare utbildning planeras.</p> <p>Utbildningsplaner är framtagna och arbete med framtagande av utbildningsreglementen pågår.</p>
RM 2002:01R2	<i>FM bör bättre övervaka att den flygande personalen genomgår föreskrivna läkarundersökningar.</i>
	Ett mer detaljerat uppföljningssystem än nuvarande är framtaget och det är beställt av KRI LUFT. Arbete med ackreditering av systemet pågår och det avses efter godkännande införas vid förband.
RM 2002:01R3	<i>Försvarsmakten bör tydligare definiera tillåtna utrustningsalternativ och bättre övervaka att rätt flygutrustning bärs vid flygning.</i>
	Uniformsreglemente för Försvarsmakten 2003 (UniR FM) reglerar vilka utrustningsalternativ som är tillåtna vid flygning.
RM 2002:01R4	<i>FM bör vidta adekvata åtgärder för att säkerställa flygsäkerheten inom SAR-verksamheten. Däri innefattas prioritering av ett effektivt flygsäkerhetsarbete, fjällflygutbildning samt flygmedicinsk utbildning för olika kategorier av flygande personal.</i>

<p>FSRO (flygsäkerhetsofficer på regional nivå) har sedan 2002-07-01 varit upprättat vid Helikopterflottiljens stab. Befattningen har under 2003 inte varit heltids bemannad utan endast utgjort en så kallad tillikabefattning. I samband med ny organisation inom Hkpflj som intas under 2004 avses befattningen tillsättas på heltid.</p> <p>HKV GRO Flygsäk har, med gott resultat, bemannats med en befattningshavare med god kompetens beträffande såväl flygoperationell tjänst med HKP 10 som SAR- och FRÄD-verksamhet.</p> <p>Fjällflygutbildning såväl grundläggande som repetitionsutbildning har under 2003, avseende SAR- och FRÄD-besättningar, inte kunnat fullföljas enligt fastställd plan. Detta som en konsekvens av de besparingskrav Hkpflj ålagts.</p> <p>Under 2004 är ambitionen att nyutbildade SAR- och FRÄD-besättningar skall kunna genomföra grundläggande fjällflygutbildning.</p> <p>All fjällflygutbildning inom Hkpflj avses samordnas under 1.hkpskv ansvar.</p> <p>Utbildning i utrymning av helikopter som nödlandat i vatten, Under Water Escape Training (UWE), har under 2003 genomförts med ett stort antal SAR- och FRÄD-besättningar. Fortsatt grund- och repetitionsutbildning avses genomföras enligt fastställd plan.</p> <p>Den vid Hkpflj stab, sedan 2002-05-01, inrättade heltidsbefattningen för att leda arbetet med framtagandet av Flygoperativ Manual (FOM), syftande till att bättre kunna styra flygtjänsten inom Hkpflj, har inte kunnat bemannats till 100%. Arbetet beräknas kunna bedrivas på heltid från och med 2004-02-02.</p> <p>Den övergång från dagens tre verksamhetstillstånd inom Hkpflj till ett, vilken planerats ske 2003-01-01, har inte genomförts. Ny målsättning är att övergång till ett verksamhetstillstånd skall kunna ske 2004-02-02.</p> <p>FMC studie i syfte att säkerställa flygmedicinsk utbildning för</p>
--

	<p>olika kategorier av flygande personal har inte kunnat påbörjas på grund av resursbrist.</p> <p>Arbete med "Medicinsk målsättning för helikopterverksamhet inom Försvarmakten" återupptogs under 2003. Arbete med målsättningen kommer att fortgå under 2004</p>
RM 2002:01R5	<i>FM bör se över ELT-installationen i HKP 10</i>
	Kontroll av fastsättning för hållare till nödsändare Emerg-302 HM ELT-installation är genomförd som en engångskontroll på samtliga HKP 10.
RM 2002:01R6	<i>FM bör överväga att förse HKP 10 med utrustning för registrering av kommunikation (CVR) och flygdata (FDR) och beakta frågan även för andra helikoptrar inom FM.</i>
	<p>Allmänt kan sägas att CVR och FDR finns på civila helikoptrar om de är av klassen medeltung eller större.</p> <p>Chefen för Krigsförbandsledningen har fattat beslut om att HKP 10 skall förse med utrustning för registrering av kommunikation (CVR) och flygdata (FDR).</p> <p>Vad gäller rekommendationen att beakta frågan även för andra helikoptrar inom FM har Chefen för Krigsförbandsledningen fattat följande beslut:</p> <p>HKP 4 (medeltung helikopter) - ingen modifiering:</p> <p>Helikoptersystemet flyger enligt nuvarande avvecklingsplan t.o.m. 2007. En modifiering av dessa bedöms ej vara rimlig med hänsyn till tidsförhållanden för modifiering och därtill hörande kostnader (ca 42 mkr).</p> <p>HKP 6 (lätt helikopter)- ingen modifiering:</p> <p>Sju hkpindivider flyger under 2004 intill 04-09-01 och därefter avvecklas samtliga HKP 6. En modifiering av dessa bedöms ej vara rimlig med hänsyn till tidsförhållanden för modifiering och därtill hörande kostnader.</p> <p>HKP 9 (lätt helikopter) – ingen modifiering:</p>

	<p>Systemet flyger enligt nuvarande avvecklingsplan t.o.m. 2008. En modifiering av dessa bedöms ej vara rimlig med hänsyn till tidsförhållanden för modifiering och därtill hörande kostnader (ca 60 mkr).</p> <p>HKP 11 (medeltung helikopter): Innehar såväl CVR som FDR. HKP 11 flyger intill 2004-12-01 och kommer därefter att avvecklas genom försäljning.</p> <p>HKP 14 (medeltung helikopter): 18 st. är beställda och leverans är planerad mellan 2005-2009. Såväl CVR som FDR ingår sedan tidigare i beställningen.</p> <p>HKP 15 (lätt hkp) – CVR anskaffas och eventuell FDR:</p> <p>En offertförfrågan skall göras på FDR till HKP 15. När svar erhållits på denna förfrågan, tas slutlig ställning till om det skall ske en anskaffning.</p>
RM 2002:01R7	<i>FM bör för att minska riskerna för felgrepp föreskriva enhetlig montering av centrallås på förarstolarna i HKP 10.</i>
	Engångskontroll av centrallås till stolarnas remmar och dess montering är genomförd på alla HKP 10. Tre bälten (ej monterade i hkp) är i omlopp och ännu ej kontrollerade, de beräknas vara kontrollerade under 1:a kvartalet 2004. Enhetlig montering av centrallåset på vänster sida är föreskrivet för samtliga stolar.
RM 2002:01R8	<i>FM bör vidta åtgärder för att underlätta säker identifiering av var en stol monterats i HKP 10.</i>
	Åtgärder för att underlätta säker identifiering av var en besättningsstol monterats har vidtagits. Detta har skett genom inventering av monteringsplatser för varje stolsindivid kopplat till individnummer. Informationen finns lagrad i ett särskilt datorsystem (DIDAS).
RM 2002:01R9	<i>FM bör genomföra målning av huvudrotorspetsar enligt det förslag som SHK mottagit av Eurocopter. Det bör även övervägas att måla bladspetsarna på övriga helikoptersystem inom FM.</i>
	Målning av huvudrotorspetsar är påbörjat på HKP 4 och huvuddelen av dessa är i rådande stund målade. Målning av huvudrotorspetsar på FM övriga helikoptersystem planeras vara klart före 2004-06-30.

RM 2002:01R10	<p><i>Försvarsmakten bör se till att fastställda regler för flygtids- och underhållsdokumentation följs och att erforderliga resurser avsätts för att inventera, upprätta, vidmakthålla och följa upp den tekniska dokumentationen på de flygande systemen så att den når upp till vedertagen standard.</i></p> <p>Under 2003 har åtgärder genomförts vid 1.hkpskv i Boden för att lösa noterade problem. Införda åtgärder består främst av införande av nya stödsystem (PRIMUS FD), nya rutiner samt personalförändringar.</p> <p>Under 2004 planeras dessa åtgärder implementeras inom hela Hkpflj i samband med omorganisationen av Hkpflj. Då skall även tekniska dokumentations resurser studeras så att de är tillräckligt dimensionerade.</p> <p>HKV har under 2003 beslutat att materieluppföljningssystemet DIDAS får användas hos Astec Helikopterservice A/S (Astec) i Norge som utför större tillsyner på Försvarsmaktens helikopter 10.</p> <p>Det centrala regelverket har godtagbar standard och kvalité med tanke på det IT-stöd som Försvarsmakten har för tillfället. Försvarsmakten har under 2003 beslutat att upphandla ett nytt uppföljningssystem för flygande materiel. Systemet medger att underhållstjänsten får ett modernt uppföljningssystem. Systemet bedöms för närvarande kunna införas inom Försvarsmakten under 2006.</p>
RM 2000:01R11	<p><i>FM bör överväga att införa sensorer för detektering av föremål i nära anslutning till helikoptern.</i></p>
	<p>Det finns ännu ingen återfunnen dokumentation med erforderliga erfarenheter avseende brukandet av hindervarningssystem. FM avser därför att avvakta andra nationers effekt av aktuella system. Enligt inhämtade uppgifter avser Tyskland att installera hindervarningssystem i NH 90 och även på lätta helikoptrar inom den tyska gränsbevakningen.</p> <p>Så snart tillräckliga erfarenheter av hindervarningssystem finns tillgängliga, avser dock FM ånyo överväga anskaffning av sådana system.</p>

	<p>I avvaktan på utvärderingsresultat, avser FM att utveckla metoder och procedurer samt fortsätta att bedriva utbildning i syfte att förhindra kollision med hinder.</p> <p>FLIR har sedan länge planerats att införas på HKP 10, men har i dagsläget förskjutits p.g.a. att ekonomi saknas. En FLIR ger ökad möjlighet att upptäcka hinder och ger väsentligt ökad flygsäkerhet vid exempelvis vinschning, landning i terräng och lågflygning. HKP 10 används i stor utsträckning vid räddningsuppdrag där en FLIR ökar möjligheterna att hitta nödställda och ger en ökad säkerhet i genomförandet.</p>
--	--

Livgardet med SWEDINT

Nya byggnader har färdigställts i Kungsängen under 2003 och all internationell verksamhet i Almnäs kommer att vara avslutad och flyttad senast 2004-04-01. Avvecklingsorganisation Almnäs är inrättad och bemannad och beräknas kunna avsluta sitt arbete senast 2004-12-31.

Bygg- och investeringskostnaderna i Kungsängen har reducerats och hyreskostnaderna kommer att nedgå i förhållande till vad som planerats.

Livgardet och SWEDINT har under året intagit den nya organisationen Livgardet i Kungsängen och den planerade rationalisering omfattande 11 tjänster har innehållits.

Ytterligare personalreduceringar kommer att ske under 2004 och då främst inom FMLOG.

Samverkan med Lunds universitet avseende flygutbildning

Samrådsnämnden har inrättats av Försvarsmakten och Lunds universitet på uppdrag av regeringen i syfte att utveckla samverkan mellan militär och civil flygutbildning.

Nämnden består av två representanter för Försvarsmakten och två för Lunds universitet. Försvarsmakten representeras av chefen för F 17/Flygskolan, Övlt Micael Bydén, och chefen för F 20/FBS (Flygvapnets Flygbefälsskola), Övlt Ingemar Gyllensvaan. Lunds universitet representeras av skolchefen för Trafikflyghögskolan vid Lunds universitet, Karl-Gustav Lundberg, och teorilärare Nicklas Dahlström.

Samrådsnämndens uppgifter har specificerats i regeringens regleringsbrev för Försvarsmakten

respektive för Lunds universitet. Samrådsnämnden ska enligt detta genomföra möten minst två gånger om året.

Under 2003 har möten genomförts 2003-10-09 och 2003-12-08. Vid dessa möten har inledande diskussioner förts om samverkan inom följande områden: Rekrytering och urval, flygläro- utbildning, teoriutbildning och forskning.

För 2004 planeras två möten för samrådsnämnden samt formulering av uppgifter avseende samverkan kring flygläro utbildning och teoriutbildning. Avsikten är att dessa uppgifter ska leda till gemensamma möten och aktiviteter för personal vid Flygskolan respektive Trafik- flyghögskolan i syfte att utveckla konkreta former för fortsatt samverkan.

Utvecklingen av viktigare områden inom Försvarets logistik (FMLOG)

1 Uppgift

Försvarets logistik skall i samband med delårsrapporten samt i årsredovisningen redovisa utvecklingen av viktigare områden inom Försvarets logistik. Av redovisningarna skall bl.a. framgå följande:

- 1.1 Hur Försvarets logistiks målsättningar för rationalisering och besparingar inom underhållstjänsten och stödverksamheten har uppnåtts. En jämförelse mellan de av Försvarets logistik i budgetunderlaget för 2003 budgeterade kostnadsreducingarna och utfallet skall redovisas och kommenteras.
- 1.2 Hur etableringen av de olika verksamhetsställena inom organisationsenheten fortskrider med därtill hörande utvecklingsåtgärder. Redovisningarna skall omfatta bl.a. förändringar inom Försvarets logistik avseende mark, anläggningar och lokaler med anledning av att Försvarets logistik inrättats.
- 1.3 Hur utvecklingen av beställarfunktionen inom Försvarets logistik fortskrider för att säkerställa de krav på underhållstjänst och stödverksamhet som ställs inom grund- respektive insatsorganisationen.
- 1.4 Gjorda avvägningar mellan ekonomisk rationalitet i grundorganisationen å ena sidan och insatsorganisationens behov för nationella och internationella insatser å andra sidan skall redovisas och kommenteras.
- 1.5 Högkvarterets organisation för att styra och följa upp verksamheten inom För-

svarsmaktens logistik skall framgå.

2 Redovisning

2.1 *Hur Försvarsmaktens målsättningar för rationalisering och besparingar inom underhållstjänsten och stödverksamheten har uppnåtts. En jämförelse mellan de av Försvarsmakten i budgetunderlaget för 2003 budgeterade kostnadsreduceringarna och utfallet skall redovisas och kommenteras.*

Anpassningsåtgärder som bland annat beslutades i och med bildandet av FMLOG var etableringen av divisionsstaberna och deras centrala produktionsenheter, de fem ekonomiredovisnings- och lönekontoren. Dessa åtgärder fullföljs och kommer att avslutas under 2004.

Utvecklingsarbetet som startades under 2002 resulterade i att ett antal fristående förändringsbeslut fattades redan under genomförandeåret. Utvecklingsåtgärderna är planerade att vara genomförda och ge full effekt från och med 2004. Ett exempel är organiserandet av FMLOG gemensamma personalstödsavdelningar.

Utvecklingsarbetet har därefter strukturerats i fyra fokusområden; samordning av ledning, koncentring av produktionsresurser, outsourcing och logistikutveckling för den framtida Försvarsmakten.

Rationaliseringar och besparingar inom området samordning av ledningsorganisation erhålls genom att antalet lokala enhetsledningar reduceras, ledningsresurserna samordnas samt genom en allmän rationalisering inom administrationen. Antalet enhetsledningar har inför 2004 reducerats från 58 till 38. Funktionen FMLOG "främste företrädare" har införts för att förbättra kontakter med förbanden.

Rationaliseringar och besparingar inom fokusområde outsourcing/upphandling av verksamhet erhålls genom att produkt- och tjänsteområden som inte är militärt unika utvärderas för eventuell upphandling från extern leverantör. Några exempel på beslut som är tagna är skyddsmaskservice, brandsläckarservice, delar av standardfordonsunderhållet och militärrestaurang Fyrvalla i Östersund. Beslut avseende reservmateriefunktionens utveckling har fattats. Utvecklingen planeras fortsättas bland annat genom outsourcing av i första hand lagerhantering.

Gjorda analyser visar att resurser kan utnyttjas bättre om verksamhet inom samma eller liknande produktområden koncentreras till färre platser. Inrättandet av regionala telefonväxlar är ett exempel och utvecklingen inom teknikområde mark mot system- och närserviceverkstäder en annan.

I och med att utvecklingsarbetet strukturerats inom ramen för FMLOG fyra fokusområden har också uppföljningsverktyg utarbetats under 2003. Detta förväntas innebära att en bättre uppföljning kan göras 2004.

I de av C GRO fastställda kostnadsmålen och nyckeltalen för 2003 är de nivåer på rationaliseringar och besparingar som ska nås inarbetade. Utgångspunkt för kostnadsmålen 2003 är i konstruktionen utfallet 2002. I relation till referensåret skall utfall kostnader för FMLOG verksamhet, vid motsvarande produktion, reduceras med värden enligt följande:

(Mkr)	2002	2003	2004	2005
Kostnadsreducering 2003 relativt 2002	---	30	30	30
Ytterligare kostnadsreducering 2004 relativt 2002	---	---	120	120
Ytterligare kostnadsreducering 2005 relativt 2002	---	---	---	100
¹⁾ Summa kostnadsreducering/år relativt 2002:	---	30	150	250

1) Vid beräkning av uppfyllnad av ratiokrav skall hänsyn tas till såväl avgående-/ tillkommande verksamhet som pris och volymförändringar.

FM analys av utfall kostnads mål har i ett första steg genomförts utan direkt koppling till den av C GRO godkända budgeten och resultatet för 2003, dvs. en ren analys av kostnadsutfallet 2003 jämfört med 2002. Resultatet av denna analys visar att FMLOG har genomfört ålagt rationaliseringsmål under 2003 i förhållande till 2002 års utfall. Att fullt ut särskilja vad som är rationaliseringar- och allmänna besparingar föranledda av de omkostnadsreduceringar som genomförts inom FM med anledning av det under 2003 ålagda utgiftstaket, har ej varit genomförbart.

Använd analysmetod bygger på att 2002 års kostnadsutfall, exklusive anslagsmedel jämförs med 2003 års utfall nedräknat till 2002 års prisnivå.

För att kunna analysera FMLOG rationaliserings- och besparingsmål med utgångspunkt utfall 2002 har hänsyn tagits till volymförändring, tillkommande- och avgående verksamhet samt prisjustering, enligt följande:

- Volymförändring

Skillnad i producerad volym 2003 och 2002 justeras. Kompensationen sker genom att räkna ut relationen mellan de två åren och sedan multiplicera denna med den faktiska självkostnaden. Under 2003 har volymen varit större än 2002.

- Tillkommande- och avgående verksamhet

Verksamhet som tillkommit har tagits bort. Effekter av avgående verksamhet justeras på samma sätt. Under 2003 har mer verksamhet tillkommit än avgått, exempelvis har FMLOG övertagit Försvarmaktens lokalvård och Högkvarterets IT-drift- och förvaltning.

- Prisjustering

För att kunna få en korrekt jämförelse måste 2003 års utfall justeras med faktisk prisökning.

Då Försvarmaktens ansatta ambition är att minska fasta- och tröga kostnader till förmån för ökad ambition i förbandsverksamheten måste dock rationaliserings- och besparingsmålen även kopplas till FMLOG ekonomiska resultat.

En jämförelse av rationaliserings- och kostnadsberäkning, budget 2003 och resultatet för 2003 måste därför göras. FMLOG ekonomiska resultat för 2003 visar på ett negativt utfall om 128 Mkr sett mot ansatt budget vid årets början. Budgeten är en plan i monetära termer som vid budgettillfället utgör en bedömning av kommande års verksamhet. För år 2003 är en preliminär bedömning att FMLOG underbudgeterat kostnader med ca 177 Mkr och intäkter med 58 Mkr. Detta har fått till följd att av C GRO godkänd anslagsbelastning för stödkostnader överutnyttjats.

För Försvarmakten får rationaliserings- och besparingsmålen för visso en positiv effekt. Mot detta måste faktum att resultat och budget för FMLOG inte innehålls ställas. I det fortsatta arbetet med att förändra stödkostnadsutvecklingen i positiv riktning måste därför ökad säkerhet skapas i såväl budget som i uppföljning under året. FMLOG har bättre förutsättningar 2004 avseende budgetsäkerhet. 2004 är det första år som FMLOG vid budgettillfället har verkliga erfarenhetsvärden att budgetera utifrån (utfall 2002). Tillsammans med prognosticerat resultat 2003 utgör det en god grund för ökad säkerhet i budget. FMLOG genomför också riktade insatser mot förbättrad prognossäkerhet.

Utan genomförda rationaliseringar och besparingar hade FMLOG resultat varit sämre, vilket hade belastat Försvarmakten med motsvarande kostnad.

2.2 *Hur etableringen av de olika verksamhetsställena inom organisationsenheten fortskrider med därtill hörande avvecklingsåtgärder. Redovisningarna skall omfatta bl.a. förändringar inom Försvarmakten avseende mark, anläggningar och lokaler med anledning av att Försvarmaktens logistik inrättats.*

Allmänt

Kostnadsutfallet 2003 avseende mark, anläggningar och lokaler är för FMLOG, jämfört med 2002 ca 26 mkr lägre. Detta utgör dock ej en total sänkning av årshyreskontrakt för FMLOG i sin helhet. Vid en jämförelse av årshyreskontrakt uppgår FMLOG totala årshyra till 771,5 mkr

2003-01-01 och till 778,6 mkr 2003-12-31. Sammantaget ger denna ögonblicksbild en höjning av hyreskontrakt baserat på årsavtal med ca 7,1 mkr.

Årshyra för två nybyggda militärrestauranger och ett befälshotell belastar FMLOG från och med december 2003, vilket medför att kostnadsutfallet blir lägre än vad årshyreskontrakten summerar till

Teknikdivisionen

Kostnadsutfallet för 2003 uppgår till 187,6 mkr. Kostnadsnivån är densamma som 2002. Eftersom volym- och prisökning inte är avräknad indikerar detta att anpassning av produktionsresurserna nu är genomförd vid ett flertal orter.

Etableringen av teknikdivisionens stab i Arboga har fortsatt. Kvar i Karlstad är fortfarande huvuddelen av Ledningssystemenheten som kommer att flytta under 2004.

Enheten med central helpdesk (HelpdeskE), finns etablerad i Arboga. Till följd av att auktorisation för erforderligt ärendehanteringssystem erhöles först i juni 2003 har dock uppbyggnaden av helpdesk funktionen försenats.

Försörjningsdivisionen

Kostnadsutfallet uppgår till 406,1 mkr vilket är 15 mkr lägre än utfallet 2002. 356 byggnader till en yta av 155 000 kvm har lämnats under 2003. Under 2004 planeras hyreskostnaderna minska i ytterligare jämfört med 2002.

Etableringen av försörjningsdivisionens stab i Boden har fortsatt. Förestående flytt av Behovsenheten och Avvecklingsenheten från Karlstad till Boden har börjat ge negativa verkningar. Personal har slutat och eftersom ingen rekrytering sker till Karlstad så är det att förvänta att produktionen kommer att påverkas. Etableringen av Miljöenheten har slutförts. Kvarvarande verksamheten i Karlstad kommer att avvecklas under 2004. Baltstödenhet (BaltStödsE) är en projektorganisation som avslutar sin verksamhet 2004-12-31.

Servicedivisionen

Kostnadsutfallet uppgår till 179,2 mkr vilket är 11 mkr lägre än utfallet år 2002. Framst etableringen av ekonomiredovisnings- och lönekontor har medfört att hyreskostnaderna vid "gamla orter" har reducerats till viss del.

Etablering av Servicedivisionens stab har pågått under hela året. Den största förändringen under året är att utvecklingsavdelningen har etablerats i Stockholm. Avveckling av Förplägnads-

sektionen i Karlstad och etablering av verksamheten i Karlskrona har påbörjats. Personalen i Karlstad har varslats om uppsägning per 2004-07-01. Medarbetare ingående i Lokalvårdssektionen tillfördes från Fortverket från och med 2003-01-01. Under hösten 2003 har det genomförts ett projekt "Ledning Servicedivisionen" i syfte att anpassa och omorganisera Servicedivisionens ledning till den nya enhetsorganisation som införs 2004-01-01. Den nya organisationen för Servicedivisionens ledning planeras att införas med början 2004-04-01. Reseenheten (ReseE) är etablerad i Stockholm. Upphandlings- och försäljningsenheten (UpphE) är med sin huvuddel etablerad i Stockholm. Övriga delar skall vara grupperade på orter där krav på upphandlings- och försäljningsstöd uppstår. Med nu kända fakta är dessa orter Boden, Arboga Hammarö och eventuellt Karlskrona. Huvudmannaskap för lokalvård överfördes till FMLOG från och med 2003-01-01. Etablering av ekonomiredovisnings- och lönekontor har försvårats pga förseningar i utbyggnaden av IT-stödet vilket har medfört svårigheter att realisera förväntade rationaliseringar.

- *Boden*, etableringen har slutförts och avvecklingen bedöms slutförd 2004-04-01 enligt plan.
- *Stockholm*, etableringen och avvecklingen har slutförts.
- *Visby*, etableringen och avvecklingen har slutförts.
- *Karlsborg*, etableringen och avvecklingen har slutförts.
- *Karlskrona*, etableringen och avvecklingen har slutförts.

FMLOG lokaler enligt årsavtal ²⁾

FMLOG Stab	Lokaler enligt årsavtal		Befintliga lokaler enligt nuvarande avtal	
	2003-01-01 Årshyra		2003-12-31 Årshyra	
Enhet/ort	Tkr	m ²	Tkr	m ²
FMLOG Stab	1 504,3		1 504,3	
Förändring hyreskostnad	0			

Servicedivisionen	Lokaler enligt årsavtal		Befintliga lokaler enligt nuvarande avtal	
	2003-01-01 Årshyra		2003-12-31 Årshyra	
Enhet/ort	Tkr	m ²	Tkr	m ²
400 Divstab Totalt	1 375,1		1 375,1	
401 Boden Totalt	14 232,4	17 145	15 924,0	18 463
402 Luleå Totalt	3 384,8	2 562	3 384,8	2 562
403 Arvidsjaur Totalt	1 856,8		2 047,9	
404 Umeå Totalt	308,0	340	0,0	0

405 Östersund Totalt	9 774,4	10 760	9 774,4	10 760
406 Uppsala Totalt	5 957,7		5 957,7	
407 Enköping Totalt	4 845,0	7 880	4 845,0	7 880
408 Stockholm V Totalt	13 733,2	16 540	13 733,2	16 540
409 Stockholm C Totalt	5 753,0	4 088	6 479,0	4 825
410 Stockholm O Totalt	25 092,0		24 111,0	
411 Strängnäs Totalt	5 999,0	6 765	5 999,0	6 765
412 Visby Totalt	7 626,0	7 174	7 088,0	7 284
413 Bergslagen Totalt	17 148,0	13 455	17 148,0	13 455
414 Sätenäs Totalt	1 985,1	2 791	1 985,1	2 791
415 Sde/Kbg Totalt	17 761,3	20 446	17 895,6	20 136
416 Östergötland Totalt	3 893,4	4 396	3 675,0	4 396
417 Göteborg Totalt	6 544,0	6 699	6 544,0	6 699
418 Eksjö Totalt	4 656,0	6 454	4 656,0	6 454
419 Halmstad Totalt	22 844,9		22 844,9	
420 Ronneby Totalt	2 216,0		2 216,0	
421 Karlskrona Totalt	6 013,0		6 013,0	
422 Revingehed Totalt	3 466,8		3 466,8	
425 ReseE Totalt	800,0	345	800,0	345
426 UpphE Totalt	1 056,0		1 056,0	
Summa Service	188 321,9		189 019,5	
Förändring hyreskostnad	+ 697,6			

Försörjningsdivisionen	Lokaler enligt årsavtal		Befintliga lokaler enligt nuvarande avtal	
	2003-01-01 Årshyra		2003-12-31 Årshyra	
Enhet/ort	Tkr	m ²	Tkr	m ²
FörsE Norrbotten	41 648,0		38 870,0	
<i>FörsE Nord</i>	<i>30 650,4</i>		<i>30 650,4</i>	
<i>FörsE Södra Norrland</i>	<i>44 655,3</i>		<i>44 655,3</i>	
FörsE Uppland	31 833,0	229 111	31 940,0	210 818
<i>FörsE Stockholm</i>	<i>26 088,5</i>		<i>26 088,5</i>	
FörsE OST	25 011,0	38 498	25 011,0	38 498
<i>FörsE Gotland</i>	<i>15 710,6</i>		<i>15 710,6</i>	
FörsE MITT	27 943,0		27 943,0	
FörsE Bergslagen	43 217,0	186 946	42 717,0	169 548
FörsE Skaraborg	31 494,0	144 200	31 494,0	144 200
<i>FörsE Småland</i>	<i>19 393,1</i>		<i>19 393,1</i>	
FörsE Väst	19 199,0	83 423	18 460,0	71 047
FörsE Blekinge	16 883,0	52 419	19 622,0	52 419
<i>FörsE Skåne</i>	<i>22 943,0</i>		<i>22 943,0</i>	
Summa Försörjning	396 668,9		395 497,9	

Förändring hyreskostnad	- 1 171,0
-------------------------	-----------

Teknikdivisionen	Lokaler enligt årsavtal		Befintliga lokaler enligt nuvarande avtal	
	2003-01-01 Årshyra		2003-12-31 Årshyra	
Enhet/ort	Tkr	m ²	Tkr	m ²
Stab	2 994,0		2 994,0	
TeO Mark	76 875,0		81 875,0	
TeO Sjö	24 604,0		24 604,0	
TeO Luft	25 989,0		28 489,0	
Ledning	38 398,0		38 398,0	
Resmat	16 238,0		16 238,0	
Summa Teknik	185 098,0		192 598,0	
Förändring hyreskostnad	+ 7 500,0			

FMLOG lokaler enligt årsavtal ²⁾

FMLOG totalt	Lokaler enligt årsavtal		Befintliga lokaler enligt nuvarande avtal	
	2003-01-01 Årshyra		2003-12-31 Årshyra	
Division	Tkr		Tkr	
FMLOG Stab	1 504,3		1 504,3	
Servicedivision	188 321,9		189 019,5	
Försörjningsdivision	396 668,9		395 497,9	
Teknikdivision	185 098,0		192 598,0	
Summa FMLOG	771 593,1		778 619,7	
Förändring hyreskostnad	+7 026,6			

2.3 *Hur utvecklingen av beställarfunktionen inom Försvarmakten fortskrider för att säkerställa de krav på underhållstjänst och stödverksamhet som ställs inom grund- respektive insatsorganisationen.*

Chefen för grundorganisationsledningen (C GRO) har överbefälhavarens delegation att verksamhetsleda FMLOG. C GRO avväger i dialoger uppgifter och resurser för kärnverksamheten vid förband och skolor samt uppgifter och resurser för underhållstjänst och stödverksamhet. C GRO avgör servicegrad i stödverksamheten.

C GRO har fastställt en utvecklad modell för kostnads- och produktivitetsuppföljning med mål (kort- och långsiktigt) och redovisning som tillämpas fr.o.m. 2003-01-01 (HKV skr 2002-12-10, dnr 23 200:73581 Uppföljning FMLOG). I modellen ingår ett antal styrande nyckeltal avseende kalkylkostnader och produktivitet.

C GRO uppdrag till FMLOG innehåller krav på produktivitet, resultat och total kostnadsnivå avseende underhållstjänst för Försvarmakten i sin helhet. Den produktion som skall genomföras av FMLOG bygger på de av förbanden beräknade underhålls- och stödbehoven, samt ansatt kostnadsnivå.

Den överenskommelse som görs mellan FMLOG och förband, staber, skolor och centra är viktig då den vilar på verksamhetens behov, vilket styr omfattningen av FMLOG produktion och organisation.

Därför har HKV GRO GEN i samarbete med FMLOG inför verksamhetsår 2004 utarbetat ett nytt koncept avseende överenskommelse mellan Försvarmaktens förband och FMLOG: **standardiserade offerter avseende köpta tjänster från FMLOG**, i enlighet med DUF 2004, Uppslag 5, Position 1 (HKV skr 2003-04-04, dnr 23 250:65728 Direktiv avseende kompletteringar till DUF 2004, bilaga 1). Syftet har varit att ge FMLOG ett produktionsplaneringsunderlag vilket är det viktigaste ingångsvärdet för avstämningen av erforderliga produktionsresurser. Detta har sedan utgjort grunden för FMLOG planerings- och budgetarbete.

Krav på enkelhet i överenskommelse mellan FMLOG och kund får inte försämra möjligheten att följa upp, analysera och värdera verksamheten. Överenskommelse mellan FMLOG och förband har 2003 reglerats i verksamhetsöverenskommelser. Verksamhetsår 2004 kommer överenskommelsen att bestå av två delar; **överenskommelse för samarbete** och **verksamhetsöverenskommelse**. Den första delen skall reglera processen mellan Förbandet och FMLOG-enhet över tiden och hur man skall arbeta fram sin kund – leverantörs överenskommelse. Den andra delen omfattar de årsvisa offertförfrågningarna och offerterna som tecknas för respektive verksamhetsår B+1 (samt B+2).

Inför 2004 nedtonas kravet på den första delen, **överenskommelse för samarbete**, till förmån för **verksamhetsöverenskommelserna**. Inför 2005 är avsikten att samtliga

FMLOG-enheter tillsammans med respektive kundförband skall ha utarbetat en *överenskommelse för samarbete*.

För att kvalitetssäkra processen och säkerställa spårbarhet skall *överenskommelser för samarbete* och *verksamhetsöverenskommelser* (gäller även offertförfrågningar, offerter och slutliga överenskommelser), skrivs under av förbandets stabschef (motsv.) samt berörd chef för FMLOG-enhet. Handlingarna skall registreras och hanteras enligt HEX.

Överenskommelserna skall ses inom ramen för att båda parterna finns i samma organisation - Försvarmakten. Detta innebär att det inte är något juridiskt dokument i det avseende som det normalt tecknas mellan en kund och leverantör. Prissättning av FMLOG tjänster är en av de faktorer som hanteras inom ramen för HKV dialog och styrning av FMLOG. Förbanden påverkar kostnader avseende köpta tjänster från FMLOG genom volym och kvalitet. Detta innebär att **förhandlingar mellan FMLOG lokal enhet och kund endast omfattar volym och kvalitet** på det stöd som efterfrågas.

FMLOG har under 2003 infört "främste företrädare" vid respektive verksamhetsort. Avsikten att den främste företrädaren från 2004-01-01 skall samordna överenskommelse för samarbete och verksamhetsöverenskommelse för FMLOG räkning. Under 2003 har samordning skett divisionsvis där så är lämpligt och efterfrågat av kund. Normalt har chef för FMLOG-enhet på orten ansvaret för detta.

2.4 *Gjorda avvägningar mellan ekonomisk rationalitet i grundorganisationen å ena sidan och insatsorganisationens behov för nationella och internationella insatser å andra sidan skall redovisas och kommenteras.*

Försvarmakten prioriterar generellt stöd till internationella insatser, i andra hand prioriteras avveckling av förnödenheter och materiel. I tredje hand sker omförrådsställning av insatsorganisationens materiel. Prioritetsordningen grundas på insatsorganisationens krav på stöd till internationella insatser samt försvarmaktens generella behov av att avveckla förnödenheter för att frigöra såväl personal- som ekonomiska resurser.

Inriktning av stöd görs genom givna grunddirektiv och i samband med beställningar omfattande verksamhet för stöd till uppbygganden av internationella insatser eller genomförandet genomförs dialoger avseende kravet på färdigtidpunkt. Om så erfordras genomförs produktionsomläggning till förmån för stödet till den internationella verksamheten.

Förberedelser för internationella insatser sker ofta under knappa tidsförhållanden. Vilket kan innebära att personalen beordras till övertid och helgarbete som medför extra kostnader. Det

innebär inte att arbetet sker orationellt utan att det är en konsekvens av tidsförhållandena. I vissa fall får dock beställningar för t ex GU verksamheten antingen skjutas på framtiden alternativt att externa tjänster köps in. Konsekvens blir att utbildningsbetingelserna för GU-förbanden kan försämrats då tillgång till planerad materiel påverkas eller att Försvarsmakten accepterar ökade kostnader. Vilket valet blir avgörs vid varje enskilt fall. Någon ekonomisk värdering i efterhand av de merkostnader som det inneburit att lägga om produktionen, beordra personal på övertid eller helgtjänst eller köpa extra tjänster civilt går ej att göra budgetår 2003.

FMLOG prövar fortlöpande outsourcing av verksamhet. Under 2003 har beslut tagits att outsource skyddsmaskservice, brandsläckarservice, delar av standardfordonsunderhållet och militärrestaurang Fyrvalla i Östersund. FMLOG prövar ytterligare verksamheter för outsourcing 2004, bla lagerhantering inom reservmateriefunktionen samt ytterligare militärrestauranger. Dessa analyser avseende outsourcing har till syfte att uppnå en så fredsrational och kostnadseffektiv stödverksamhet som möjligt utan att insatsorganisationens krav väsentligt åsidosätts.

Gjorda analyser visar också att resurser kan utnyttjas bättre om verksamhet inom samma eller liknande produktområden koncentreras till färre platser. Inrättandet av regionala telefonväxlar är ett exempel och utvecklingen inom teknikområde mark mot system- och närserviceverkstäder en annan.

Mot bakgrund av att antal fack-/tjänsteområden som prövats för outsourcing respektive koncentring av resurser tom 2003 års utgång ännu är relativt begränsat, torde ytterligare potential finnas avseende organisationsutveckling inom FMLOG.

2.5 *Högkvarterets organisation för att styra och följa upp verksamheten inom Försvarsmaktens logistik skall framgå.*

Chefen FMLOG (C FMLOG), ingår i Överbefälhavarens (ÖB), direktion tillsammans med HKV ledningschefer m fl. ÖB direktionen är rådgivande åt ÖB i frågor av betydelse för Försvarsmakten på koncernnivå. Chefen FMLOG ingår också i Chefen Grundorganisationsledningen (C GRO), ledningsgrupp, tillsammans med övriga avdelningschefer.

C GRO har en samordningsgrupp HKV - FMLOG med representanter från HKV (Chefen Grundorganisationsledningens Genomförandeavdelning, C GRO GEN och Chefen Krigsorganisationsledningens Underhållsavdelning, C KRI UH), och FMLOG stab (Chefen Produktionsledningen, C PROD), som rådgivande grupp.

C GRO GEN har en handläggargrupp (2 personer) som enbart arbetar med styrning och uppföljning av FMLOG samt särskilda controllerhandläggare för modell-, metod- och analysuppgifter. C GRO understöds därutöver av sakområdesansvariga ledningar och avdelningar inom HKV på samma sätt som gäller för verksamhetsledning av övriga förband.

Erfarenheter och resultat från värnpliktsutbildning omfattande cirka tre månader för rekrytering till hemvärnet

I Försvarsmaktsplanen och i uppdrag till förbanden hade för 2003 planerats 300 värnpliktiga för direktinskrivning för tre månaders grundutbildning för Hemvärnets behov. Under 2003 påbörjade 91 värnpliktiga tremånaders grundutbildning för placering i hemvärnet. Av de inryckta genomförde 75 värnpliktiga sin utbildning.

Förband	Inryckta 2003	Avgångar	Utryckta 2003	Antal skrivna kontrakt	Av utb 2002 kvar i Hv efter 1 år (avtal 2002)
LG	28	4	24	18	23 (28)
I 5	14	0	14	10	16 (19)
I 19 Art	14	4	10	7	14 (14)
Ing 2	35	4	31	8*	ca 24 (29)
Summa:	91	12	75	43	ca 77 (90)

* Många genomförde utbildningen för att få civila meritvärden, ej för att gå med i hemvärnet. Påtalades att yngre föregångsmän behöver propagera för hemvärnet för att öka viljan att skriva avtal. Samtliga som genomfört utbildningen är mycket nöjda. Flertalet värnpliktiga har förordat perioden juni-augusti som utbildningstidpunkt då störst samordning med studier, arbete etc. är möjlig då.

Åtgärder för att öka antalet kvinnor för värnpliktstjänstgöring

Ett flertal åtgärder har vidtagits för att fler kvinnor skall söka och fullgöra värnpliktsutbildning.

Åtgärder och effekter:

Informationspaketet "Lumpen" har utarbetats av Pliktverket (TPV), Rekryteringscentrum (RekryC) och Högkvarterets informationsavdelning (HKV INFO). Informationspaketet har sänts ut till landets samtliga sjuttonåringar, härvid fins en separat del som riktar sig direkt till kvinnor. Informationen har nått ca 50 000 kvinnor. Under 2001 antagningsprövades 511 kvinnor, under 2002 836 kvinnor och 2003 1 050 kvinnor. En tendensökning som bedöms bero på det ovan nämnda "Lumpenkonceptet".

Deltagande har skett i 10 större och 70 mindre arrangemang där Försvarsmakten varit en del av helheten. Här finns intresse för försvarsmaktens utställningar och uppvisningar, även om konkurrensen om publiken är större vid dessa tillfällen, då det finns en mängd arrangemang att välja på.

Försvarsmakten har försökt hitta platser/arrangemang där man kan möta kvinnor och personer med annan kulturell/etnisk bakgrund än svensk. Här har Försvarsmaktens deltagande vid utställningar och mässor speciellt försökt nå dessa grupper. Intresset vid Försvarsmaktens monter på de s k SACO-mässorna var stort, cirka 50 000 besökare varav ca 64 % kvinnor. Vid evenemanget Sommar Stockholm 2003 var stor del av besökarna av utländsk härkomst.

Försvarsmakten har under 2003 haft 16 skolinformatörer som genomfört utbildning i skolklasser över hela landet. De 10 som är knutna till RekryC har under året nått cirka 20 000 ungdomar. I december drog RekryC igång en kampanj för att få fler kvinnor att göra värnplikten. Kampanjen bygger på budskapet "Blandat är bäst – därför behövs fler tjejer i lumpen". Kampanjen löper fram till juni 2004. Som en del i kampanjen började reklamfilmer att sändas i TV under julhelgen 2003. Till reklamkampanjen i TV är kopplat ett antal aktiviteter som fortsätter under 2004.

På förbanden genomförs ungdomsverksamheten i form av sommar- och vinterkurser, minilumpen m.m. Målgrupp för denna verksamhet är både flickor och pojkar.

Minilumpen har genomförts på ett antal förband med ett mycket positivt resultat.

Kvinnor som anmält intresse, antagningsprövats samt skrivits in för lång grundutbildning och i utbildningsreserven.

(Statistiken är hämtad från Pliktverket. Tendensen antalet antagningsprövade kvinnor är ökande).

Kvinnor	2000	2001	2002	2003
Intresseanmälningar	602	730	1 292	1318
Antagningsprövade	499	511	836	1050
Inskrivna till värnplikt	204	271	376	>50%

Projekt Befattningsanalys och kvinnlig värnplikt

Arbetet med att överse de värnpliktiga befattningarnas kravprofiler och översyn av inskrivningsbefattningar fortgår. Detta sker könsneutralt, vilket medför att kvinnor inte kommer att missgynnas för uttagning för befattningar inom FM. Arbetet inom befattningsanalysen har ambitionen att "inte i onödan utesluta någon från värnpliktstjänstgöring". Särskild analys av urvalsmetod avseende momentan muskelstyrka (ISOKAI) pågår. Ambitionen med denna

översyn kommer att innebära en mer flexibel testmetod av muskelstyrka. Hitintills genomfört arbete har inriktats mot att definiera "FM fysiska lägstanivå". Denna inriktning kopplat med en översyn av grundläggande soldatutbildning kommer att innebära ökad möjlighet för tjänstgöring för individer som tidigare uteslöts av de fysiska urvalsmetoderna.

Arbetsresultatet redovisas under våren 2004, med fortsatt hantering med försök, implementering inom TPV och genomförande vid FM förband och skolor.

Värnpliktsnytt

Bakgrund

Tidningen Värnpliktsnytt är ett forum för information och åsiktsutbyte för personal som fullgör totalförsvarspikt inom totalförsvaret. Tidningen erhålls kostnadsfritt för ovan nämnd personal. Försvarsmakten ger administrativt stöd till tidningen Värnpliktsnytt. Tidningen skall i journalistiskt och redaktionellt hänseende lyda under chefredaktören. Tidningen skall säkerställas självständighet.

Verksamhet

Värnpliktsnytt har under år 2003 utbildat tjugonio värnpliktiga informationssoldater. De värnpliktiga informationssoldaterna tjänstgjorde som skrivande, redigerande och fotograferande journalister. Under år 2003 utkom Värnpliktsnytt med 15 nummer fördelade på 18 utgåvor. Värnpliktsnytt har under året publicerat ett antal uppmärksammade artiklar, bland annat om militärer som fällts för brott, försvunna militära vapen och slarv med fakturor för miljontals kronor. Ett flertal utlandsreportage har gjordes bland annat om KFOR i Kosovo, lumpen i Finland och Norge. Ett redaktionellt samarbete har inletts med det ryska magasinet Gazeta Severnaja Subboeta, som verkar i den "stängda staden" Severomorsk, nära Murmansk, Ryssland. Värnpliktsnytt har även använts som exempel i demokrati och militär journalistik under två seminarier i demokrati och militärjournalistik som hölls i Murmansk, anordnade av Sida samt Olof Palmes internationella center.

Finansiering

Under 2003 hade Värnpliktsnytt ett anslag från Försvarsdepartementet på 2.770 mkr, dessutom budgeterades en annonsinkomst på 1.0 mkr. Under 2003 såldes annonser för 1.389 mkr. Utfallet vid årets slut +57.0 kkr.

Värnpliktsrådet och Försvar mot droger

Verksamhet

Värnpliktsrådet arbetar på uppdrag av Värnpliktskongressen. 2003 års Värnpliktskongress fastställde inriktningen på Värnpliktsrådets arbete genom att anta arbetsordningen och riktlinjer för Värnpliktsrådet samt Värnpliktsprogrammet. I arbetsordningen och riktlinjerna slås arbetsformerna för Värnpliktsrådet fast. I Värnpliktsprogrammet återfinns Sveriges värnpliktigas viktigaste krav gentemot statsmakterna och Försvarsmakten.

Värnpliktsrådet har följt de direktiv Värnpliktskongressen har angivit. Regional verksamhet har bedrivits genom bl a förbandsbesök och förtroendemannautbildningar. Central kravdrivning har bedrivits bl a genom möten med politiker och försvarsledning. Värnpliktskongressen har utsett ekonomiska revisorer samt sakrevisorer. SET Auktoriserade Revisorer AB granskar Värnpliktsrådets ekonomiska hantering. Sakrevisorerna granskar Värnpliktsrådets verksamhet utifrån Värnpliktsprogrammets och övriga styrdokuments krav. Ekonomiska revisorer samt sakrevisorer avlägger rapport vecka 411, inför 2004 års Värnpliktskongress. Värnpliktsrådet har under år 2003 genomfört verksamheten enligt planerna. Verksamhet som genomförts är värnpliktskongress, deltagande i konferenser, information och utbildning av värnpliktiga förtroendemän och skyddsassistenter på förband.

Finansiering

Det totala verksamhetsanslaget omfattar 1 725.0 kronor, som tilldelas Värnpliktsrådet genom regeringens regleringsbrev. Utfallet fram till årets slut, 1.529 000 kronor. Vidare är 150 000 kronor avdelade för rättshjälp. Regleringsbrevet föreskriver att dessa ska nyttjas i rättsfrågor. Utfall 2003, 98 000 kr. Värnpliktsrådets verksamhet sträcker sig från mars till februari, varför det slutliga utfallet inte kan redovisas i nuläget.

Försvar mot droger

Verksamhet

Försvar mot droger (FMD) arbetar på uppdrag av Sveriges totalförsvarsppliktiga. Huvudman för verksamheten är Värnpliktsrådet tillsammans med Civilpliktsrådet. Arbetet leds av en arbetsgrupp, FMD-gruppen, som består av ledamöter från respektive råd samt verksamhetsledaren. Verksamhetsledaren planerar och bedriver sedan verksamheten. Verksamhetsledaren är placerad vid HKV, PERS persutv men bedriver sin verksamhet tillsammans med respektive

råd.

Under 2003 har Försvar mot droger bedrivit drogförebyggande verksamhet såväl vad det avser lokala som regionala och centrala aktiviteter. Verksamhetsledaren har under del av året rest runt i landet och utbildat förtroendevalda värnpliktiga. Verksamhetsanslaget har under 2003 varit 800 000 kronor varav 408 200 utfallit på löner, resekostnader 173 000, övriga kostnader 264 600 (föreläsare, lokalhyror mm). Detta innebär ett överutnyttjande på 45 800 kronor, på grund av bland annat, ökade kostnader för inhyrda föreläsare samt övertid, (totaltkostnad 845 800 kronor).

De frivilliga försvarsorganisationernas verksamhet

Inledning

Enligt förordning (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet skall de frivilliga försvarsorganisationernas verksamhet främja totalförsvaret och omfatta försvarsupplysning samt rekrytering och utbildning för uppgifter inom totalförsvaret.

Av de totalt 23 frivilliga försvarsorganisationerna har 21 organisationer haft uppdrag för Försvarsmakten och erhållit bidrag ur anslaget 6:10 och ersättning för utbildningsverksamhet ur anslaget 6:1. Därtill har 12 organisationer erhållit medel ur anslag 6:1 för stödjande verksamhet i Estland, Lettland, Litauen, Polen och Ryssland.

Försvarsmakten är återrapporteringskyldig för frivilligverksamheten enligt regleringsbrevet. I det följande ges en redovisning, främst grundad på frivilligorganisationernas egna uppgifter.

Resultatredovisning

Bidrag ur anslaget 6:10 har betalats ut till 19 frivilliga försvarsorganisationer samt till 10 militära tidskrifter m.m. se tabell 2.

Ersättning för utbildningsverksamhet ur anslaget 6:1 har betalats ut till 18 frivilliga försvarsorganisationer, se tabell 5.

Ersättning har betalats ut till frivilliga försvarsorganisationer för deras verksamhet i Estland, Lettland, Litauen, Polen och Ryssland.

De kvalitativa målen för utbildning har i huvudsak nåtts. Däremot har de kvantitativa målen vad gäller utbildning inte kunnat nås.

Redovisning av anslag 6:10 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer

Anslagspost 1

Medel enligt regleringsbrevet, anslagspost 1	59 245 000 kr
Utbetalat till frivilligorganisationer	54 171 727 kr
Utbetalat mellanskillnad efter hyreshöjning Artillerigården	3 064 273 kr
Utbetalat till vissa militära tidskrifter m.m.	2 009 000 kr
SUMMA UTBETALNINGAR	59 245 000 kr

Redovisning av anslag 6:1 anslagspost 1, villkor 9. Ersättning till de frivilliga försvarsorganisationerna för deras utbildningsverksamhet

Regleringsbrevet: Högst 135 000 000 får användas för ersättning till de frivilliga försvarsorganisationerna för deras utbildningsverksamhet.

Försvarsmaktens ram för ersättning till de frivilliga försvarsorganisationernas utbildningsverksamhet 135 000 000 kr

Utbetalat till frivilliga försvarsorganisationer 128 842 531 kr

Redovisning av anslag 6:1, anslagspost 1, villkor 10.

Regleringsbrevet för 2003: Högst 5 000 000 kr får efter rekvisition betalas ut till frivilliga försvarsorganisationer för deras stödjande verksamhet i Estland, Lettland, Litauen, Polen och Ryssland.

Summa medel för verksamhet i Estland, Lettland, Litauen, Polen och Ryssland 5 000 000 kr

Medgiven tilldelning enligt regeringsbeslut: 5 000 000 kr

Utbetalat till frivilliga försvarsorganisationer under 2003 3 529 000 kr

Sammanfattning

- Medlemsantalet minskade
- Antalet avtal minskade
- Försvarsinformation genomfördes på stor bredd
- Utbildningen genomfördes med god kvalitet
- Fortsatt efterfrågad verksamhet i Estland, Lettland, Litauen, Polen och Ryssland
- Ökat antal deltagare och ökat antal dagar i ungdomsverksamheten

Anslag 6:10 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inom totalförsvaret

Från anslag 6:10 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inom totalförsvaret fördelas det s.k. organisationsstödet till de frivilliga försvarsorganisationerna för ledning och administration, försvarsupplysning, rekrytering, funktionärsutbildning för den egna organisationen samt ungdomsverksamhet.

Antal medlemmar, nya avtal samt andelen nya avtal med kvinnor

Antal medlemmar

Antalet medlemmar i de 23 frivilliga försvarsorganisationerna är 706 168, se tabell 1. Av dessa tillhör 676 235 medlemmar någon av de 21 organisationerna med uppdrag för Försvarsmakten. Under året har antalet medlemmar minskat med 27 535, en minskning i samma omfattning som förra året.

Antalet nyrekryterade hos de 21 organisationerna uppgår till ca 58 000. Detta är en ökning från föregående år.

Antal nya avtal och andelen nya avtal med kvinnor

Antal nya avtal utgör 940. Antalet nya avtal innebär en nettominskning av antalet avtal med 743. Andelen nya avtal med kvinnor utgör 41,9 %.

De frivilliga försvarsorganisationernas verksamhet

Erhållna bidrag har fördelats av organisationerna med 58,0 % till ledning och administration, (varav 19,9 % lokalt/regionalt och resterande 38,1 % centralt), 9,0 % till försvarsinformation, 5,5 % till organisationstidningar, 6,2 % till rekrytering, 14,1 % till ungdomsverksamhet och 7,2 % till funktionärsutbildning för den egna organisationens behov. Jämfört med budget har en viss minskning skett på försvarsinformation och rekrytering. Dessutom har en viss ökning skett vad gäller ungdomsverksamhet och funktionärsutbildning.

Försvarsinformation bedrivs såväl externt, som internt. För ändamålet har framställts informationsmaterial som broschyrer, utställningsskärmar, overheadmaterial och video. Flera organisationer har också egna hemsidor och tidskrifter.

Externt sker medverkan i mässor, utställningar t.ex. Military Tattoo och festivaler. Deltagande sker också vid Regementets Dag, Flygdagar, trafikdagar, hundutställningar/tävlingar och vid skyttetävlingar. Vidare har flera organisationer egna hemsidor som är välbesökta. Därtill ges information i skolor och på arbetsplatser.

Exempel på genomförda aktiviteter: CFB har bedrivit försvarsupplysning vid allmänna föredrag och debatter på flera orter samt deltagit vid mässor och festivaler. Flera organisationer har haft föredrag på Rotarymöten, information på flygklubbar och deltagit vid studentmässor i anslutning till Rekryteringscentrums informationer. FFK har genomfört informationsmöten på olika flygklubbar. FMCK genomförde information med utställning i anslutning till olika MC-mässor/arrangemang. FMCK har därtill deltagit i Gotland Grand National och Novembarkåsan. FSR bedriver information med hjälp av FSR infovagn. SLK har genomfört kurs och konferenser med totalförsvarsinformatörer. Vidare genomförde SLK en totalförsvarsdag i

Västerås med bl.a. en paneldebatt. SLK har också deltagit vid studentmässor i Stockholm, Malmö, Göteborg och Luleå. SFF har deltagit med uppvisningshoppning i samband med flyguppvisningar. I övrigt sker annonsering, affischering och medverkan med artiklar i pressen. SKBR deltar med en annonsbilaga på TV4 textside. Vidare har SKBR genomfört riktade reklamkampanjer mot kvinnor i åldern 18-40 år med gott resultat. Flera organisationer t.ex. SBK, SLK, SRK och FMCK får också viss PR i samband med deltagande i eftersök av försvunna personer, vid oljesanering mm samt i nationella och internationella räddningsuppdrag (SBK).

Huvuddelen av försvarsinformationen genomförs internt. Vid alla stämmor och konferenser och även vid styrelsemöten genomförs försvarsinformation ofta med medverkan av politiker och myndighetsföreträdare. Organisationerna har också medlemstidningar och hemsidor, där försvarsinformation utgör en viktig del. Vid alla kurser är försvarsinformation en obligatorisk del av utbildningen.

Ungdomsverksamhet

Ungdomsverksamheten har bedrivits med ett ökat antal deltagare och ökat antal utbildningsdagar jämfört med 2002. Totalt 17 845 ungdomar har deltagit i verksamhet omfattande ca 52 500 utbildningsdagar, jämfört med ca 44 000 förra året. Det är främst de befälsutbildande organisationerna, CFB, FVRF och SVKRF, som bedriver ungdomsverksamhet. Avtalsorganisationernas ungdomsverksamhet är av mindre omfattning bl.a. beroende på de ekonomiska resurser som kan avdelas. Flera organisationer har dock utökat sin ungdomsverksamhet något, samtidigt som de pekat på, att de om medel kan tillföras, skulle satsa än mer på ungdomsverksamhet. Av anslaget 6:10 har 14,1 % utnyttjats för ungdomsverksamhet. Omfattningen av verksamheten har varierat stort mellan de organisationer som bedriver ungdomsverksamhet, detta mot bakgrund av att den största delen av kostnaderna bekostas med egna medel.

Ungdomar är lätta att rekrytera och fler ungdomar skulle kunna tas om hand om ökade medel tillfördes för verksamheten. Därtill är tillgången på ungdomsledare i vissa fall gränssättande. Fr.o.m. år 2000 bekostas ungdomsverksamheten av det bidrag som ges till de frivilliga försvarsorganisationerna från anslag 6:10 organisationsstöd, efter överföring av medel från anslag A 1 (nuvarande 6:1). Effekten av att anslag 6:10 inte räknas upp innebär att ungdomsverksamheten inte kan genomföras i den omfattning som är önskvärd. Antalet intresserade ungdomar överstiger det antal utbildningsplatser som finns tillgängliga.

Övrigt

Under året har en enkät ställts till samtliga kvinnliga yrkesofficerare. Svarefrekvensen var hög. Av svaren kan konstateras att drygt 54 % av de kvinnliga officerarna har varit, är medlem eller har deltagit i den frivilliga försvars- eller ungdomsverksamheten.

**FRIVILLIGA FÖRSVARSORGANISATIONER
medlemmar 2003-12-31**

Tabell 1

Organisationer för frivillig befälsutbildning Jämfört med 021231

Centralförbundet för befälsutbildning	CFB	38 476	-
Flygfältsingenjörsföreningarna	FIFF	591	-
Flygvapenföreningarnas Riksförbund	FVRF	7 691	-
Försvarets Personaltjänstförbund	FPF	619	+
Sjövärnskårernas Riksförbund	SVK RF	4 277	-
Hemvärnsbefälets Riksförbund	HBR	10 131	-
Förbundet Sveriges reservofficerare	SVEROF	3 301	+
Svenska Flottans Reservofficersförbund	SFRO	972	-
Svenska värnpliktsofficersförbundet	SVOF	1 234	-
Summa		67 292	
Avtalsorganisationer			
Frivilliga Automobilkårearnas Riksförbund	FAK	11 198	-
Frivilliga flygkåren	FFK	2 448	+/-0
Frivilliga Motorcykelkårearnas Riksförbund	FMCK	6 391	+
Frivilliga radioorganisationen	FRO	7 120	-
Svenska röda korset	SRK	292 748	-
Riksförbundet Sveriges lottakårer	SLK	19 628	-
Svenska Blå Stjärnan	SBS	7 041	+
Svenska Brukshundklubben	SBK	67 497	+
Sveriges civilförsvarsförbund	SCF	22 892	-
Sveriges Kvinnliga Bilkårears Riksförbund	SKBR	8 774	-
Summa		445 737	
Övriga organisationer			
Frivilliga skytterörelsen	FSR	70 160	-
Svenska fallskärmsförbundet	SFF	2 651	-
Svenska pistolskytteförbundet	SPSF	36 228	-
Svenska sportskytteförbundet	SSF	84 100	-
Summa		193 139	
Totalt antal medlemmar		706 168	

**FÖRDELNING AV BIDRAG UR 6:10, anslagspost 1
per frivillig försvarsorganisation, tusental kr**

Tabell 2

ORGANISATION	FÖRDELNING	SLUTLIG TILLDELNING
CFB	11 400	11 512,9
FIFF	925	825
FVRF	5 000	5 000
FAK	150	150
FFK	500	500
FMCK	2 300	2 620
FRO	5 100	5 100
FSR	4 600	4 600
FPF	285	258
SRK	1 800	1 880
SLK	11 000	11 225
SVK RF	3 000	3 000
SBK	1 350	1 405
SFF	150	150
SKBR	4 100	4 350
HBR	900	900
SVEROF	400	400
SFRO	150	150
SVOF	0	145,8
Reserv	1 029	
SUMMA	54 139	54 171,7

HYROR

För organisationer med lokaler i Artillerigården har gemensam utbetalning skett för att täcka den mellanskillnad i hyra, som uppstod sedan SFV övertagit byggnaden.

SUMMA	3 097	3 064
--------------	--------------	--------------

**FÖRDELNING AV BIDRAG UR 6:10 TILL VISSA MILITÄRA TIDSKRIFTER MM,
tusental kr** **Tabell 3**

FÖRENING/TIDNING	FÖRDEL- NING	SLUTLIG TILL- DELNING
Kungliga Krigsvetenskapsakademien	450	450
Kungliga Örlogsmannaskapet	70	70
Marinlitteraturföreningen	6	6
Amfibiekårsklubben/Tidskrift för Amfibiekåren	35	35
Artilleritidskrift	38	38
Tidskrift i fortifikation	24	24
Militär Teknisk Tidskrift	16	16
Försvarets Civila Idrottsförening	1 333	1 333
Förbundet Svenska Finlandsfrivilliga	12	12
Sveriges Militära Kamratföreningars Riksförbund	25	25
SUMMA	2 009	2 009

ANSLAG 6:1, FRIVILLIGA FÖRSVARSGRUPPORGANISATIONER

Mål

Mål för verksamheten inom Försvarsmakten

Försvarsmakten skall stödja och bistå frivilligorganisationerna, så att deras verksamhet bidrar till att vidmakthålla en stark försvarsvilja och ger försvarsverksamheten en bred förankring, samt så att de resurser som avdelas för verksamheten kan nyttjas effektivt.

”Försvarsmakten skall redovisa hur antalet medlemmar i respektive frivillig försvarsorganisation förändrats under 2003. Av redovisningen skall framgå vilken ålders- och kompetensstruktur de frivilliga försvarsorganisationerna som omfattas av Försvarsmaktens stöd har. Vidare skall en bedömning av vilka effekter verksamheten har fått för det militära försvaret redovisas. Jämförelse med föregående år skall göras.

Personal ur frivilliga försvarsorganisationer som har krigsplacering i Försvarsmakten skall redovisas till antal och organisationstillhörighet. Antalet nya frivilligavtal skall redovisas.”

Utbildning

20 organisationer har fått utbildningsuppdrag för uppgifter inom armén, hemvärnet, marinen och flygvapnet.

Frivilligutbildningen bedrivs av de frivilliga försvarsorganisationerna efter uppdrag från Försvarsmakten (GRO GEN utifrån underlag från GRO FRIV) med stöd av förband och skolor, som centrala/regionala/lokala kurser. Cirka 75 % av frivilligutbildningen bedrivs som centrala kurser under sommarmånaderna.

Sammanfattning

Frivilligutbildningen inom Försvarsmakten har genomförts med något lägre antal deltagare än föregående år, men ändå i stort i samma omfattning som föregående år, men. Antalet utbildningsdagar är fortfarande lågt i jämförelse med år 2000. Detta är en direkt följd av att de frivilliga försvarsorganisationerna till följd av Försvarsmaktens ekonomi fick reducerade anslag samt att det förbandsstöd som erfordras utgick i minskad omfattning under år 2001. Samma sak inträffade under år 2003. Att återta eller bibehålla planerade utbildningsdagar är svårt efter en neddragning av den omfattning som var under år 2001 respektive 2003. Det tar tid att åter få fart på verksamheten.

Flera organisationer har bl.a. rapporterat fortsatta problem med rekrytering av elever till kurser. Detta har lett till ett lägre deltagarantal på vissa kurser och att flera kurser har ställts in på grund av för få elevanmälningar. Vidare innebär det att målet att öka avtalsuppfyllelsen inte har kunnat uppnås.

Flera organisationer redovisar att kostnaderna för kurserna har ökat vilket gav ett lägre antal utbildade/utbildningsdagar. Detta är främst en följd av ökade elevkostnader till följd av ändrade lägsta belopp för dagpenning och dagersättning samt ökade kostnader för mat och logi.

Konsekvensen för Försvarsmakten är en lägre uppfyllnad/omsättning av krigsförbandens behov av frivilliga med avtal.

Resultat av utbildningen

Antalet kurs- och övningsdeltagare var 46 965 stycken, 85 % av planerat antal, vilket är en minskning (ca 20%) jämfört med föregående budgetår.

Flera organisationer har rapporterat fortsatta problem med sena avhopp till kurser främst beroende av arbetsmarknadsskäl.

Genomförd utbildning har genomförts med hög kvalitet och av kunniga instruktörer både från FM och de frivilliga försvarsorganisationerna. Detta har lett till genomgående bra effekt på genomförd utbildning. Därtill har noterats att en ytterligare samordning mellan de frivilliga försvarsorganisationerna har skett, vilket både leder till breddade kunskaper och bättre kostnadseffektivitet. Samordningen innebär även att kurser inte behöver ställas in p.g.a. för lågt deltagarantal.

Genom att flera organisationer fått möjlighet att delta i Viking 03 och även några i FVÖ och SamMarin har övningsutbudet hållits på en bra nivå. Trots detta har den samlade verksamheten minskat något. Övningar av typen Viking 03 är av stor betydelse för de frivilligas motivation samtidigt som de frivilliga enligt övningsledningen varit en förutsättning för att kunna genomföra övningen. Möjligheten att delta i övningar ger därtill en mycket bättre träning än om eleverna för att vidmakthålla sin kompetens måste genomgå repetitionskurser. Dessutom är det mer kostnadseffektivt.

Den prioriterade utbildningen för GU och BU visar en viss ökning både vad gäller antal deltagare och antal utbildningsdagar. Det prioriterade området INSTRUKTÖRS-utbildning visar däremot en minskning vad gäller antal deltagare men en ökning vad gäller antal utbildningsdagar.

Utbildningen redovisas i nio områden - se tabell 4.

Avtalsutbildning

Grundutbildningen (avtalsutbildningen) ökade. Antalet nya avtal uppgick till ca 96 %, av planerat antal, främst till följd av en mer realistisk budgetering. Av de nya avtalen tecknades 394 med kvinnor, 42 %. Lottornas utbildning till bevakningstjänst i hemvärnet fortsätter. Under tiden juni – augusti genomfördes utbildning av åtta (8) lottor för bevakningstjänst. Nytt för året var att detta skedde tillsammans med den ordinarie 3-månadersutbildningen av värnpliktiga. Utbildningen genomfördes vid Jämtlandsgruppen och I 5 med mycket gott resultat.

Under året genomfördes två internationella stabskurser (IntSAC) vid SWEDINT. I denna utbildning deltog även åtta (8) elever från Estland och Lettland. Gensvaret för denna typ av utbildning har varit stort och är även ett led i organisationernas breddning av kursutbud mot FM:s internationalisering.

Under året har antalet frivilligavtal minskat och uppgår nu till 17 339¹⁵. Behovet av avtal är fortsatt stort, ca 23 000 är målet för år 2004.

¹⁵ Antalet avtal bygger på uppgifter från förbanden vilka p.g.a. att PLIS inte alltid är korrekt uppdaterat endast får ses som en approximation.

Repetitionsutbildningen, RU, visar en fortsatt minskning. Övningsdeltagandet utgör en stor del av RU och genomförs bl.a. i hemvärnsförbanden. Resterande RU genomförs som kurser. Den minskade repetitionsutbildningen beror på att antalet övningstillfällen inte är tillräckligt många. Minskningen av övningstillfällena har en direkt påverkan på personalens engagemang och bidrar till att avtalspersonalen inte stannar kvar.

Frivillig befälsutbildning

Några organisationer har väl nått uppsatta mål. För andra organisationer har dock verksamheten inte nått uppsatta mål. Genom att kostnaderna för utbildning har ökat erhålls minskad effekt, något som bl.a. har reglerats genom minskat antal krigsförbandsövningar. Vidare har osäkerheten vad gäller vissa befattningar och avsaknad av utbildningsplaner inneburit mindre motivation att delta i utbildning och övningar och även inställda kurser. Detta har medfört färre övningstillfällen för krigsplacerade reservofficerare och värnpliktsbefäl. Den frivilliga befälsutbildningen bidrar till att det krigsplacerade befälet kan vidmakthålla sin kompetens. Den verksamhet som genomförts har genomgående skett med god kvalitet.

Antalet deltagare i krigsförbandskurser har minskat väsentligt. Sammantaget har den frivilliga befälsutbildningen under året, bidragit till att vidmakthålla effekten i det krigsförband där personal som genomfört övning/utbildning är placerad. Härvid har även befälskompetens i viss utsträckning säkerställts för att kunna möta krav på anpassningsåtgärder. Under året har ca 20 000 genomfört utbildning, bl.a. KU, samt ca 11 500 s.k. övrig utbildning.

Färdighetsutvecklande organisationer

Den planlagda och genomförda verksamheten visar god överensstämmelse. Den frivilliga skytterörelsen har bidragit till att förbättra skjutskicklighet, skjutsäkerhet och vapenhantering. Under året har utbildats 154 nya skytteinstruktörer, varav 1 kvinna.

FSR har fördelat 250 tkr till SPSF och SSF för underhåll m.m. till 13 skjutbanor ägda av dessa förbund. Ersättning till 64 skjutbanor, som ägs av FSR, har uppgått till 950 tkr. Totalt har 64 skjutbanor underhållits och moderniserats under året. FSR kostnader för statens skytteombud har uppgått till 480 tkr.

SFF har genomfört utbildning av hoppmästare och hoppledare (instruktörer) samt vidmakthållit kompetens hos vpl fallskärmsjägare.

Övrig utbildning

SBK har, förutom utbildning av avtalspersonal, i uppdrag att utbilda hundekipage för hemvär-

net samt att utbilda hundar för placering i flygvapnets insatsorganisation. Utbildningen för hemvärnet har genomförts i planerad omfattning utom vad gäller antalet hundar som för år 2003 är något högre än planerat. Utbildning har skett av hemvärnsmän, hundinstruktörer, genom funktionskontroll av hemvärnshundar och utbildning av hundekipage.

För flygvapnet omfattar uppdraget rekrytering och utbildning av bevakningshundar, vidmakthållande och utveckling av ammunitionssökhundinstruktörer och funktionskontroll av bevakningshundar. Utbildningen har i stort följt plan. Dock har ett något större antal hundar under år 2003 utbildats än planerat.

Övrig verksamhet

Flera av de frivilliga försvarsorganisationernas personal har genom den kompetens de erhållit kunnat genomföra olika uppdrag eller upprätthålla olika befattningar inom Försvarsmaktens grundorganisation.

Exempelvis:

FFK har genomfört omfattande flygverksamhet för landets samtliga Sjöstridskompanier och målgångsverksamhet för marinen och armén.

8 instruktörer från FMCK har deltagit i grundutbildning av värnpliktiga vid T 2 och FMHS. Totalt 32 veckor under 1534 timmar.

FRO har genomfört metodförsök på PC-Dart funktion i Ra 763 ingående i hemvärnet. Försöket genomfördes i samverkan med FMV och har avrapporterats för vidare åtgärd.

PPF har givit stöd till SWEDINT med hemkomsthandedare.

SRK har av flera MD-grupper fått i uppdrag att svara för den föreskrivna sjukvårdsutbildningen för hemvärnspersonal.

SVKRF har bl.a. genomfört ett sjöövervakningsprojekt tillsammans med marinen.

SFF har deltagit i grundutbildning av ca 300 kadetter i Östersund och Halmstad. Därtill har SFF genomfört luftlandsättning i samband med Hv- och MD-övningar på ett par orter. Vidare har SFF deltagit med instruktörer för utbildning av specialistpersonal.

SLK anordnade i september ett Våldtäktseminarium om kvinnors utsatthet i kris och krig. Föreläsare var bl.a. Elisabeth Rehn, Cristina Doctare, Marie Tuma. Seminariet var mycket uppskattat och välbesökt. Dessutom deltar en lotta i det militära kocklandslaget.

Fältartisterna, specialförbund i CFB, har vid två tillfällen genomfört uppdrag vid bataljonerna i forna Jugoslavien.

UTBILDNINGSSSTATISTIK

Tabell 4

Frivilligorganisationernas utbildningsverksamhet 2001 - 2003. Antal kurs-
/övningsdeltagare och antal utb.dagar.

	2001	2001	2002	2002	2003	2003
	Kurs/övn.	Antal	Kurs/övn.	Antal	Kurs/övn.	Antal
	Deltaga-	Utbild-	Deltaga-	Utbild-	Deltagare	Utbild-
	re	ningsda-	re	ningsda-		ningsda-
		gar		gar		gar
GU	2 812	27 024	2 584	23 361	2 975	23 945
RU	10 727	20 257	10 223	18 445	8 852	15 449
KU	24 174	65 475	23 390	46 914	20 738	53 379
BU	404	3 625	479	4 228	505	4 991
KFK	2 127	5 956	3 098	11 915	2 526	7 048
INSTR	1 051	4 202	1 256	5 208	1 112	5 700
FU¹⁶	509	848	2 268	3 053	3 319	7 427
ÖVR	15 223	12 082	17 641	17 116	10 281	14 737
UNGD	23 199	39 935	17 152	44 434	17 845	52 551
TOTALT	80 226	179 404	78 404	175 016	68 153	185 227

Förkortningar:

GU, grundutbildning (avtalsutbildning). Deltagare ur avtalsorganisationerna.

RU, repetitionsutbildning (övning eller kurs). Deltagare ur avtalsorganisationerna.

KU, kompletteringsutbildning. Deltagare ur samtliga organisationer.

BU, befodringsutbildning. Deltagare ur organisationerna för frivillig befälsutbildning.

KFK, krigsförbandskurser. Deltagare ur organisationerna för frivillig befälsutbildning.

INSTR, instruktörsutbildning. Deltagare ur samtliga organisationer.

FU, funktionärsutbildning (föreningsfunktionärer). Deltagare ur samtliga organisationer.

ÖVR, övrig utbildning mindre än 6 tim. Häri ingår orientering, soldatprov, kortutb mindre än 6 tim mm

UNGD, ungdomsutbildning. Deltagare ur organisationer med verksamhet för ungdomar, som är medlemmar i organisationen (d.v.s. inte i fristående ungdomsorganisationer).

¹⁶ Fr.o.m. år 2000 genomförs funktionärsutbildning på medel från organisationsstödet samt med egna medel, varför ingen rapportering av genomförd verksamhet efterfrågades år 2001. Under denna rubrik redovisas i de fall sådan uppgift lämnats uppgift om antal dagar respektive deltagare vid utbildningskonferenser.

TILLDELNING AV ERSÄTTNING FÖR UTBILDNING UR ANSLAG 6:1, PROGRAM 13.5. Fördelning per frivillig försvarsorganisation, tusental kr **Tabell 5**

ORG	FÖRDEL- NING	UTBE- TALAT	BAL ÖVER- SKOTT Inkl ränta	UTNYTT- JADE MEDEL	ÖVER-/UN- DERSKOTT
CFB	29 000	28 850		28 985,4	- 135,4
FIFF	2 100	1 450	163,4	1 388,5	224,9
FVRF	12 500	12 650		13 023	- 373,0
FFK	900	900		925	- 25,0
FMCK	6 500	6 500		6 500	0,0
FRO	12 500	12 650	38,2	12 682,9	5,3
FSR	5 100	5 100		5 100,0	0,0
FPF	800	840	34,3	874	0,3
SRK	19 000	17 350		17 011,7	338,3
SLK	21 200	21 300	366,0	21 292	374,0
SVK RF	3 750	2 835	565	3 512	- 112,0
SBK	3 200	3 100	51,5	2 893,8	257,7
SFF	350	350		350	0,0
SKBR	8 000	8 060		8 956,3	- 905,3
HBR	5 000	4 687,5		4 814,9	- 127,4
SVEROF	1 200	1 200		1 200	0,0
SFRO	900	900		900	0,0
SVOF		120 ¹⁷		120	
Reserv/ej utbetalat	3 000	6 157			
SUMMA	135 000	135 000	1 218,4	130 538,5	- 477,6

¹⁷ Ingick under perioden 010101-030630 i CFB varefter de ånyo fick eget utbildningsuppdrag och organisationsstöd.

De frivilliga försvarsorganisationernas stöd utomlands

ANSLAG 6:1, FRIVILLIGA FÖRSVARSGRUPPERS VERKSAMHET I ESTLAND, LETTLAND, LITAUEN, POLEN, RYSSLAND OCH UKRAINA

Regeringen har i enlighet med 1996 års totalförsvarsbeslut avdelat medel för att skapa förutsättningar för de frivilliga försvarsorganisationerna att genom samarbete med de baltiska länderna samt Polen, Ryssland och Ukraina stödja dessa länders uppbyggnad av ett försvar under demokratisk kontroll.

För detta ändamål har för Försvarsmakten enligt 2003 års regleringsbrev avdelats 5 000 tkr som efter rekvisition får betalas ut till frivilliga försvarsorganisationer för deras stödjande verksamhet.. Under 2003 har totalt 3 529 kr utbetalats. Därtill har balanserade medel från tidigare år, fått utnyttjas för motsvarande verksamhet 2003.

”De frivilliga försvarsorganisationernas verksamhet skall återrapporteras. I redovisningen skall ingå en bedömning av vilka resultat och effekter de frivilliga försvarsorganisationernas arbete har fått i ovan nämnda länder. Vidare skall en bedömning av uppnådda effekter av stödet och uppdragen i förhållande till föregående år redovisas.”

Organi- sation	Beviljat 2003	Utbetalat 2003	Balanserat över- /underskott	Förbru- kade för vht 2003	Över- /underskott
CFB	600 000	433 000	20 100	453 187	- 87
FIFF	75 000	191 000		189 738	1 262
FVRF	700 000	700 000		700 000	
FFK	285 000	360 000		360 000	
FMCK	100 000	0		43 180	- 43 180
FRO	300 000	300 000		300 000	
FSR	160 000	20 000	- 20 000	152 998	-152 998
FPF	50 000	0		0	
SLK	550 000	475 000	107 660	475 000	107 660
SVK RF	250 000	265 000	44 982	282 219	27 763
SBK	160 000	160 000	10 554	117 746	52 808
SKBR	175 000	175 000	32 223	144 904	62 319
HBR	300 000	150 000		148 589	1 411
SVEROF	300 000	300 000		271 326	28 674
SFRO	375 000	0		0	
Reserv/Ej utbetalat	620 000	1 471 000			
Summa	5 000 000	5 000 000	195 519	3 638 887	85 632

Genomförd verksamhet i Estland, Lettland och Litauen

Verksamheten i Baltikum har nu för flera organisationer funnit sin form och blivit etablerad och efterfrågad. Detta underlättar dels organisationernas planering och budgetering och dels för mottagarländerna som kan planera för viss verksamhet och då också för erforderligt stöd. Några organisationer pekar dock på att efterfrågan av stöd och hjälp minskat något eller ändrats. Detta främst till följd av ländernas anpassning till NATO och förändrad försvarsmakt.

Den genomförda utbildningen som både har skett i Baltikum och vid kurser i Sverige har varit av hög kvalitet och uppskattats av mottagarna. Vidare har den uppfattats av eleverna som mycket betydelsefull för deras fortsatta verksamhet i respektive hemland. Utbildningen har bl.a. innehållit utbildning i föreningsverksamhet, ledarskap, motorfordonstjänst, hundtjänst, flygbastjänst och befälsutbildning på olika nivåer. Vidare har ungdomsutbyte skett, vilket är mycket uppskattat av mottagarländerna.

GRO FRIV har deltagit i dialoger med respektive länders högkvarter, i anslutning till GRO BALT dialoger, i syfte att få underlag för vad som är efterfrågat. Vid möten med representanter för de baltiska staterna har framförts att de frivilliga försvarsorganisationernas verksamhet är viktig för deras utveckling av en försvarsmakt i demokratisk anda. Samtliga baltiska länder har framfört önskemål om att utbytet bör fortsätta.

Förutom den utbildning som redovisas nedan har instruktörer ur SLK och FMCK tjänstgjort i Försvarsmaktens arméprojekt Baltikum.

CFB har genomfört en överlevnadskurs i Estland för befäl ur estniska hemvärnet med 10 elever. I Sverige genomfördes en kurs i taktik och stabstjänst för befäl ur estniska gränsbevakningen med totalt 15 elever. Dessutom har två elever från estniska gränsbevakningen deltagit i en av CFB:s centrala kurser i pansarbekämpning. Verksamheten har genomförts med mycket bra resultat.

FIFF har inom ramen för ett samarbete med FVRF genomfört utbildning i Estland teoretiskt och praktiskt på all materiel och maskiner FM överlämnat till flygbaser i Estland. Alla som deltog i utbildningarna kan nu både reparera och köra aktuella maskiner och fordon.

FVRF har genomfört utbildning i luftbevakningstjänst och flygbasförsvar i Sverige. Vidare har genomförts utbildning i Estland i flygfältsarbete. Därutöver har ett omfattande organisationsutbyte förekommit. I FVRF-utbildningen har deltagit 93 estniska elever under 660 dagar.

FFK har fullföljt en utbildning av estniska flyginstruktörer. En första uppföljning på plats har skett, då hade ännu ej någon utbildning påbörjats varför effekten av utbildningen ännu ej kunnat bedömas.

FMCK har genomfört vinterutbildning av estniska Mc-instruktörer.

FRO har genomfört utbildning av tolv (12) sambandsbefäl, i sambandsplanläggning/internationell signalering på Fårö, från Lettland och Litauen tillsammans med sex (6) svenska sambandsbefäl. FRO har vidare deltagit med sex (6) medlemmar i sambandsövning i Lettland respektive i Litauen. Dessutom har under året genomförts kortvågstrafik på träningsnät KV mellan Sverige- Lettland – Litauen.

FSR har i samarbete med SPSF genomfört kurs med lettiska och estländska skytteinstruktörer. Skyttar ur FSR och SPSF har därutöver deltagit i en landskamp i Lettland. Därtill deltog sex (6) lettiska skyttar vid SM i nationellt pistolskytte vid ban- och fältskjutning. Effekten av den genomförda verksamheten är att det lettiska Zemessardze och det estniska Kaitseliit har tagit upp fältskytte i sin verksamhet, ordnat tävlingar. Vidare har tävlingsutbyte mellan Estland och Lettland skett.

SLK har genomfört ledarskapsutbildning för 12 lettiska och 12 litauiska kvinnor med gott resultat. Förplägnadsutbildning genomfördes i Estland. Under sommaren genomgick sex (6) litauiska kvinnor sjukvårdmannautbildning på Frösön i anslutning till SLK egna utbildning. Till årets IntSAC utbildning inbjöds lottor från Estland och Litauen att delta. Dessa deltog därefter i övning Viking med mycket gott resultat.

SVK RF har haft deltagare från Lettland, Litauen, Ryssland och Polen på sommarskola, totalt 27 ungdomar.

SBK har genomfört: Instruktörsutbildning gällande räddningshund och bevaknings- och eftersökshundar för elever från Estland, Lettland, Polen och Ryssland med gott resultat. Därtill har ungdomar från Estland, Lettland och Ryssland deltagit i veckoläger med ungdomar från Sverige.

HBR har genomfört KFK för 24 estniska officerare med gott resultat.

SVEROF har stött Lettlands Reservofficersförbund vid planering inför Baltic Talks med föreläsningar, grupparbeten mm. Ledarskapsseminarium arrangerades i Litauen och en seminarierie hölls i Estland. Många deltagare och ett gott resultat.

Genomförd verksamhet/kartläggning i Polen, Ryssland och Ukraina

Verksamheten i Polen har under 2003 inneburit ett fortsatt utbyte av elever mellan Sverige och Polen. Verksamheten har genomförts på ett mycket uppskattat sätt. Den har inneburit utbyte mellan svenska frivilliga försvarsorganisationer och deras polska motsvarigheter. Verksamheten i Ryssland är fortfarande i en uppbyggnadsfas.

FSR har under året besökt Polen med svenska skytteungdomar.

SBK har genomfört:

- I Polen – instruktörsutbildning gällande bevaknings- och eftersökshundar i form av en veckokurs i Polen och en veckoslutskurs i Sverige med 31 elever.
- Ungdomar från Ryssland har deltagit i ett ungdomsläger med deltagare från förutom Sverige även Estland och Lettland.
- En (1) instruktör från Ukraina deltog i en veckoslutskurs tillsammans med elever från Ryssland. Vidare genomfördes en veckoslutskurs för tio (10) instruktörer i Ukraina.

Den genomförda verksamheten har bedömts som mycket värdefull.

SVK RF har genomfört utbildning med ungdomar, från Polen och Ryssland, vilka har deltagit i SVK RF sommarskola. Vidare deltog SVK RF i ungdomstävling i Polen och genomförde studiebesök i Ryssland.

SKBR har fortsatt med trafiksäkerhetsarbete i Polen.

I Ryssland har SKBR fortsatt med sina kontakter med de ryska soldatmödrarna.

SVEROF har fördjupat sina kontakter med olika reservofficersorganisationer i Ryssland.

Ålders- och kompetensredovisning för år 2003

Org	Avtal		Åldersstruktur					Kompetenser	
	Total	Nya	18-25 år	26-35	36-47	48-60	61-	Meniga	Befäl
FFK	247	8	1	25	84	101	36	206	41
FMCK	1 450	140	60	483	525	335	47	1 339	111
FRO	1 777	33	57	235	309	786	390	1 422	355
FVRF	395	11	3	148	205	37	2	184	211
SRK	4 081	48	187	942	1 017	1 404	531	2 987	1 094
SLK	5 908	84	145	1 179	1 734	1 835	1 015	4 045	1 863
SBK	1 825	178	78	546	644	481	76	1 626	199
SKBR	1 656	66	45	376	593	515	127	1 501	155
Total	17 339	568	576	3 934	5 111	5 494	2 224	13 310	4 029
	Ant i utbildn								
CFB	1 717	47	386	589	409	239	94		
FIFF	127		1	8	24	63	31		
FPF	11	1		4	4	3			
FVRF	269	11	45	119	65	26	14		
SVKRF	80		67	1	5	5	2		
HBR	41		2	8	11	16	4		
Total	2 245	59	501	729	518	352	145		
S:a.			1 077	4 663	5 629	5 846	2 369		

De redovisade uppgifterna ovan kommer i allt väsentligt från PLIS (Pliktverkets informationssystem). Då de flygvapenförband som hanterar frivilligpersonal inte kom in i PLIS förrän under år 2003 kan redovisningen fortfarande antas vara ofullständig. De frivilliga försvarsorganisationerna har inte tillgång till PLIS utan all rapportering i PLIS hanteras från MD-grupper och flygvapenförbandens frivilligheter. Fr.o.m. år 2001 redovisas en del av FVRF:s personal med frivilligavtal i PLIS, denna redovisning är inte heller den fullständig. Den inrapporterade utbildningen som redovisas i ålders- och kompetensredovisningen är på intet sätt fullständig. Som exempel kan nämnas att CFB i sin rapport redovisar 27 282 utbildningsdagar (efter avdrag för övrig utbildning liksom ungdoms- resp. funktionärsutbildning om totalt 43 988 dagar) och i tabellen ovan redovisas 1 717 dagar. För HBR som i sin rapportering redovisar 4 298 utbildningsdagar redovisas 41 dagar i rapporten från PLIS varför den redovisningen inte ingår här ovan.

Av redovisningen kan dock utläsas att den största delen av avtalspersonalen är i åldersgrupperna mellan 26 till 60 år. Vidare kan utläsas att åldersfördelningen är relativt konstant jämfört med föregående år.

Vad gäller personal i utbildning, befälsutbildning, ligger personalen huvudsakligen i ålders-

gruppen 26 – 47 år, vilket var fallet även föregående år.

Av årsredovisningen kan också utläsas att ca 54 % av de som genomför frivilligverksamhet är kvinnor. Av avtalspersonalen utgör kvinnor ca 59 %.

Vidare framgår av redovisningen att avtalsorganisationerna bemannar ett stort spektra av kompetenser. Som exempel kan nämnas flygförare, båtförare, navigatörer, ordonnanstjänst, sambandstjänst, stridsledning, materieltjänst, präst, hundtjänst, sjukvårdstjänst, motorfordonstjänst och instruktörer.

Dessutom finns i frivilligverksamheten ca. 300 krigsfrivilligavtal exempelvis med FIFF och Fältartisterna.

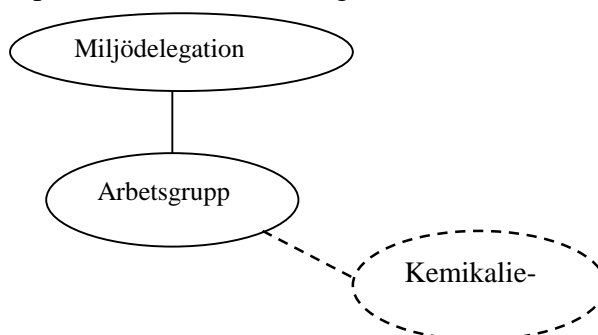
Försvarsmaktens miljöarbete

Summering av sektorsverksamheten under år 2003

Försvarssektorn miljöarbete har under år 2003 utvecklats. Arbetet leds genom miljödelegationen, som under året har haft ett möte. Delegationens ärende bereds av en arbetsgrupp. Arbetsgruppen har under år 2003 haft totalt åtta möten. Inriktningen på sektorsarbetet under 2003 har varit:

- Fossila bränslen
- Kemikalier
- Utbildning

Under arbetet med att se över de av målen som påverkas av förbrukning av fossila bränslen samt kemikalier kom gruppen fram till att det finns ett stort behov av ett utökat samarbetet på kemikaliesidan. Arbetsgruppen har därför under 2003 arbetat fram ett förslag om bildandet av en Försvarssektorns kemigrupp som hanterar sektorns gemensamma frågor inom kemikalieområdet. Gruppen skall bidra till att säkra sektorns lagefterlevnad samt säkerställa att övriga externa krav uppfylls inom området kemiska produkter, samt miljö- och hälsofarliga varor, inklusive konstruktionsmaterial.

Under året som gått har ett utbyte av kunskaper och erfarenheter skett mellan Frankrike och försvarssektorn. I samband med att de skall starta arbetet med att miljöanpassa sitt försvar har

Frankrike vänt sig till Sverige för att ta del av våra erfarenheter. Ett fruktbart erfarenhetsutbyte har påbörjats. Där är framförallt Fö, FM, FMV och FOI involverade. Särskild uppmärksamhet ägnas miljöhänsyn i materielanskaffningsprocessen och grön ammunition.

Påverkan på de nationella miljö kvalitetsmålen

Försvarssektorns sammanfattande påverkan under år 2003 på de av försvarssektorn prioriterade nationella miljö kvalitetsmålen:

Miljö kvalitetsmål	FS ¹⁸ påverkan 2003	Åtgärder under 2003
Frisk luft Begränsad klimatpåverkan Ingen övergödning Bara naturlig försurning	J	Sektorns totala energiförbrukning har minskat, mycket tack vare diverse förändringsåtgärder inom mediaområdet bl.a. utbyte av oljepanna till fastbränslepanna och installation av bergvärme. FHS har genomfört en kampanj för att minska bilåkandet till och från arbetet FRA, FOI har utökat sin användning av videokonferenser vilket har lett till färre tjänsteresor
Rikt odlingslandskap Levande skogar	J	Under 2003 upprättades 23 gröna skogsbruksplaner. Detta gör att av all mark där gröna skogsbruksplaner skall upprättas är nu 80% slutfört. 12 ÖMAS påbörjades varav 2 är remitterade och inväntar besked om fastställande. Totalt har planer arbetats fram för en area på 97 088,6 ha.
God bebyggd miljö	J	Källsortering av allt avfall är numera rutin vid FRA Saneringar av farliga lämningar samt hantering av blybemängda massor har skett under 2003 FHS har utvecklat och kompletterat sophantering ("miljömöbler" och förbättrad sortering) Fortsatt arbete med flygbullersanering
Giftfri miljö	K	Bildandet av sektorns kemigrupp Introduktion av ett kemikaliehanteringsprogram inom FORTV

¹⁸ FS = Försvarssektorn

Skyddande ozonskikt	J	Avveckling av köldmedier, främst CFC och HCFC
Hav i balans samt levande kust och skärgård	K	Inga specifika åtgärder har utförts under året
Säker strålmiljö	K	Inga specifika åtgärder har utförts under året

Förklaring:

J = Ja vi är på rätt väg

K = Ingen entydig förändring har inträffat

L = Nej, vi är inte på rätt väg

Miljöforskning inom Försvarssektorn

FOIs försvarsrelaterade miljöforskning har bidragit till försvarssektorns uppfyllande av målen i nordisk agenda 21 för försvarssektorn avseende bl.a. sanering av förorenade lämningar, miljökrav vid materielanskaffning, miljöhänsyn i beslutsprocessen och internationellt samarbete på miljöområdet.

Exempel på genomförda forskningsprojekt, utredningar och publicerade rapporter:

- Metodik för strategisk miljöbedömning. Uppdrag från Fö .
- Övergripande miljöfrågor - Omvärldsbevakning och förstudier. Uppdrag från FM.
- Utarbetande av ett program för hantering, analyser och datalagging av sedimentprover från sjöar och havsområden med dumpad ammunition. Uppdrag från FM.
- Fortsatt framtagande av digitala kartor (GIS) över grundvattnets känslighet på övnings- och skjutfält inom ramen för ÖMAS, enligt beställning från FM/FORTV.
- Användning av metodik för livscykelanalyser i upphandlingsprocessen av försvarsmateriel, Hochschorner Elisabeth, Finnveden Göran, FOI-R--0786--SE

Utveckling av det införda miljöledningssystemet

Arbetet med utvecklingen av miljöledningssystemet har bedrivits i nära samverkan med GRO CONTR Q och kraftsamlats på att få en ännu starkare integrering i FM verksamhetsledningssystem (FMS GROV A). Därvid har bl. a försvarsmaktens värderingsledare utbildats i vilka krav (verifikat) som skall ställas på miljödelarna i verksamhetsledningssystemet. Vid de revisioner som genomförts i samverkan med GRO CONTR Q under året har den främsta iakttagelsen varit att förbandsledningarna rent allmänt ej varit tillräckligt engagerade i framtagandet av systemet och att miljödelarna "miljöledningssystemen" lever sitt eget liv och ej är integrerade. Särskild skrivelse om detta har under året utsänts till förbandscheferna (internt) i samverkan med GRO CONTR Q.

Under 2003 har HKV tagit ett första steg på vägen till ett miljöledningssystem genom att starta upp arbetet med en miljöutredning.

Åtgärder för att begränsa utsläppen från användningen av fossila bränslen och andra skadliga ämnen

Arbetet med att minska utsläppen har under 2003 fortsatt dels genom utbildning och dels genom investeringar. Vid de marina förbanden har överfyllnadsskydd i bränsletankarna installerats på flertalet fartyg. Detta för att underlätta för avslutning av tankning vid rätt tidpunkt och därmed minskar spillet. På flygsidan arbetas det för slutna tankningssystem. Under 2003 har projektering för slutna tanksystem skett på Malmen, dock har inget produktivt skett p.g.a. tillståndsprövningsprocessen. Hos samtliga förband sker utbildning inom "Sparsam körning" vilket är en mjukare och mer planerad körstil som på så sätt bidrar till mindre utsläpp.

Utvecklingen av blyfri ammunition

Utveckling av 5,56 mm och 7,62 mm skarp och lös blyfriammunition har genomförts. Försök med 7,62mm har genomförts av FM under 2003. Fortsatt försöksverksamhet i syfte att kvalitetssäkra produkten inplaneras under 2004.

Strategiska miljöbedömningar

Miljöavdelning har under året stöttat FOI i sitt uppdrag med framtagande av strategiska miljöbedömningar. FOI har valt att följa Forsvarsmaktens hantering av miljöfrågor i arbetet med det kommande Forsvarsmaktsbeslutet. I detta arbete har miljöavdelning dels diskuterat fram och dels provat en modell för bedömning av ett förbands påverkan på övnings- och skjutfälten samt ett fälts möjlighet att ta emot en ny förbandstyp. Miljöavdelning har även stöttat FOI vid genomförandet av intervjuer med ansvariga för omstruktureringsprocessen samt hjälpt till med analyser av miljötillståndet för några utvalda flottiljer och förband.

Miljöskyddet vid internationella övningar samt insatser

Den svenska bataljonen i Kosovo bedriver sitt miljöarbete utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Det innebär bl.a. källsortering med återvinning för lokalt omhändertagande. Det uppkomna farliga avfallet återtas till Sverige då möjligheter för lokalt omhändertagande med beaktande av BAT (Best Available Technology) inte föreligger.

För att ytterligare strukturera miljöarbetet och beakta miljörisker har OPIL/ATK infört ett miljöledningssystem för utlandsstyrkan i Kosovo. En miljörevision har genomförts som underlag för ledningens fortsatta arbete med implementeringen.

Medverkan i det internationella försvarsmiljösamarbetet och hur försvarsmiljösamärke-

tet med andra staters försvarsmakters utvecklats

Östra Europa

Under året har Försvarsmakten bedrivit ett relativt omfattande internationellt försvarsmiljöarbete. Deltagande har skett i Riga-initiativet. Detta är ett multilateralt samarbete som syftar till att utveckla samordningen av försvarsmiljöarbetet i Östersjöregionen. I övrigt sker Försvarsmaktens internationella miljöarbete främst bilateralt. I Estland har saneringen av Ämari flygbas slutförts och saneringen av Tallinns militära hamn har i stort sett avslutats. I Lettland har ett bullerprojekt som syftar till att ge kunskap om bullerutbredning avslutats under året. Projektet med att ge stöd till att skapa en miljöhandbok har avslutats i både Lettland och Litauen. Fortsatt stöd till uppbyggnaden av ett miljöledningssystem och miljöcentra i Nemencine har skett. Sammantaget, för de baltiska staterna, kan sägas att miljöverksamheten under 2003 har varit något mindre i omfattning än tidigare år.

Det bilaterala samarbetet med Ryssland har fortsatt med informationsöverföring samt dialoger runt tänkbara samarbetsprojekt, varav något bedöms kunna påbörjas under första halvåret 2004. Motsvarande tidsförhållanden gäller för samarbetet med Ukraina.

Sammantaget kan sägas att Försvarsmakten är aktiv på det internationella miljöområdet och torde vara en av de två största bidragsgivarna härvidlag till östra Europa.

USA och övriga världen

Försvarsmakten har, under 2003, genomfört en miljöofficerskurs för officerare från fyra nationer i området runt Svarta- och Kaspiska haven. Det torde vara det första bilaterala försvarssamarbete Försvarsmakten har genomfört i denna region.

Miljösamarbetet med USA har fortgått genom projekten ”utveckling av miljöanpassade sprängämnen” och ”utveckling av miljöanpassade metoder för ammunitionsavveckling”. Det tredje kvarvarande projektet ”miljöhänsyn vid materielanskaffning”, avslutades med slutredovisning under miljöseminariet i Tallinn under juli. Kontaktnätet inom miljöområdet med de nordiska länderna samt med NATO/PFF, har vidmakthållits.

Indikatorer för Försvarsmaktens interna miljöledningssystem samt för sektorsarbetet

En arbetsgrupp har under hösten 2003 startat ett arbete med att ta fram gemensamma nyckeltal. Nyckeltalen berör områdena utbildning samt utsläpp till luft. En första uppföljning kommer att ske med rapporteringsår 2004. Nyckeltalen arbetsgruppen valt att titta på är:

- Andel miljöutbildad anställd personal av totala antalet, samt andel miljöutbildade värnpliktiga av totala antalet.
- Andel miljöanpassade personbilar av totala antalet personbilar.

- Andel utbildade personer i Sparsam körning av totala antalet anställda samt värnpliktiga.
- Andel fordon med katalysator av totala antalet fordon med bensin som drivmedel.

Arbetsgruppen kommer att fortsätta att utveckla nyckeltalen under år 2004.

Inom sektorsarbetet startades också ett arbete med miljöindikatorer. Resultatet blev att för att kopplingen mellan miljöindikatorerna samt de uppsatta gemensamma sektorsmålen och Sveriges nationella miljö kvalitetsmål skall bli korrekt så måste ett större grepp tas. Arbetsgruppen kommer därför att ta ett större grepp och uppdatera hela miljöutredningen för sektorn under 2004.

Utvecklingen av skydd mot NBC-stridsmedel

Allmänt

Skydd mot NBC-stridsmedel bör ses i ett vidare perspektiv. I det följande har därför begreppet skydd mot NBC-händelser använts.

Fysiskt skydd

Inga förändringar har ägt rum avseende NBC-skyddet vid Försvarens anläggningar. Inget NBC-skydd planeras f.n. för OPIL gruppering i Uppsala.

Kollektivt skydd finns vid vissa mekaniserade förband och vissa marina förband. Mobila kollektiva skydd (COLPRO) är under anskaffning och avsedda främst för NBC-förband och registerförband.

Av flygande förband kan endast flygtransportdivisionen uppträda i kontaminerad miljö.

Grundutbildningsförband har utrustats och utbildats med grundskydd och FG 1 förbanden med uppgiftsanknutet skydd. Förband i styrkeregister och i utlandsstyrkan har utrustning och utbildning som i huvudsak motsvarar kraven i STANAG 2150.

Ett större antal C-underställ har anskaffats och befintliga C-skyddsdräkter är under fördelning till förbanden, vilket sammantaget förstärker skyddsförmågan.

FOI har under året genomfört en förstudie avseende förutsättningar och möjligheter till NBC-skydd för "framtidens soldat". I arbetet med Försvarens funktionsutvecklingsplan för NBC-skydd studeras utformningen av fysiskt NBC-skydd.

Medicinskt skydd och medicinskt omhändertagande

Autoinjektorer mot nervgasförgiftning

Nuvarande autoinjektorer, levererade på 90 talet, måste successivt p.g.a. utgången förbrukningstid, ersättas. I samband med detta arbete skall också möjligheten att utveckla en autoinjektor med enklare handhavande överses.

En gemensam arbetsgrupp för Totalförsvaret, sammankallad av FM och SoS, har utarbetat förslag till nytt motmedel mot nervgas:

Förbehandlingen reduceras till enbart tabl. pyridostigmin och tabl. Diazepam som ersätts med avizafon i löslig form i ampullen. Därmed försvinner den negativa lugnande effekten av diazepam redan före gasexponering. Oxim HI-6, som alltmåra används internationellt, avses användas i annan saltform d.v.s. dimetansulfonat, och har då bättre löslighet vid lägre temperaturer.

Sammanfattningsvis är arbetsgruppens förslag att det svenska totalförsvaret skall utrustas med medel för förbehandling i form av tabl. pyridostigmin 30 mg x 3 i 10 dagar, samt autoinjektor med ampull innehållande atropinsulfat 2 mg, avizafon 15 mg och HI-6 500 mg. Tilldelning av 2 autoinjektorer per person. Upphandling sker genom FM försorg.

Medicinskt omhändertagande

Medicinsk behandling och vård enligt gängse rutiner. Specifik NBC utbildning för medicinalpersonal på FSC i form av:

- halvdagsutbildning för vpl läkare och sjuksköterskor
- 3-4 h för medicinalpersonal i internationell tjänst
- 1 vecka för medicinalpersonal i NBC kompaniet och NBC-insatsstyrkan

Den medicinska NBC utbildningen är under omprövning. Schemat bör innefatta dels förväntad hotbild, samt även både teoretisk och praktisk specifik medicinskt omhändertagande vid NBC skador. Vidare utbildas i medicinskt omhändertagande vid SJV-plutonen i NBC-kompaniet.

Beredskap

Den nationella NBC-insatsstyrkan, organiserad 2002-07-01, har materiel tillgänglig för insats, men har normalt ingen beredskap utöver de 48 h, som normalt gäller för Försvar-

smakten. Vid en förändrad hotbild kan beredskapen höjas och detta har prövats vid några tillfällen, såväl skarpt som vid övning.

NBC-kompaniet, som är under utbildning, utgör också ytterligare en beredskapsresurs i slutet av utbildningen.

För att hantera NBC-händelser har MD S kompletterat kompetensen hos befintlig personal med NBC-bakgrund och en styrka om c:a 15 man med NBC-skyddsmateriel finns nu organiserad. Vid övriga NBC-banor finns också NBC-kompetens och NBC-materiel.

Fördelningen av indikeringsinstrument och C-stridsdräkter till GU-förbanden förbättrar också NBC-beredskapen.

Interoperabilitet

Vid utvecklingen av NBC-insatsstyrka och NBC-kompani har hänsyn tagits till de krav som stipuleras i STANAGS enligt partnerskapsmålen. Målsättning och förutsättning är att förbanden skall kunna ingå i internationella enheter. Utbildning inom NBC/EOD- och indikerings/analys- områdena har bl.a. därför planerats att till del genomföras inom ECAPs ram. Vidare har utbildning riktad mot befäl i förband ingående i styrkeregister genomförts.

Försvarsmakten deltar i EU NBC-panel och Nato NBC Defence Working Group. Syftet är dels att samordna och validera NBC-förmågan samt att utveckla utbildning, standarder och procedurer.

I den nordiska kretsen har ett samverkansprojekt inletts och under året har en inriktning med fem punkter tagits fram där inledningsvis fokus ligger på B-förmågan. Ett seminarium har föreslagits att äga rum i Sverige 2004.

Ett utbildningspaket har tagits fram för beslutsstöds- och rapporteringssystemet ATP 45. Systemet används inom Nato. Även de mobila kollektiva NBC- skydden, omnämnda ovan, ingår i partnerskapsmålen.

NBC-skyddsförmåga såväl internationellt som nationellt

Internationellt

Utlandsstyrkan har utbildats och utrustats med uppgiftsanknutet skydd. Kompletteringar av skyddsdräkter för Kosovobataljonen har gjorts. Dosimeter 61 används som N-varningsinstrument. Ett arbete för att skapa rutiner för registrering av dosvärden har på-

börjats. Taktiska ledningsövningar har genomförts i Kosovo. NBC-, miljö och sjukvårdshot har kartlagts i samverkan med FOI NBC-skydd vid rekognoseringsresor till Kongo och Liberia. Motsvarande hotstudier planeras att genomföras vid ev. kommande deployeringar. Ledningsspel, inom ramen för Demo NBC-ledningsprojektet, med syfte att kartlägga gränssnitt i ledningsstrukturen vid inträffade NBC-, miljö och sjukvårdshändelser har genomförts i Kongo och vid OPIL.

Nationellt

Övningsverksamheten har varit begränsad vilket har påverkat Försvarets NBC-skyddsförmåga. NBC-moment har dock lagts in vid genomförda övningar t.ex. i samverkansövningen LINUS, som genomfördes i och leddes av MD S, där bl.a. ett omfattande B-moment ingick. Vidare ingår nu NBC-moment i FHS större ledningsövningar, vilket också bidrar till att höja befällets NBC-kompetens.

SkyddC icke nivåhöjande kurser har genomförts med gott resultat, med deltagare från Försvaretsmakten, myndigheter inom krishanteringssystemet samt militär personal från Litauen och Norge.

I samverkan med Statens Räddningsverk har Försvaretsmakten på regeringens uppdrag genomfört en utredning avseende förutsättningarna att inrätta en nationell insatsstyrka enligt de förslag som regeringens arbetsgrupp NBC redovisat i rapporten (Fö2002/681/CIV) NBC vidareutveckling av den operativa förmågan. I arbetet deltog även Rikspolisstyrelsen och Socialstyrelsen m.fl. Befintliga NBC-resurser har inventerats och förslag till fortsättning har lämnats.

Försvaretsmakten har under året utvecklat samarbetet med övriga aktörer inom NBC-skyddsområdet. En myndighetsgemensam informationsfilm med titeln "Strålning, smitta, gift – samhällets beredskap" har färdigställts.

Vidare har Försvaretsmakten deltagit med representant i NBC-rådet och varit adjungerade i samverkansområdet "Spridning av farliga ämnen". Försvaretsmakten ser här en utvecklingspotential att ytterligare utöka samverkan med övriga myndigheter. Den spetskompetens inom NBC-området som finns i Umeå kan i större omfattning merutnyttjas i syfte att bidra till att de nationella målen uppnås.

Försvaretsmakten har under året utvecklat en Funktionsplan NBC, för inriktning av NBC-skyddet på medellång och lång sikt, med syftet att skapa förutsättningar att koordinera materielanskaffning, utveckling, utbildning och metoder.

Införande av NBC-kompani i insatsorganisationen

Den första värnpliktsutbildningsomgången avsedd för NBC-kompaniet påbörjade utbildningen sommaren 2003. Utbildning avseende indikering och analys genomförs med stöd av FOI NBC-skydd.

Materieltillgången var inledningsvis begränsad och substitut har utnyttjats, dock har två indikeringsfordon på patgb 203 schassi med N- och C-indikeringsförmåga anskaffats.

Vidare har analys/laboratorieutrustning för utbildning och tre saneringscontainrar (kräver viss modifiering) samt två satser kvalificerad provtagningsutrustningar för NBC-agens anskaffats. Satserna skall användas för att samla prover vid NBC-händelser, inklusive industrikemikalier och miljögifter. Utrustningarna medger provtagning som uppfyller juridiska krav för verifikationstillämpningar.

Förberedelser för anskaffning av ytterligare NBC-materiel pågår. Materielen är avsedd för NBC-kompaniet, men kommer inledningsvis att också nyttjas av den internationella NBC-insatsstyrkan

Med planerad materieltillförsel bedöms målsättningen, ett fullt ut operativt NBC-kompani, innehållas till 2006. Detta förutsätter att inga ytterligare förseningar i materieltillförseln sker.

Substitutet för NBC-kompaniet – den nationella NBC-insatsstyrkan – är operativ sedan 2002-07-01. I styrkan ingår 12 experter från FOI NBC-skydd och 35 fast anställda i Försvarsmakten, som kan sättas in vid NBC-händelser i landet, men den kan också i begränsad omfattning t.ex. stödja utlandsstyrkan.

Vidare inleddes under 2003 utvecklingen av en internationell NBC-insatsstyrka för anmälan till EU-styrkeregister 2004-07-01. Preliminär Taktisk, Organisatorisk och Ekonomisk målsättning (PTOEM) har utarbetats och f.n. pågår rekrytering till styrkan, som omfattar 50 man.

Försvarsmaktens materielplaner omfattar f.n. endast materiel till ett NBC-kompani. En konsekvens, vid en insats med den internationella NBC-insatsstyrkan, blir då materiel för utbildning och beredskap till del kommer att saknas i landet. Problemet har uppmärksamrats.

Avveckling av övertalig materiel

Allmänt

Ammunitionsavvecklingen fortgår enligt plan. Nedan redovisas resultatet vid utgången av år 2003:

Benämning	Explosivvikt (netto) ton	Ammunitionsvikt ton
SPREEWERK	852	3 745
NAMMO	4 025	13 088
AMBRA	873	3 823
MINOR, Riktad upph	296	1 203
BALT	510	2 242
RB 24 system	9	61
SUMMA:	6 565	24 162

Kritisk framgångsfaktor har under hela året varit tillgången till skyddsstyrkor samt transport-skyddsstyrkor. En ny överskottsanalys pågår avseende ytterligare ammunitionsavveckling.

Utlämning av förnödenheter ur försäljningsomgång 3 är avslutad genom FM LOG försorg.

Utlämning av förnödenheter ur försäljningsomgång 4 har avslutats genom FM LOG försorg.

FM LOG har till FMV överlämnat underlag avseende innehåll i försäljningsomgång 5.

FMV skrev kontrakt med köpare avseende försäljningsomgång 5 i december 2003.

Koncentrering av försäljningsomgång 6 pågår genom FM LOG försorg.

Under 2003 har ca 138 444 008 förnödenheter avvecklats. Dessa har främst avvecklats genom destruktion (ca 39 %), överföringar till de baltiska staterna inom ramen för säkerhetsbefrämjande stöd (ca 51 %), försäljning (ca 3 %), överföringar till humanitära organisationer (ca 1 %), överföringar till statliga organisationer och myndigheter (ca 5 %) samt överföringar till frivillig organisationer (ca 1 %).

Ovanstående uppgifter inkluderar destruktion och överföring av mycket stora mängder am-

munition till de baltiska staterna. Exkluderar man överföringarna av finkaliber ammunition till Estland, Lettland och Litauen blir den procentuella fördelningen istället, destruktion (ca 60 %), överföringar till de baltiska staterna inom ramen för säkerhetsbefrämjande stöd (ca 15 %), försäljning (ca 15 %), överföringar till humanitära organisationer (ca 5 %), överföringar till statliga organisationer och myndigheter (ca 4 %) samt överföringar till frivillig organisationer (ca 1 %).

År 2003 har följande volymer övertaliga förnödenheter avvecklats:

- 63 794 pallar (EUR pall med i meter krage, mål 2003 = 60 000 pall)
- 1 968 fordon avvecklats (mål 2003 = 2 000 fordon)

År 2003 har 155 069 kvm förrådsyta sagts upp (mål år 2003 = 100 000 kvm)

Överskottsanalys (BTD-analys) omfattande 8 000 behovssatta förnödenheter har genomförts år 2003 och analys avseende 39 000 icke behovssatta förnödenheter pågår. Detta har år 2003 resulterat i 4 nya beslut om både total- och delutgallringar, rörande ca 1800 förrådsbeteckningar.

Särskild fordonsanalys har genomförts år 2003. Fordonsanalysen har bl.a. resulterat i stora registervårdande åtgärder i FREJ och TOR/Lift redovisningssystem samt 8 beslut till del- och totalutgallringar av äldre fordon såsom personbilar, bussar och lastbilar samt tillhörande reservdelar.

Överskottsmateriel från flygflottiljerna F 10 och F 16 har i stor omfattning dirigerats till Bråvalla AT för omfördelning och avveckling.

50 beslut om överföringar av övertaliga förnödenheter till övriga statliga myndigheter har år 2003 fattats med stöd av Förordning 2000:278 om gåvor och överföringar av överskottsmateriel hos Försvarmakten

28 beslut om överföring av övertaliga förnödenheter till frivilliga försvarsorganisationer har år 2003 fattats med stöd av Förordning 2000:278 om gåvor och överföringar av överskottsmateriel hos Försvarmakten

20 beslut om överföring av övertaliga förnödenheter till humanitärt bistånd har år 2003 fattats efter samråd med SIDA.

64 beslut avseende överföring av övertaliga förnödenheter till museal verksamhet har efter samråd med SFHM fattats år 2003.

Totalt har **162 beslut** om överföring av övertaliga förnödenheter fattats år 2003 (år 2002 fattades 125 sådana beslut).

Försvarsmakten erhöll den 18 juni 2003 (regleringsbrevsändring) uppgiften att avveckla delar av de materiella mobiliseringsenheterna (MME). Under andra halvåret har FM LOG Förstdiv påbörjat separation av de berörda förnödenheterna inför slutgiltig avveckling. Det kan inte uteslutas att den ökade förnödenhetsvolymen, relativt vad som var känt år 2000, kan medföra att förnödenhetsavvecklingen försenas relativt det ursprungliga målet 31 december 2004.

Ekonomiskt utfall anslag 6:2 år 2003

Nedan redovisas utfall hämtade ur ekonomiskt stödsystem FS, 2004-01-20.

Redovisade utfall avser endast anslag 6:2.

Icke anslagspåverkande kostnader, såsom nedskrivningar/avskrivningar, har eliminerats ur redovisade värden.

Prestationsområde 1302 ”avveckling”

Utfall år 2003 för prestationsområde 1302 avveckling, anslag 6:2, uppgår till 687 333,8 kkr.

I utfallet ingår personalkostnader vilka är särskilt förknippade med avvecklingsarbetet med 139 799 kkr (uppgiftslämnare FM LOG Förstdiv).

I utfallet ingår förråds kostnader vilka är särskilt förknippade med avvecklingsarbetet (terminalförråd) med 12 320 kkr (uppgiftslämnare FM LOG Förstdiv).

I utfallet ingår kostnader vilka är särskilt förknippade med det bilaterala säkerhetsfrämjande materielstödet till Estland, Lettland och Litauen med 5 771,1 kkr. Dessa utgifter härrör sig främst till leveranser av 2 242 ton övertalig ammunition och 458 500 övertaliga reservdelar till Försvarsmakten i Estland, Lettland och Litauen.

Försäljningsintäkter avseende övertaliga förnödenheter år 2003

Utfall avseende försäljningsintäkter från övertaliga förnödenheter år 2003 har hämtats ur ekonomiskt stödsystem FS, anslag 6:2, konto 371 och konto 372.

Försäljningsintäkterna kommer från de försäljningar FMV och FM LOG har genomfört på uppdrag av Försvarsmakten år 2003.

Totalt uppgår försäljningsintäkterna till 54 119,7 kkr.

Avveckling av förband ingående i materiella mobenheter (MME)

FM LOG anmäler svårigheter att med säkerhet identifiera de förnödenheter som ingår/ingick i MME. Detta beror på att med befintliga stödsystem (LIFT) identifieras/markeras förnödenheterna som övertaliga först vid BTD analys år 2004.

För att mäta mängden avvecklade materiel ingående i materiella mobenheter har FM LOG använt alternativa metoder. FM LOG har valt en metod innebärande att man identifierat förbandstypen specifika förnödenheter och därefter kontrollerat i FM AVV hur många enheter av denna förnödenhet som avvecklats under året.

Armébrigader

Huvuddelen av förnödenheterna i MME armébrigad är avvecklade, kvar finns bl.a. delar av personlig utrustning och förnödenheter för indirekt eld.

Amfibiebataljon

Delar främst transportmedel avvecklade, övrig materiel avvecklas under 2004/ 2005.

Kustartilleribataljoner

Huvuddelen av förnödenheterna i MME KA-bataljon är avvecklade, kvar finns bl.a. tyngre vapensystem i avvaktan på erforderlig avvecklingskrivelse.

Ubåtar

Ärendet hanteras av FMV då de tidigare sålt andra ubåtar i samma klass.

Flygbasförband

Stor del av förnödenheterna är avvecklade dock finns mycket kvar i väntan på modifiering m.m. för att ingå i nya bassystem.

Kommentarer till ekonomiskt utfall 6:2 år 2003

Personalkostnader särskilt förknippade med avvecklingen av övertaliga förnödenheter redovisas av FM LOG uppgå till 139 799 kkr.

Förråds kostnader särskilt förknippade med avvecklingen av övertaliga förnödenheter redovisas av FM LOG uppgå till 12 320 kkr. Notera att denna utgift endast beskriver terminalförrådets förråds kostnad.

Hur stor andel av de totalt 351 420 kkr som grundorganisationsledningens centrala kassa fakturerat anslaget 6:2 som utgörs av personalkostnader respektive förråds-kostnader har ej redovisats. Uppgiften torde vara svårlöst eftersom det i befintliga förråd förvaras både behovssatta och övertaliga förnödenheter.

Överföring/gåva med stöd av förordning (2000:278) om gåvor och överföringar av överskottsmateriel hos Försvarmakten framgår av underbilaga 5.1.

Kurser och utbildningar för internationell verksamhet i Sverige och i utlandet

Allmänt

Kursverksamheten har under året varit omfattande. Kurserna och utbildningar har genomförts i tillfälligt sammansatta kursenheter. I denna punkt redovisas såväl kurser och utbildningar som Sverige själva genomfört i Sverige eller i våra nordiska grannländer inom ramen för NORDCAPS alternativt varit värd på uppdrag av annan internationell organisation.

Redovisning av kurser som genomförts för internationell verksamhet i Sverige

Den multinationella utbildningsmiljön bekräftas av att det under året deltagit ett stort antal nationer med drygt 350 elever fördelat över 18 kurser. Utbildningsresultatet har överlag varit mycket bra.

Det goda utbildningsresultatet är anmärkningsvärt med hänsyn till den osäkra personalsituationen, vakansläget, förestående omstrukturering och de friktioner som den förändrade ledningen av Utlandsstyrkan medfört vid SWEDINT. Budgeten för kurser har inte innehållits där bl.a. kostnaderna för figuranter ökat med 1 329 tkr i förhållande till planerat då de måste anställas jämfört med tidigare nyttjande av värnpliktiga.

Antal elever som har erhållit subsidier¹⁹ kan inte Försvarmakten redovisa då det inte finns redovisat/bokfört för varje kurs förutom UNJOC. Subsidier totalt per kurs finns dock att tillgå. Att göra ett schablonantagande för att få en bedömning av antalet elever är också svårt då subsidierna är indelade i tre nivåer. Nivå ett omfattar stöd till resa, kurs och uppehälle, nivå två avser kurs och uppehälle samt tre endast kursavgift. Detta överses inför kommande årsredovisningar och uppföljning.

¹⁹ Ekonomiskt stöd av UD eller annan organisation.

UNSOC (United Nations Staff Officer Course)

(Kurs inom ramen för NORDCAPS samarbetet)

Målsättning med kurserna har varit att förbereda stabsofficerare från olika länder för uppdrag i FN eller annan multinationell stab eller i nationell kontingent verksam inom ramen för fredsfrämjande verksamhet. Två UNSOC har genomförts. I den andra kursen integrerades delvis UNPCC och CIVSOC kurserna med gott resultat. Kursernas mål uppnåddes.

CIVSOC (Civilian Staff Officer Course)

Målsättningen med kursen har varit att förbereda representanter från civila politiska och humanitära organisationer för arbete under ledning av FN eller regionala säkerhetsorganisationer inom ramen för fredsfrämjande verksamhet specifikt med fokus på multifunktionalitet (integrering mellan militär-, civil- och polisverksamhet). Kursmålen är uppnådda.

UNJOC (United Nations Junior Officer Course)

(Kurs inom ramen för NORDCAPS samarbetet)

Målsättning med kurserna var att förbereda officerare avsedda för tjänstgöring som kompani- eller plutonchefer under ledning av FN eller annan regional säkerhetsorganisation inom ramen för fredsfrämjande verksamhet. Under verksamhetsåret har två UNJOC kurser genomförts. Uppsatta mål har vid båda kurserna uppnåtts.

UNPOC (United Nations Police Officer Course)

Drivs i RKP regi med stöd av SWEDINT. Målsättning är att förbereda civilpoliser för uppdrag inom ramen för fredsfrämjande verksamhet. Verksamheten återredovisas av RKP.

UNPCC (United Nations Police Commander Course)

Drivs i RKP regi med stöd av SWEDINT. Kursen är integrerad med den högre civila stabskursen (CIVSOC) och FN-stabskursen UNSOC. Målsättning som i UNPOC ovan. Verksamheten återredovisas av RKP.

UNPOC- och UNPCC-kurserna faktureras RKP som har fått anslagsmedel från UD.

PfPSOC (PfP Staff Officer Course)

(Kurs inom ramen för NORDCAPS samarbetet)

Målsättning för kurserna har varit att förbereda stabsofficerare från PFF-länder på tjänstgöring i multinationell brigadstab eller division inom ramen för fredsfrämjande verksamhet och inom ramen för CJTF konceptet. Två kurser har genomförts. Kursmålen är uppnådda.

PfP JSOC (PfP Junior Staff Officer Course)

(Kurs inom ramen för NORDCAPS samarbetet)

Målsättning med kurserna har varit att förbereda lägre stabsofficerare från PFF-länder för tjänstgöring i bataljonsstaber inom ramen för multinationella fredsfrämjande operationer. Två kurser har genomförts med mycket gott resultat. Eleverna, utom de som kommer från de nordiska länderna, har genomgått en två veckors språkkurs i England vid "Defence School of Languages" i direkt anslutning till stabsutbildningen. Utbildningen har syftat till kunskap om NATO organisation och stabsarbetsmetodik på bataljonsnivå. Instrukörer från samtliga nordiska länder deltar. Kursmålen är uppnådda.

Military English

Målsättningen med kursen var att förbereda officerare för deltagande i FN- och PFF-kurser samt för framtida uppdrag i multinationell brigadstab inom ramen för fredsfrämjande verksamhet. Två kurser har genomförts. Kursmålen är uppnådda.

PfP XPC (PfP Exercise Planners Course)

SWEDINT har, med stöd av NATO, planerat och genomfört en kurs vilken riktar sig till dem som har erfarenhet av PFF-verksamhet, antingen genom sitt arbete eller genom kurser, och som i framtiden kommer att tjänstgöra som planerare av PFF-övningar. Utbildningen omfattade en vecka. Kursmålen är uppnådda.

PfP CJTF (PfP Combined Joint Task Force)

NATO har med stöd av SWEDINT planerat och genomfört en kurs vilken riktar sig till dem som i framtiden kommer att tjänstgöra i stab som ingår i CJTF konceptet. Utbildningen omfattade en vecka. Kursmålen är uppnådda.

International Press and Information Officers Course (Int PIO)

Målsättningen med kursen var att utbilda och förbereda officerare i internationell press och informationstjänst i en multinationell högkvartermiljö inom ramen för fredsfrämjande verksamhet. En kurs har under året genomförts. Kursmålen är uppnådda.

GSU US (Grundläggande soldatutbildning för Utlandsstyrkan)

Vid SWEDINT har det under verksamhetsåret genomförts två grundläggande soldatutbildningskurser i syfte att fylla Utlandsstyrkans behov av viss specialistkompetens som innehas av personal utan genomförd värnplikt. Totalt har 88 elever genomgått utbildningen 2003.

PFF-kurser vid FHS

”Senior Course on European Security Policy” genomfördes med 15 deltagare under 2003. Kostnad för den av Försvarmakten beställda kursen/utbildning av FHS var 1 024 kkr.

Kurser genomförda av SWEDEC

SWEDEC har genomfört en kurs avseende Mine Awareness/Mine Risk Education (PWP ref 2798) inom ramen för PFF. Syftet med denna kurs var att redovisa den svenska modellen för Mine Awareness. Mycket av underlaget till denna kurs bygger på de svenska erfarenheterna från Mine Awareness teamen som har tjänstgjort i Kosovo. Deltagare vid denna kurs var officerare och NCO från Azerbajjan, Belgien, Danmark, Schweiz och Österrike. Kostnaden för kursen var 440 kkr.

Antal elever samt kostnader fördelade på kurser vid SWEDINT 2003.

Kurs	S:a elever	Total (tkr) Kostnad ¹²⁰⁾	Utgiftsområde 5 (tkr)	Utgiftsområde 6 (tkr)
UNSOC 1 UNSOC 2	50	1 157	*348, 8= UD Subsidier av utl. elever totalt på två kurser	808,2
CIVSOC	19	366	*250= UD Subsidier av utl. elever totalt på två kurser	116
UNJOC 1 UNJOC 2	(29) (26) 55	2 147	22 elever/*313 UD Subsidier av utl. elever samt/*201 subsidier av utl. elever totalt på två kurser.	(846,7) (786,9) 1 633, 6
PfP SOC I PfP SOC II	80	1 505	*361, 8 = Subsidier av utl. elever totalt på två kurser	1 143, 2
PfP JSOC 1 PfP JSOC 2	51	572	*238, 5 = Subsidier av utl. elever totalt på två kurser	333,5

²⁰ SWEDINT arbetstidskostnader borträknade. Kostnaden inkluderar kostnader från utgiftsområde 5 + 6.

Kurs	S:a elever	Total (tkr) Kostnad ¹²⁰⁾	Utgiftsområde 5 (tkr)	Utgiftsområde 6 (tkr)
ME	27	155	*104, 0= Subsidier av utl. elever totalt på två kurser	51
PIO	21	199,0	*40, 3= <u>UD</u> Subsidier av utl. elever totalt på en kurs	158,7
CJTF Course	13	14		14
PfP XPC	16	90		90
Totalt	332	6205	1 854,7	4 348, 2

Redovisning av kurser som Sverige varit delaktigt ansvariga för men som genomförts utomlands.

Nr	Kurs	Land	Instr. (SI)	Elever för US	Övriga elever (SI)
1	UNLOC 1	Norge	2	0	5
2	NATO/PfP LOC 1	Norge	2	3	3
3	NATO/PfP LOC 2	Norge	2	4	1
4	UNMILPOC 1	Danmark	1	6	4
5	UNMILPOC 2	Danmark	1	6	4
6	UNMOC 1	Finland	2	12	0
7	UNMOC 2	Finland	2	10	0
8	UNMOC 3	Finland	2	12	0
9	INTCIS	Finland	1	2	1
10	INTCOC	Norge	0	1	0
11	INTSLOC	Norge	0	0	2
12	INTSUPSOC	Norge	1	5	3
13	CIMIC 1	Danmark	1	2	2
14	CIMIC 2	Danmark	1	2	2
15	NATO PSO C-50	Tyskland	1 (vid tre tillfällen)	0	0
16	NATO C-48	Tyskland	0	0	1
17	UNMOC GE	Tyskland	1	0	0
18	PSO SOC	Ukraina	1	0	0
Totalt			21	65	28

Kurs 1—14 är arrangerade inom NORDCAPS samarbete.

Kurs 15 enligt samarbete med NATO School Oberammergau.

Kurs 18 enligt bilateralt samarbetsavtal med Ukraina.

PfP Training Center

Verksamheten hos LTA (Ledningsträningsanläggningen) vid PfP Training Centre har under 2003 omfattat drift och underhåll av LTA datorer och nätverk samt stöd till PfP Staff Officers Course, PfP Junior Staff Officers Course, UN Staff Officers Course, UN Police Commanders Course och UN Civilian Staff Officers Course.

Under genomförandet av SHIRBRIG (Standby High Readiness Brigade) CPX (Command Post Exercise) som genomfördes i Danmark användes TYR (simulator) och GIS (Geografiska Informationssystem). Underlaget för simuleringen togs fram med hjälp speltillverkningsverktyget ODEN i samverkan med FKSC (Försvarets krigsspelscentrum).

Till kurserna PfPSOC och UNSOC har allt kartunderlag och all annan geografisk information digitaliserats och transformerats från RT90 till UTM. Elever, lärare och övningsledning har vid förberedelsearbetet och under kurserna haft tillgång till detta material.

Användandet av LTA interna web sida för distribution av dokument och annan information till lärare och elever har under året ökat.

Förberedelser och detaljplanering av upprättande LTA 2004 i Kungsängen omfattar uppdatering av både hård och mjukvaror. Huvuddelen av datorerna kommer att vara bärbara och eleverna tilldelas en egen dator vid kursens start. Datorerna töms efter varje kurs och ny programvara installeras till varje ny användare allt i syfte att uppfylla säkerhetskraven för hantering av information. Auktorisationen av LTA 2004 är klar.

Den fortsatta utvecklingen kommer att vara inriktad på utvärdering av simulatoren LTA bataljon och hur detta verktyg skall kunna användas, i synnerhet övningar omfattande NBC och CIMIC. Metoderna vid användning av simulering med hjälp av TYR under PfPSOC CPX skall vidareutvecklas. GIS ArcView 8.x kommer att installeras så att distribution av geografisk data sker via nätverket.

Efter beslut om nedläggning och flytt av SWEDINT till Livgardet påbörjades planering av LTA 2004. Tidigt beslutades att hård och mjukvaror som fanns i det befintliga nätverket inte skulle uppdateras eller omsättas före flytten. Därför har endast en absolut nödvändiga reparationer och underhåll genomförts 2003. Således har ingen nyinvesteringar skett vid PFP LTA 2003.

Den Civil-Militära verksamheten vid SWEDINT har under verksamhetsåret varit mycket omfattande. Utbildning av CIMIC enheterna i Afghanistan och Kosovo har ägt rum. CIMIC-föreläsningar inom i stort sett alla internationella kurser vid Almäs har genomförts. Stöd till flera militära institutioner utanför Sverige har ägt rum, bl a Nordcaps CIMIC i Ålborg, Danmark

och FINCIMIC i Niinisalo, Finland.

Deltagande i samtliga CPX övningar som genomförts vid SWEDINT under året.

Nätveksarbete med ett otal civila organisationer och polisen. Stöd till FHS, FOI och Folke Bernadotteakademien vad gäller Civil-Militärt samarbete.

Under året har även genomförts UNCIVSOC, världsunik utbildning, auktoriserat av FN, för civila FN och NGO tjänstemän. Utöver detta så har SWEDINT även deltagit i ett flertal olika konferenser och seminarier i Sverige och utomlands (bl a EU CIMIM Confence i Bryssel).

Förbättrad ekonomisk redovisning

Arbetet med en förbättrad ekonomisk redovisning kopplad till krigsförbanden m.m. bedrivs i en arbetsgrupp inom Högkvarteret med bred respresntation från olika ledningar och sakavdelningar. Arbetsläget just nu är, att arbetsgruppen preliminärt avser att föreslå att den nuvarande ekonomistyrningsmodellen med sitt tydliga fokus på resursstyrning (input) läggs om till en modell med tydligare fokus på resultatstyrningen (output). Arbetsgruppens förslag har ännu inte behandlats formellt i linjeorganisationen.

Arbetsgruppens förslag, som det nu ser ut, är att en krigsförbandsorienterad ekonomistyrningsmodell för avvägning, planering, styrning, redovisning, uppföljning och utvärdering, med fokus på Försvarsmaktens kärnverksamhet, dvs. förmåga att genomföra organiserad väpnad strid, men även på den stödverksamhet som betingas av kärnverksamhetens krav, successivt och fullt införs ut fr.o.m. den 1 januari 2008.

Modellen bör tillgodose såväl statsmakternas som Försvarsmaktens krav på planering och uppföljning av verksamheten i Försvarsmakten och så att det i den fortlöpande och årliga redovisningen kan visas att Försvarsmakten

- dels förmår att frambringa krigsförband till det antal och den kvalitet som regeringen beslutar för de uppgifter som från tid till annan åläggs Försvarsmakten, i nuvarande säkerhets- och försvarspolitiska omvärldsläge insatser i första hand inom ramen för de utrikes förpliktelser av militär natur som Sverige åtagit sig eller kan komma att åta sig,
- dels förmår att upprätthålla den beredskap som regeringen beslutar och som betingas av det nuvarande omvärldsläget och Sveriges territoriella fördragsmässiga förpliktelser,
- dels förmår att fortlöpande följa och förstå den utveckling som föranleds av säkerhetspolitiken, försvarspolitiken, militärstrategin, taktiken, stridstekniken och tekniken i vid be-

märkelse och att implementera mot denna utveckling svarande åtgärder i organisationen, så att Försvarsmaktens beredskap och krigsduglighet inför ett förändrat omvärldsläge kan möta de krav statsmakterna då kan komma att ställa; i korthet, att kontinuerligt kunna ligga på krigskonstens framkant och att utveckla, träna och beväpna organisationen i enlighet härmed, samt, slutligen,

- dels förmår att inrymma föreslagen och planerad verksamhet inom de ekonomiska och verksamhetsmässiga ramarna.

Den föreslagna modellen tar sin utgångspunkt i de s.k. krigsförbandsplanerna. Fokus i ekonomistyrningen förskjuts därmed från resursstyrning (input) till resultatstyrning (output), dvs. **från HUR** och till vilken kostnad verksamheten skall genomföras och vad det har kostat, **till VAD** som skall åstadkommas inom en given ram och i vilken utsträckning det har åstadkomits.

Som komplettering till ovanstående kommer efter samråd med Försvarsdepartementet en fullständig rapport och en regeringsskrivelse att inges till Försvarsdepartementet respektive regeringen före den 30 april i år.

Rapporten kommer att ha följande omfång.

Inledningsvis kommer att redogöras för den nuvarande modellen för planering och uppföljning.

Därefter kommer förslaget till ny ekonomistyrningsmodell att beskrivas. De externa och interna kraven på planering och uppföljning kommer att anges med utgångspunkt i den svenska förvaltningsmodellen, som kortfattat beskrivs. Förslag med anledning av dessa krav kommer att lämnas. Jämförelser mellan den nuvarande och föreslagna ekonomistyrningsmodellens förtjänster och brister kommer att göras och behov av åtgärder föreslås. S.k. skrivbordstester av förslaget kommer att redovisas och förslag till metoder för att identifiera individuella krigsförband lämnas, liksom hur en fortsatt utveckling av en krigsförbandsorienterad planering och uppföljning bör ske. Konsekvenser av den föreslagna modellen kommer att dras samt en grov implementeringsplan anges.

Vidare kommer sammanhangen mellan olika styrdokument, inklusive regleringsbrevet, att beskrivas och behovet av gemensamma begrepp för dessa dokument analyseras. Förslag med anledning av analysen kommer att lämnas.

Avslutningsvis kommer konsekvenserna av förslaget till en ny ekonomistyrningsmodell att beskrivas. Förslag lämnas till hur en planerings- och uppföljningscykel kommer att te sig

inom ramen för den föreslagna modellen samt klarläggs vissa samband med andra utredningar som bedrivits parallellt med och som har nära sammanhang med denna utredning.

Ett avsnitt betecknat med arbetsnamnet "Några varningens ord", grundat på tidigare erfarenheter av fokusskift i planeringen och uppföljningen inom Försvarmakten, kommer att avsluta rapporten. Där kommer de krav att anges som måste vara uppfyllda för att den föreslagna ekonomistyrningsmodellen med rimlig framgång skall kunna implementeras.

I bilagor presenteras mera detaljerat förslag till

1. Förbandstypindelning av krigsförbanden (bilaga 1)
2. Begreppskatalog (bilaga 2)
3. Försvarmaktens budgetunderlag (bilaga 3)
4. Överbefälhavarens och ledningschefernas uppdrag (bilaga 4)
5. Planering och uppföljning i föreslagen ekonomistyrningsmodell (bilaga 5)
6. Försvarmaktens skrivelse till regeringen om ny ekonomistyrningsmodell m.m. (bilaga 6).

Åtgärder med anledning av det s.k. ESV-projektet

Bakgrund

I Försvarmaktens årsredovisning för 2002 redovisas vidtagna åtgärder under 2002 med anledning av regeringens beslut 31 maj 2001 (Fö nr 14). Åtgärderna redovisades utifrån det direktiv (2001-09-14 Sammanfattande stabsdirektiv för särskilt projekt mot bakgrund av ESV "Förstudie om Försvarmaktens ekonomiska läge m m" 23 250:69763), vilket reglerade arbete och uppgifter med anledning av ovan nämnda regeringsbeslut.

I Försvarmaktens delårsredovisning 2003-06-31 redovisas vilka övergripande åtgärder som vidtagits inom området under första halvåret 2003.

I enlighet med regeringsbeslut 2002-12-19 (Fö nr 13) genomförde ESV i samverkan med Försvarmakten en djupare analys av det genomförda arbetet för att bla utvärdera resultaten och verifiera effekterna av vidtagna åtgärder inom det aktuella området. Detta redovisades i ESV rapport "Bättre ekonomistyrning i Försvarmakten", ESV dnr 11-1151/2002. I enlighet med regeringskansliets begäran om yttrande (2003-06-19, Fö2003/1430/EPS) redovisade Försvarmakten 2003-10-31 sin generella syn på vad som framkommit i rapporten, vilka åtgärder kommer att vidtas samt synen på av ESV angivna "inriktningar att överväga" (2003-10-27, HKV 09 700:76072).

Nedan kommenteras de ytterligare åtgärder som vidtagits inom området efter

det att ovanstående yttrande inlämnats till regeringskansliet.

Åtgärder som vidtagits under –03 utöver vad som redovisats i DÅR 03 och särskilt yttrande

ÖB beslutade under senare delen av –03 att under första halvåret –04 införa utarbetat koncept för strategisk styrning av Försvarmakten. Under slutet av december beslutade då tjänsteförrättande ÖB att införandet skulle forceras och de strategiska målen skulle utarbetas parallellt och koordinerat med försvarsbeslutsunderlaget och BU 05. Konceptet skall börja användas under mars –04 och vara fullt implementerat 05-01-01. Inom ramen för detta koncept kommer ÖB vilja och mål att kunna tydliggöras och styrningen av utvecklingen i alla dess olika aspekter kommer att stärkas. Utvecklingen avseende bla kulturell förändring och förändrade förhållningssätt, ökad flexibilitet kommer att styras och följas upp inom ramen för konceptet.

Förmågan till ökat lärande och ökad organisatorisk flexibilitet samt möjligheter att därigenom kunna minska fokus på själva planeringsarbetet inom Försvarmakten har analyserats och belysts av FOI i en under 2003 genomförd utredning. Detta utredningsarbete kommer att fortsätta under 2004, men de slutsatser som hittills dragits kommer efterhand att omsättas under året.

Arbetet med att processorientera HKV och införa ett kvalitetssystem i enlighet med FMS GROV fortsatte under hösten. Det huvudsakliga resultatet av detta arbete är att tre huvudprocesser har identifierats på strategisk nivå tillsammans med en ÖB ledningsprocess. En bättre förståelse för hur verksamheten inom HKV och ut mot andra myndigheter och förband hänger ihop har därmed skapats. De förändringar i synsätt och behovet av förändrat fokus i ledningen av verksamheten som detta medför har fram till årsskiftet vunnit en viss acceptans inom HKV. Arbetet kommer att fortsätta drivas med än högre kraft under –04.

Vad gäller utvecklingen av ekonomistyrningen och Försvarmaktens planerings- och uppföljningsmodell kommer resultaten inom detta område att redovisas i särskild ordning i enlighet med regeringskansliets anvisningar.

Vad gäller personal- och kompetensförsörjningsfrågorna redovisas resultatet av genomfört arbete under rubriken ”Personal” i föreliggande årsredovisning

Arbetet inom informationssystem området har fortsatt drivas i två spår. Utvecklingen inom området verksamhetsledningssystem har drivits vidare inom projektet PRIO (före detta ESKIL). Utvecklingen av styrningen av IS/IT-området har fortsatt att drivas inom ramen för den interna organisationsutvecklingen.

Effekter av vidtagna åtgärder med utgångspunkt i "ESV-projektet"

ESV bekräftade i sin rapport "Bättre ekonomistyrning i Försvarmakten" att förbättringar har skett inom flera områden. Allmänt sett råder det heller ingen tvekan om att ekonomistyrningen nu fungerar bättre än tidigare. Försvarmakten har i stort ändamålsenliga rutiner och metoder, och också en god kontroll över verksamhet och anslagsförbrukning. Det går konkret att påvisa detta genom de åtgärder som vidtagits avseende bla uppdragsstrukturen, bench marking, rutiner för uppföljning, kommunikationen med förband, prognosarbetet och ett flertal andra förändringar i rutiner och arbetsmetoder.

Av större intresse är de mer djupgående effekter som situationen under 2000/2001 tillammans med efterföljande studier av ESV och RRV samt genomfört arbete inom Försvarmakten har lett fram till. Försvarmakten har på ett tydligt sätt kommit att inse att det behövs bedrivas ett ständigt förbättringsarbete inom verksamhetsledningen (vilket inte bara handlar om ekonomistyrningen). En mångfald av utvecklingsarbete pågår inom i stort sett alla delar och på alla nivåer inom HKV. Försvarmakten håller i och med detta på att lämna en "förvaltande" kultur och bli mer utvecklings- och förändringsorienterade.

Viljan till och beredskapen att ta intryck utanför Försvarmakten har också ökat markant. Det finns nu en ambition att tillgodogöra sig ny kunskap och delvis annan kunskap än tidigare. Ett uttryck för detta är ett ökat samarbete med andra myndigheter rörande verksamhetsledningsfrågor. Som en del i detta har nu också personal med annan kompetens än traditionell officerskompetens böjat återfinnas på nya platser och mer utspritt inom HKV.

Ovanstående utgör endast en delmängd av den förändring som pågår, men är påtagliga effekter av det som har skett inom ekonomistyrningen. Sammantaget sker en kulturell förändring inom i vart fall HKV men även inom Försvarmakten i stort. Som alltid med den typen av förändringar tar det lång tid och effekterna är inte alltid påtagliga. Säkert är att den kulturella förändringen i stort nu har sådan förankring och acceptans i organisationen att den kommer att fortsätta och därmed leda till fortsatta förbättringar inom bl.a. ekonomistyrningsområdet.

Gemensamt radiokommunikationssystem för skydd och säkerhet

Bakgrund

Regeringen tillkallade med beslut vid regeringssammanträde 2002-06-10 en särskild utredare med uppgift att dels presentera ett underlag till regeringsbeslut om att dels ”genomföra en upphandling av ett avtal för ett gemensamt radiokommunikationsnät för skydd och säkerhet, dels att efter beslut av regeringen genomföra en sådan upphandling”.

Utredningen tog sig namnet ”Radiokommunikation för effektiv ledning”, RAKEL.

Då nätet avses bli statligt ägt kontaktades Försvarmakten under den pågående utredningen i frågan huruvida Försvarmaktens resurser, som en del av den statligt ägda infrastrukturen, skulle kunna nyttjas. Försvarmakten besvarade frågan positivt givet att ett nyttjande kan ske utan men för Försvarmaktens kommunikationer.

Läget nu

Försvarmakten har genom regeringsbeslut 16 (2003-05-22) ålagts uppgiften att ”tillhandahålla resurser i myndighetens egna telekommunikationssystem för ett gemensamt radiokommunikationssystem för skydd och säkerhet” samt att redovisa inkomster från de avgifter Försvarmakten skall ta.

Detta gemensamma system kommer att byggas upp med början under 2004. Under 2003 har det inte tillhandahållits några resurser från Försvarmakten och det föreligger inga inkomster från avgifter för detta.

Regeringen har vidare beslutat, att RAKEL upphör som utredning och därmed som egen statlig myndighet och att den fortsatta verksamheten med ”RAKEL-nätet” skall hanteras av Krisberedskapsmyndigheten, KBM.

Bedömd fortsatt verksamhet

Arbetet med att realisera nätet kommer att påbörjas under 2004 med målet att nätet skall vara i drift i de sydligaste delarna av landet vid nästkommande årsskifte.

Försvarmakten kommer sannolikt att under året träffa avtal med KBM om nyttjande av

Försvarens resurser varvid Försvarens kommer att ha inkomster av detta. Dessa kommer att redovisas efterhand som de uppstår.

Det nätverksbaserade försvaret

Redovisningen framgår av underbilaga 5.2.